

COSINZEANA

Număr jubilar = Zece ani de apariție
1911 — 1926

22. OCT. 2019

Anul X. No. 47—52

31 Decembrie 1926

accest număr:

GEORGE BORNEMISA: Zece ani
ANTON BRĂDESCU: În noaptea cu lună
GEORGE BORNEMISA: Cei șapte?
PANDRU: Amo...
... În slujba păcii de Al. Brălescu-Voinști
...: Rai
...: Irad
LUCIA DEESI: Francisc d'Assisi
...: Măvestii
...: Az... aștept plângând
...: Pe câmpul de execuție
...: Balauri
...: Poezii trad. de I. Constantinescu-Delabais
SEBASTIAN STANCU: D...
...: Te ch...
...: Trel necunoscut
MARCEL ROMANESCU: Inscripție
I. D. ȘTEFANOVICI-IVENSKI: Londra așa cum este
ION BUCURGAN: Ingropat de vie
TEODIL BUCURGANU: Lumină Tuibure
TEODOR MURĂȘANU: Reîntorcerea
I. U. SORICU: Școlari
ION MURTEANU: Povestea unui orb
MIRAIL GASPARI: Ziarul Doctorului Watson
A. COTRUS: O b...
ANDREAS HAUNLAND: Ce...
DELAVANGHA: Spovedania unui...
JUSTIN ILIESIU: Col...
MIRIA PETRE-PETRESCU: Salvați elitele!
D. I. CUCU: Cărți și reviste
INSEMNĂRI:
SUMARUL COLABORANȚILOR PE 10 ANI LA COSINZEANA

Revistă literară săptămânală

Câțiva colaboratori



A. Cotruș



Ecaterina Pitiș



Teodor Murășanu



G. Bogdan-Duică



M. Gașpar



Ion Munteanu



Vasile Al. George



Iustin Ilieșiu

DUPĂ ZECE ANI

de SEBASTIAN BORNEMISA

Zece ani?..

Cu ochii încremeniți în vag și cu degetele fîntuite pe condei de-o mistică putere, stăm să ne gândim:

— E vis e realitate? Să fi trecut oare în adevăr zece ani de muncă, zece ani de eforturi, zece ani de iluzii? Să fi trecut atât de repede, atât de ușor, încât nici să nu ne vină măcar a crede, că l-am trăit?

Mângâiem cu ochii gânditori cele zece colecții ale acestei reviste. Din 1911 și până azi, cu întreruperea crâncenilor ani de războiu, când rosturile noastre culturale au trebuit să-și mute matca de pe pământul însângerat al Ardealului, — și ne copleșesc aducerile-aminte..

Toamna anului 1911. O toamnă dulce, și biândă, cu foșnete de frunze arămi, cu cer senin, cu visuri tulburătoare. Visuri de iubire, visuri de muncă, visuri de înălțare într-o inimă svăpălată și inflamabilă, îndrăznească și încăpățînată.

Atunci s'a plămădit gândul acestei reviste, într'un oraș cu străvechile tradiții culturale și cu incomparabile avânturi românești, în care mai trăia pe vremea aceea și visul și puterea de realizare.

Indemnurile? Le spunem cu toată sinceritatea, pentru că în clipa aceasta de spovedanie sufletul nu are nimic de ascuns și nimic de retăcut. Nu ambiția, pe care nu am cunoscut-o niciodată, după cum nu o cunoștem nici astăzi, nu o prea pronunțată și nestăpînită necesitate sufletească de-a crea un adăpost pentru liricele noastre efemere, nimic din toate acestea. Ceva mai nobil și mai mareț s'a îngropat în temelii acestei realizări: dragostea nemărginită de-a crea pe seama unui neam oropșit o revistă în stare să-l smulgă din mrejele simlărilor reviste străine, cari îl cucierau încetul și pe nesimțite sufletul, i se încuibau în sanctuarul familiei și încercau să-i schimbe mentalitatea, dându-i o spoiată de cultură cu desăvârșire contrară fireștilor sale înclînări naționale.

Avem credința, că până în ziua de 7 Februarie 1915, când a trebuit să cădem copleșiți de mizeriile războiului ce se deslănțuise, ne-am slujit crezul nu numai cu o tenacitate dărză, ci și cu un rezultat

perfect apreciabil. Viziunile noastre din articolele scrise în 1913 și 1914 și-au găsit în întregime justificarea în clipa când pleșuira creastă a Carpaților a fost împădurită de codrul balonetelor românești.

Reînvierea noastră din Cluj, în anul 1918, se datorește aceluiași considerații și preocupări culturale, cari ne-au fost călduza și la întemeiere. Anii de după războiu nu au mai fost însă prielnici eforturilor noastre în aceiași măsură și de-aceia în vremea din urmă Cosinzeana a simțit nevoia unei evoluări tot mai mari înspre domeniul literaturii pure Rămânându-i statornici colaboratori abia câteva personalități literare vechi, ea a eruput din jurul ei elementele vihere, dar i-au dat o înălțare din ce în ce mai pronunțată literară în această țară ne găsește jubileul de zece ani, pe care îl sărbătorim astăzi.

Zece ani! Căci jupăra sufletului nostru s'auze par'că iar îndregă și ul sporitură treabă, toate gândurile frumose care ne-apăcătozită și — toate desuzurile, ce a și fost trambulețea noastră de un deceniu? O feră întru-napoi, la care au contribuit zece și zece de timi generoase cu înțelesuri și cari n-au cunoscut, aproape niciodată, echivalentul material al străduințelor lor. Ca și noi, tot așa și ei, nobili și darnici sămăntori, — au respirat ani de zile produsul sufletului și al minții lor, fără ea să ceară și să primească în schimb ceva. Le mulțumim din inimă tuturor pentru dragostea, cu care s'au apropiat de acest altar și pentru frumusețile, cu care l-au împodobit imparțialul și neobositul scrutaător al fiilor noastre îngâbenile din zece colecții, le va face odată, desigur, tuturor dreptate și va opreca toată însemnătatea muncii lor. În rostul acestor aprecieri ochii noștri vor descoperi poate singura răsplată, pe care o revendicăm și noi.

Și ce-ar mai fi oare acum după toate aceste, de spus despre trecutul de zece ani al acestei reviste? O constatare de ordin material poate. Am trăit, timp de un deceniu, din propriile noastre resurse, ne-am nutrit din sângele nostru, și nu am primit de nicăiri, niciodată, în afara

de indemnuri, niciun ajutor, niciun fel de subsidii. Cât ne a costat în diferența aceasta, nu o poate aprecia decât acela, care s'a încumetat vrea-dată în viața lui ca să susțină publicații culturale în această țară. Dar peste toate acestea, s'a lăsat acum lespedra grea a uitării și noi nu mai tulburăm în mormântul lor iluziile și decepțiile noastre îngropate. O constatare însă, trebuie să facem, căci suntem datori cu ea generației, care ne va succede în bugetele de miliarde ale acestei țări nu se vor găsi niciodată sume pentru onestele străduinți culturale ale niciunui om care nu va înțelege, ca să facă din munca sa o pârghie de înălțare a ambițiilor politice Necoborându-ne la rolul acestei pârghi niciodată, noi nu am avut în zece ani de zile în țara românească nici mecenaji și nici protectori. Noi trebuie oare să spunem, că bilanțul nostru se încheie astfel cu un deficit material, pe care poate n-am fi fost totuși datori, ca să-l aducem pentru a-i da unu colț de țară din propriile noastre forțe atîtia ani această modestă călduza culturală?

În cuprinsul acestor constatări ar trebui poate să spunem un cuvânt și despre abonajii, cari au contribuit cu banul lor la apariția acestor reviste. Au fost prinire ei mulți și entuziaști și înțeleghători, cari ne-au fost fără întrerupere sprijinitori zece ani de-arîndul. Le mulțumim din inimă pentru dragostea cu care ne-au dat deopotrivă adăpost și în vremuri bune și în cele rele. Suprema noastră mângâiere este, că am izbutit să ne achitam până la urmă de datoria ce am avut-o față de ei.

Și-acum, în chip logic ceva despre planurile de mâine, nu-l așa? Răspunsul, se degojează firesc și lămurit, pentru oricine, din rândurile de mai sus. Întrînd în al doilea deceniu, hotărîrea noastră de-a duce mai departe această revistă, șovăie par'că. Avem totuși un proiect și dacă vom izbuti să-l realizăm, revista „Cosinzeana” va începe cel de-al unsprezecelea an complet reorganizată și în măsură să mulțumească toate necesitățile culturale ale intelectualilor noștri. Mai mult nu anticipăm.

HEINRICH HEINE

Din „Intermezo liric“

I

În minunata lună de Florar
Când toate florile se deschideau,
În inimă întâi mi-a răsărit,
Dorul dragostei mistuitoare.

În minunata lună de Florar,
Când păserele în cor se desfătau,
Întâi iubitei i am destăinuit,
Dorul care, de atunci, mă doare.

II

Din lacrimile-mi calde,
Răsar flori pe câmpii
Iar jalea-mi se prelăce
În cor de ciocărlie.

De mă iubești, copilă,
Grădini și-or înflori
Și și-or suna la geamuri
Cântări de ciocărlie.

III

Când în ochii tăi mă uit,
Dispare întreaga mea durere,
Iar când gura și o sărut,
Prind sănătate și putere.

Când mă rozem l'al tău sân,
Din ceruri raiul se coboară,
Dar când îmi spui: „te iubesc!“
Mă podidește-o jale-amară.

IV

Vreau sulțelul să mi se-afunde
În pînă de-un erin,
Să-mi sune, albele petale,
Cântul dragostei divin.

Să-mi dea fiori și viața cântul
Ca întâiul sărutat
Ce mi-a dăruit iubita
N ceasul vecinic neuitat.

Trad. de I. Constantinescu Delabaia

În slujba păcii*)

de G. BOGDAN-DUICĂ

Știu că d. I. A. Brătescul ține la această scriere a sa. Ea are rădăcini sentimentale-personale care străbat în text. La 1913 dsa a fost în Bulgaria și s'a înțeles bine cu poporul bulgar, dar școala ce-o făcea soldaților români o „fiară sălbatică“ de căpitan român i-a revoltat grozav. *) A sosit apoi marea război; aceasta ch ar pe Dsa i-a zdruncinat așa de bine, încât nu a mai putut să scrie. *) Se simțea desființat ca scriitor! Pentru sine și pentru altă lume, simțind la fel, trebuia deci să facă o socoteală cu lumea de azi. Și scrisese „În slujba păcii“.

În literatura universală I. A. B. are predecesori celebri, cu ale căror opere pacifiste moderate s'au ocupat intensiv. Care o serie mare, din care eu pomeneșc numai pe Spinoza și W. Penn, în secolul XVIII, pe E. Sait, Pierre, Christian Wolff și Kant. I. A. B. nu poartă în scrierea sa, fără a citi și pe alții, despre ceea ce s'au scris. După Kant, omul și femeia nu sunt pacifiste; filosofii, artiștii, poeții și scriitorii mari, ca Novalis, Hegel, și dar aceasta nu împiedecă pe unii lor să devie de la fapta din ea Bismarck și egoismul colectiv, pe care I. A. B. îi infierază roșu.

Infierarea aceasta are un predecesor foarte interesant, pe utopistul călugăr italian Campanella (1568—1639). Și Campanella i socotă pe Nemți foarte primejdioși păcii; dar el crede că pricina nu este firea națională și fireasca nevoie de extindere a rasei germane, ci ocupațiile ei — literare! După el Nemții se ocupau prea mult cu studiile umanistice, care aprind fantazia; de-aceia trebuia să li se oprească de-a se mai ocupa cu limba limba grecească și cu cea — ebraică; și să li se impună matematica și științele naturale; iar cel mai talentați și mai primejdioși să fie trimiși în

lumea nouă, peste oceane, să observe și să scruteze fenomenele naturale! *) Dacă s'ar fi ajuns la organizația lui Campanella, dacă Germania s'ar fi prefăcut într-o colecție de laboratorii, de-atunci încă, cine-și poate închipui ce repede desvoitate ar fi putut lua Germania, care acum cu științele naturale și cu matematica eră, mai-mai, să ne procure o sclăvie generală?

Vremurile trecură; problema rămase.

Dar ziceam că I. A. B. cunoaște sau citează numai pe Kant. Kant volă o organizare internațională, pusă la taie de guverne responsabile, costând dintr-o confederațiune de state, cu reciprocă ospitalitate generală, cu excluderea exploatărei, spre care eră să ne ducă — interesele comerciale și dezvoltarea lor progresivă. Nici el n'a fost profet bun; tocmai interesele acelea au contribuit foarte mult la ultima catastrofă!

I. A. B. nu ține la tradiția Kantiană; el nu se ocupă cu organizarea lumii, ia a cărei realizare aceasta a început să lucreze; nici măcar de societatea nașunilor I. A. B. nu pomenește; ei se ocupă numai cu durerile sale, cu ale țării sale și da o soluție, pe care, de-ar fi rege riscă-o, deoarece este sigur că ar reuși... În pacea forțată ce tocmai stăpânește prin prejuri.

Soluția sa este: Cauza războaielor este ura, armatele; și le desființăm și vom avea pacea! Adecă nu, ci din armate destructive să le prefacem în armate constructive; adecă: serviciul „militar“ să se facă, dar de alt fel; „armata“ să lucreze șosele, tuneluri, clădiri etc., să sporească civilizația, cultura, zilnic, nu ca acum, să cultive lenea și ora, pentruca la un moment dat aceasta să întărească brațul și să zdrobească „dușmanii“. Sa fie o armată de „munca“, de producție — la care poetul însă, a uitat să cheme și pe femei, ceecae ar fi făcut munca mai... plăcută.

Deși scăpatu observarea din urmă, I. A. B. sa fie sigur că nu sânt ironic. Sânt numai cam necredincios. Sânt, fiindcă oamenii, bătăgând de

*) Cu prilejul unei recetiri a scrierii cu acelaș titlu a dlui Ioan Al. Brătescul. Voenesti. Ediția II, Editura „Cartea românească“. Prețul Lei 30.

*) Pag. nele 104—105.

*) Pagina 54. (De aceea lumea a început să-i creadă pe d. I. A. Brătescul la sfârșitul producției sale!)

*) Walthar Sobü King, *Die Organisation der Welt 1909—*, p. 44.

încredinței ei. Și, vezi bădiță Vasilie, numai atunci să înțeleiegi rugăciunea ce ne-a învățat Hristos: *Tatăl nostru* care ești în cer. Când simțești că cel atotputernic e și tatăl tău, nu te mai temi de nimic, ci-ți vine să spui mereu: „Sfințească-se numele tău. Fie voia ta“. Dar pentru asta trebuie să știi că Dumnezeu nu-î un om bătrân, ci Atotputernicul.

Robedenia mea se pornise la vorbă. Îi ascultam aș p nd. Și cred că vorbi încă mult după ce eu adormii, deși știa că am adormit. Poate nu vorbea. Poate se ruga în felul lui așa de ciudat.

seamă că primejdia nu mai este, a: desertă și atunci, mai mult decât astăzi. Drept este că poetul n'ar desfința și poliția, care ar priveghia pe cei răi. (Și alegerile?)

Și totuși, soluția I. A. B. are sorți de-a fi realizată în — Norvegia! Se auză, de curând, că acolo se cere serios desființarea armatei. Da-ne, Doamne, zile să vedem aceasta și mai ales să vedem reflexul ce i-ar avea în gândirea lumii realizarea de pe-acolo a visului lui I. A. B.!

Căci, val, este vis...

I. A. B. îl descrie însă frumos; unele pagini sunt fermecătoare; rog pe toți Românii, care sunt războinici din fire și mulți cruzi și'n pace, chiar față de-al lor, să cetească scrierea *În slujba păcii*, pe lângă care nu vor trece fără mult câștig moral și intelectual.

Utopia lui I. A. B. este motivată din toată plenitudinea vieții moderne; ea este, în același timp, și un telescop, și un microscop psihologic. Peia început mie mi-apăru, supt rânduri, portretul lui Schopenhauer, din a cărui filosofie transpare ceva; pe-o pagină văzui și pe Nietzsche, care poetului nostru nu-l este simpatic; deci în cartea aceasta nu se află numai psihologic, ci și ceva filosofie, suliman filosofiei și filosofia este prinsă'n formule poetice. Și ce poate fi mai frumos decât poezia filosofică ori filosofia poetică? Și dincolo de toate-acestea mai văzui ceva: o inimă străpunsă de-o săgeată, a poetului, care suferă de suferințele altora. Din această inimă s'au revărsat paginile de durere ale cărții sale și, mai ales, paginile de indignare care o prefac într-o carte trată și de propagandă reușită. Toată atmosfera cărții este un deliciu, care par'că te 'mpacă și cu faptul că scrierile ce o compun au fost adresate unui oarecare idealist și simpatic: iubite nene *Mache*!

Cine-i inteligent, nu va aștepta, ca să o citească abia, — în ediția III-a!

Scrierea este și o inovație. Literatura pacifistă română și — serioasă cu ea începel și dacă mai sus m'am dus până la Spinoza, Campanella și Kant, am făcut-o tocmai pentru a indica ce târziu intrăm noi într-o parte de mari idei ale culturii europene, care odată vor duce la o soluție, pe care eu n'o văd clar, care târziu, târziu, va fi poate și a lui I. A. B. *ca urmare a altora, prealabile*, nu ca prim pas, și cu atât mai puțin ca pas călcat întâiu

Prevestire

Va fi într'un apus de soare...

*Noi vom ieși pe lună la plimbare;
Ne vom mira de cerul înmuat în sânge
Și gândul nostru întristat va plânge.*

Te vei pleca tăcută pe cărare;

*Cu mâna tremurândă ai să rupi o floare
Și floarea de durere se va strânge —
Și gândul nostru întristat va plânge.*

Va fi într'un apus de soare...

*Ne vom privi cu lacrimi de mirare
Văzând că flacăra iubirii 'n ochi se stânge —
Și gândul nostru întristat va plânge.*

Apoi ne vom întoarce pe cărare...

*Ca un aflat înabusit, de om ce moare,
O voce din trecut ne va ajunge —
Și gândul nostru întristat va plânge.*

*În poarta tăriei amâni de floare
Cu mâna tremurătoare
În așteptarea soarelui necat în sânge —
Și gândul nostru întristat va plânge.*

*Și gândul nostru întristat va plânge...
Cătu' să pei fi departe,
Pe voi rădă petalele 'ntr'o carte;
Parfumul lor trecutul n-l va strânge —
Și gândul nostru întristat va plânge...*

GEORGE A. PETRE



de nașla mea — vecină cu Nistrul și cu Tisa.

Și acum câteva amănunte, de meditat, relevante numai, nediscutate deocamdată.

1. „La noi masa poporului fiind prea *ignorantă* etc. (pagina 10). „*pasivitatea* maselor” (P. 8). Cărmitorii „abi de *foarte scurtă* vreme au început să-și dea seama de avantajile răspândirii culturii până în masele profunde ale poporului”. (Pagina 29).

2. Ce urmări va avea cultura poporului se spune bine, frumos la p. 48—49, în fabula despre augur! Cetitorul să fie atent la acest pasaj!

3. Mai încolo: „acolo, în luogi nopți de iusomnie mi-a apărut la-murit *toată falsitatea* și toată înichitatea unei *Intocmiri sociale*, care are la temelă el atâtea privații, atâtă nedreptate...” (P. 52).

Citatele, ce n'au nevoie a fi spornite, arată cercul larg *politic*, în care se așează scrierea. Politică, la noi, toată lumea știe; eu n'o mai discut, deoarece nici I. A. B. n'a discutat-o, ci a pomenit-o, lac'asă, în trecăt, însă de bună seamă, cu gând să nu rămâie îndoliată despre ce ar fi, dacă ar fi ce nu voește să fie; om politic.

Alteceva ar vrea poetul să fie: Regel și atunci și-ar realiza(?) ideea: „Aș preferă să-mi risc tronul și țara în scopul servirii întregel umanității” — ar fi, adică, un rege foarte copilăros și naiv și internațional, deoarece ar procedă curajos la o soluție a problemei, care este, de sigur, aceasta: „Problema viitorului este împreunarea idealului *național* cu cel *internațional*...”

I. A. B. este și de această dată foarte interesant!!!

I R O D

— Fragment —

de SABIN G. TRUȚIA

În noaptea aceea regele Irod veghea neadormit, plimbându-se agitat prin încăperile vaste ale palatului. Zădarnic încerca să-și deie odihnei trupul bârrân. Faptul, că drumeții — a căror țări sunt despărțite prin mări adânci și deșerturi pustii — s'au întâlnit într'un chip atât de misterios, îl punea pe gânduri. Prin mintea lui se perindau învalmașindu-se cu înjeală cuvintele străinilor cari îi vorbeau despre un nou împărat. Își închipuia că vede steaua miraculoasă care i-a călăuzit. Nu se îndoaia de loc de adevărul celor auzite. În această credință îi întârea și răspunsul hotărât al preotului Ișazar. Mestia are să se nască în Bethleemul Iudeii. Într'adevăr Iudeii sunt misterioși... Acest lucru l'a observat și el. Cine știe ce se pregătește în jurul lui? Și el nu-și da seama... Da, da, trebuie să grăjască!

Regele privi posomorît în noapte. Pe vînta senină, stelele căpeau vioate și luna se piecă grabită spre asfîțit. De-o dată, i se paru că vede în zare departată o licărire neobișnuită. Irod cupi. Când privi înaș iarăși în zare, lumina nu mai era, pierise. Își duse atunci mîna la frunte și gîndurile îi răpiră din nou.

— Bethleemul nu e departe, — gândi acum Irod. Drumeții vor fi sosit... Dimineață, mult pe la amiază, pot să fie reîntorși; și atunci... — dar aici gîndul lui se oprî. Sîntu o vreme cu privirea pierdută în gol, apoi rîse încet. Se trîni pe așternut și în curînd adormi.

Spre ziua, începu să se vîseze, că rîdește printr'un pustiș nestîrșit în jurul lui văzduhul ardea cu flăcări uriașe. Gura îi era arsă de sete, dar când se piecă spre undă isvoarelor cari îi chemau adîmîntor, apele se preschimbau în limo de foc, cari îi frigeau cumplit în urma lui o mașină de copii alergau furtivos isbindu-i cu pietre. Ei se frîmăta neputincios, strigînd zădarnic după ajutor.

Când se irizi din somn, auzi un glas cuoșcut:

— Dorești ceva, bunule rege?..

— Nu doresc nimic, tu ești Sa-

— Da, regel Te-am auzit strigînd și credeam, că poate... dorești ceva.

— Nu știu să fi strigat, poate prin vis, dar stă!.. la cât e vremea acum?..

— Acroape de amiază.

— Alăt de tîrziu? Pe Hercull eu credeam că e mult mai de timpuriu.. Sau reîntors streinii?..

— Nu, marite regel

— Curios... — spuse Irod mirat, ștergându-și de frunte stropii de sudoare. Bethleemul nu e departe. Să fi plecat de-acolo cât de tîrziu după revărsatul zorilor, totuși... puteau să fie sosit de mult. Ori poate nu au aflat cîșșibi?.. Sîntu o vreme nedumerit, apoi se întorșe spre ofiter și rîse:

— Salustiu, trimite un soldat la poștă de lași să întrebe de stășșii, nu cum au i-au văzut urînd în oraș? Și... răspunsul.

— Este puțin de tîrziu întră țarăș la rege.

— Ce veste în întreba Irod neferător.

— Strășșii, spun, marite rege, că în cetate nu au birat săvîșșii. I-au văzut aici prină apropiere.

— Sa încega atunci în grabă doi soldași curșș spre Bethleem. Poate să întâiească drumeții pe cale... Dacă au, atunci să meargă până la Bethleem și să întrebe, dacă i-a văzut cineva pe acolo?!

Tîrziu spre seară, soldașii plecaș în căutarea streinii se reîntorșera:

Salustiu se grabi cu răspunsul.

— Ude sunt streinii?.. — întreba regele neînșșit.

— Soldașii spuș, că în Bethleem nu i-a văzut nimeni.

Tîrziu după miezul nopșii însă, căpșș iudei de-acolo au văzut de-așupra orașului o lumină neobișnuită.

Irod tresărl. În aceiaș veme văzuse și ei în noaptea lumina din zare. Ochii regelui licăria străniu.

Fața l se apruse și isbucni:

— Cum?.. Nu sunt aici în Bethleem?.. O! dar asta e prea mult! Astfel ciușșe ei bunăvoința și ospitalitatea unui rege?.. Își bat joc de mine?..

O zehor, ajutăți-mă să-mi pot răbuna! Obrăznicia lor e deînchi-

pută! Și eu mai stau pe gînduri?.. Nu mai e aici un moment de pierdut; să vie Pompeius!

Și când centurionul apăru, regele strigă:

— Pornește la drum câteva cete de soldași călări, să alerge pe toate drumurile Iudeii, în căutarea drumeșilor fugari. Să nu cruțe nimic, nici bani, nici cal. Prinderea fugarilor e mai mult pentru mine decăt stema regească. Să alerge în goană, dar acum!

Centurionul plecă. Irod își duse pumnii șșășși la gură și crășni.

— O, de șșiam mai din vreme, că nu se vor reîntorșe... Dar aici acum nu-i tîrziu... Vor șșimși ei curînd, căt de cumplit șșile să isbească pumnul lui Irod! Du-te și tu Salustiu, lăsaș-mă!..

Rămas singur, își frămăta mintea în căutarea torturilor ce avea de gînd să le aplice drumeșilor fugari. Își frîngea mîllole mulșumit și rîdea. Dar înlma lui se bucura în deșert, căci drumeșii erau acum departe... Soldașii lui alergau fantomatic pe drumuri bătute, iar streinii mergeau în pas domol pe drumuri neumblate.

Când Pompeius se reîntorșe, îl așșia pe regele vesel.

— Au plecat soldașii?.. — întreba zămbind.

— Da, marite regel și i-am dat flectăruia căte-un cal de schimb.

— În grabă uitasem să îți spuș. Ai făcut bine Pompeius, dar acum ascultă... Vreau să-ți încredințez ceva... E un lucru, pe care altuia nu l'aș destășșui, dar în tine mă încred. Îți vei atega o sută de soldaș, pe cari îi șșii mai crunșși și nepășșători. De-o dată cu noaptea vei poroi cu ei spre Bethleem. Ajunșș acolo, vești în-unjura orașul și în-trînd în case vești ucide pe toșșii copșșii de gîș bărbăteșș dela vârșta de doi ani până la sugăci. Sfășșșnd aici, vești continua prin șșatele din jur.

Centurionul se cutremură. Îl privi pe Irod năuc și răspuse:

— O, rege! Pentru mine e grozavă această lășșărcinarel! Da-mi ordin să întru în vizunile de tigri și vei vedea de ce e capabil brașșul unui roman. Privește la fața mea puternicea regel.. Aceste urme de răni vor dovedi cine am fost și sunt. Eu nu am alt zeu, decăt pe Martie. În lupte nu m'am ferit aici când Barbarii fugeau din calea spadei mele ca de bestem și ciușș. Am înfruoat de-atătea ori moartea... și cuvîntul „frica”, l'am disprețuit din

prunciei și totuși... O, nuli, nu voi fi capabil de un gest atât de josnic, să murdăresc „acvila romană” cu sânge de copil.

— Șuu, Pompelius... Iasumi mă îngrozesc de aceeași faptă, dar vrând, nevrând, suat silit să o fac. Ajută-mi Pompeius și te voi răsplăti cum nici închipui nu-ți poți; și pe soldați de-așement. Îți jur, că mă voi interpune la Cesarul August pentru avansarea ta. Ești centurion, poimâne vei fi comandant de legiune... Îți dau cuvântul meu de rege; și îrod nu-și calca cuvântul!

— Sunt mișumit cu soarta, o, regel! Soldații mei mă iubesc ca pe un părinte și nu am lipsă să fiu avansat pe preț de sânge nevoințat! Dar fiul Am să-ți împlinesc și aceeași dorință, să nu vorbească, lumea, că soldatul roman nu s-a supus poruncii unui rege!

Centurionul se departă grăbit, îrod privi în urma lui nedumerit, apoi izbucni în râs.

— Ha, ha!, Mesial!. Impărat al iudeilor... acum îți va apune pe veci steaua miraculoasă!.

De-odată se posomorî.

— Ce va zice împăratul August?.. Regele scrâșni.

În amurgul posomorît vântul se porci să sufle ascuțit, ciătănând ramurile măslinilor din curte. Și prin liniștea serii de iarnă, un glas duos de cântec barbar picura ușor ca o legănare.

Îrod îcreși din frunte și strigă:

— Salustiu!

Ofițerul intră.

— Ha!, Cine îndrăznește să cânte aici la palat?..

— E sclavul dac, adus de corând ca ostatec din dacia depărtată. Se vorbește, că ar fi odrasă de regi. De altfel, e bun, supus și cântă atât de frumos... Soldații, ba chiar noi ofițerii, îi ascuțăm cu drag.

— Să tacă acum! — sbieră regele țesit din fire.

— Și fiindcă a îndrăznit să cânte fără să întrebe întâi, să i se tragă cincizeci de nuiele!.

Salustiu șovâi.

— Ci mergi odată! Ce stai privind ca un năuc? N'ai auzit porunca? Dă ordin să nu-l ducă departe... Vreau să-l aud țipând!.

Cântecul amuți. Peste puțin se auzi geamătul dureros al sclavului schingiuit.

Și îrod zâmbi.

FRANCESCO d'ASSISI

AL ȘAPTELEA VEAC DELA MOARTE

de AUREL DECEI

O sânta madona Povertă,
il S'gnoie saivi te e ia tua
doreia, ia sânta Umbită!

(Laudi).

Când în Eterna Curgere se cuibăresc temeri și îndoieli, Dumnezeu ridică stâlpi de foc, cari misture și purifică. Când omeneirea se apropie prea mult de bezna prăpastiei, o mână providențială o smuge căderii fatale și irevocabile. Astfel a fost, în plin ev mediu, când mână a sfântului Francisc d'Assisi.

Căci „sărmanușul” are o semnificație universală și deasupra timpurilor.

Urcându-ne în careta spiritului, deasupra condițianului nostru, putem deslăși în zările istoriei o linie ritmică: antichitatea sobră a lui Petru, și decadența, a lui Nero, din care a răsărit Aristos; evul mediu creștin al martirilor, și cel păgân,



care a cizeiat pe urmă pocalul cu vin spumegat al Renașterii, din care a răsărit sfios, convertitul fiu al lui Pietro di Bernardone, cel mai bogat om al orașelului Assisi.

Trebuie să pătrunzi profunzimile Evului Mediu, desigurile și înălțimile, sfioțeniile și abjecțiile; să știi că în această ponegriță epocă sufletul omenesc, plimbat printre sombrele catedrale romanice și gotice, hărțuit de percepțele și dogmatica puritană creștină, comprimat însă în feroasele armuri feudale, se frământa, se zbucluma, se chinuia subteran, cum nu l-a fost dat să sufere nici-odată; să te amesteci în horele dionisiac de pătimăse ale Flagelanților; să cazi în extaz în fața splendorilor sculptoare, a ghirlandelor grele și oșpețelor trimalcionice, a războaielor cicloptice, a

tură unei fecioare angelice sau unei femei demonice; să asiești la un „Mister” medieval, conceput din spirit și materie, deapurarea anti-tetice; să ascuți, și sa te cutremuri de o predică zărnicitoare de a lui fra Giacomo, împotriva carni și a simțurilor; să ai tutușia acestei vârste de umbre și lumini, infern și paradis gantesc, ca sa poți străvedea, fulgerator, singularitatea și unitatea igruii lui San Francesco — (amara luminei), cel născut în stăni, dupăcum spune legenda.

În vremea aceea a venit El, mângâierul măhoșilor, „Consolator At-tictorum”, ca o rază ce se pugoară dintre norii împrăștiți de ochiul lui Dumnezeu. În acea vreme, grozavă și înfricoșătoare, îndopată cu alegorii și metafore, cu mituri și eretzi, învațatura lui a adus liniștea și credința. A potăit voibura ce dăntua inimile. A răspândit iubirea, cea mai sânta iubire, care l-a împins să sarute buzele leproșului, să strângă la piept mielii, să iuvăture în priviri duioase florile stăduitor, și să vorbească astfel paserilor:

„Voi nu semanați, nici nu secerăți, ci Domnul vă paște și vă dă de beut răurile și izvoarele; deci pa-ziți-vă de păcatul n-recunoștinții și nazuți mereu să-l laudați pe Dom-nul”. ...Și, dupăcum N.zamăneul se îmbata de colorite vii ale vait losafat și de racoarea cedrilor ce pe Libanon, tot așa „Sărmanușul”, când țesia dintre ziourile cetei, sau din peștera sa, înaintea ochilor i se desfășura câmpia și muocete, neasemuit de frumoase ale Umbriei. Și atunci inima sa, o bijuterie de tice emoții spontane — când nu tona ca a lui Ioan Botzatorul — unilor ugoișnice; sa te trasfigurezi sub imperiul cântecelor lui Jaco-pone da Todl; să te lași strapuns de misticismul religios creștin, ca prin el să cunoști nebanuita inten-sitate a sentimentelor pe la anul 1000; să-ți îng nuachezi, împreună cu Henric IV, demanțarea în zapada dela Canosa, sau să treci pe partea lui Grigorie VII, intranșigent; să te îngrozăască oicui negru al ciu-mei; să te iuvărtejești într-o caval-cada nocturnă și vrajitoarească, într-o căutarea spânzului, spre a-l da fier-

BALAURI

se deschidea în fața Naturii, cum se deschide un înorurat trandafir mistic, la boarea matinală. Iar ochii i se umpleau de camele vizului umbrice, țalate de albeața tîmîdui Tesco, strălucite de munții Perogiei, cu care mult avu de luptat Assisi. Să stăi clipe în c-a aromeală a atmosferii, tremu-nda dimineața, când se topesc încetul cu încetul umbrele arborilor și aburesc suav florile de pe colinele ondulate, sau vibrândă la amiază, când totul e fum și până unde mai deslușește vâzul, totul respiră căldură și iubire, ca să înțelegi căldura și iubirea nemărginită ce a cheltuit-o Francesco, pentru împicarea omului cu natura. Inșă, în acestea „ou trebue să căutăm nici cea mai mică urmă din panteismul modern; Francesco crede că pentru făpturile create e o nesfârșită fericire viața și că de-aceia au datorita, ca niște fii, să mulțumească tatălul pentru darul vieții”. (I. Jaergensen: *San Francesco d'Assisi*) În ultimii ani s'a retras pe „s'a retras pe „stânca crudă între Tîbru și Arno”, pe muntele Varoa, unde se ruga umil și sincer — și poate că un om e sfânt și numai prin aceste două calități ale inimii — pentru toți „frații” săi, înălțînd înmuri fratelui Soare. Și pentru toate acestea a fost răsplătit cu stigmatele pe care le fuf preseră J dov i în trupul Măntuitorului, după îndurase tragedia despărțirii de lumea profană, pe care o sorbise până la cea din urmă picătură de dulce venin. Căci el totdeauna asudase pentru Dumnezeu-F.ul. (Era dealtfel o tendință generală a vremii, printre fețele bisericesti; abatele Gersenio da Vercelli scrisese o cetită carte „Imitatio Christi”). Căci toate faptele sale, toate scrierile sale și toate gândurile sale, le înădea cu Evangelia. Acesta e nucleul operii realizate de el: Evangelia; Imprejurul ei se strînge înreaga înfilnită de iubiri, de carități, dezinteresuri, mile; diamantele sufletului său pe Ezanghelie le-a brodat.

Inșă el, lepădându-și vîșmintele daurite și obicelările libertine de cavaler, îmbrăcat în salu, încins c'o funie, a adăncit mai cu seamă două aspecte ale doctrinei învățătorului: Sărăcia și Umilința, cu cari se confunda, adorându-le. Astfel a restabilit echilibrul moral pentru o seamă de veacuri (doar astăzi începe iar să se clatine sub beșugul materialismului contemporan). În acest chip, cel mai mare merit al lui este de-

*Pe când se duc în spre apus cocorii
S'aruncă soarele în iazul morii.
Cum îl zărește inecat morarul
Își pune 'n pungă cremenea, amnarul,
Își ia nepotul cel mal mic de mînd
Se sprijină în cărja lui bătrînd
Grăbind ca să-i deslege tremurarea:*

— Aici își au balaurii suflarea
În fundul iazului fierb petre rare.

— Nu moșule, e glaciard de soare.

— Cum își aprind în sat jărătic faurii
Așa aprind în apă foc balaurii.

— Vezi, moșule, jărăticul din fand
Ca soarele, așa e de rotund.

— Ne poate, acolo-l gură de cuptor
Își fac balaurii călcășul lor.



legarea suferei din viața de compromis carnal și spiritual al tau-matugiei medievale, pe care, rein-tornându-i la Natura amplă, caldă, avută în optimism, l-a spălat de rugina ce-l rodea și i-a dat o strălucire nouă și o forță zdrobitoare. Aceasta e suprema lui glorie: restabilirea spiritului în drepturile sale, readăparea, după ce l-a cules din coșmarul în care se zbătea, cum se alege aurul din para focului, la elementara fântână a credinței, la primordiale purități sale. Bine asortat și sprijinit, sufletul omenesc, așa cum a ieșit din purgatorul lui San Francesco, a putut rezista ispitelor timpurilor moderne, până în zilele noastre, când se pare că iar șovăie, cerând un alt suport, despre care un alt apolog al Evu lui Medlu să scrie în asemenea termeni:

Francesco e Povară per questi amanti
Prendi oramai del mio parlar diffuso.
La cor concordia e i lor lieti cembali,
Amore e maraviglia e dolce sguardo
Facean esser cagion di penzier santi
(*Divina Commedia*: Paradiso: XI, 74)

Pe câmpul de execuție

de Octavian Vorobchievici

Dinaintea spitalului strănși ne-gură cu fața la drum, erau adunați, toți locuitorii satului, așteptînd copleșiți de groază, judecata sumară a jandarmilor și a „mărlimilor” venite în pripă dela oraș. În șanțul drumului, în genunchi și legați cu coatele, stăteau unul lângă altul cei cari fuseseră amestecați în revoltă. Pe partea opusă a șoselei și prin colțurile ulișilor se adunaseră femei cu spaima 'n ochi, privind idioșite spre arestați. În sus și 'n jos, treceau patrule de soldați și călărești de ștafetă. Satul întreg părea o căruță de boarfe răsturnată în pîlnă fugă. Lângă primărie, fumegea încă localul postului de jandarmi, incendiat de rebeli. Preotul comunei, figura palidă și blajină de apostol, privea zdrobit văltoarea din fața casei lui.

Cel ingenunchiați în șanț, aveau să fie executați. Trecu încet pe dinaintea lor. Cățiva mi-au rămas pentru todeauna în minte. Era un tânăr slujbaș. Purta ochelari și avea capul gol, cu părul în desordine. Fața slabă, rasă și fără nici o culoare. Își frîngea mâinile, cari prin farmec îl rămăseseră nelegate și se vâlta cu vocea răgușită:

— Sunt nevinovați Nimeni nu vrea să m'asculte! Să mă creadă! Să-mi spună pentru ce mori Nimeni nu vine lângă mine! Așa de ușor se ucide un om? Astă seară nu mai mă întorc la mine acasă! Nici azi, nici mâine! Niciodată! Doamne, nu mă lăsa! Da-mi o zi, o săptămână să mai trăiesc! Oameni buni, îndurați-vă! Voi cari o să trăiți, spuneți-le! Fie-vă milă! Cum, nici nu vă uitați la mine? Vă 'ntoarceți ochii 'n altă parte?

Sătenii adunați pentru cercetări, stăteau istoviiți și neputincioși la cățiva pași. Fiecare devenise de un egoism sălbatic. Nici unul nu s'ar fi oșus să fie ucis toți din jur, numai el să scape. De teamă să nu fie luați drept apărători ai revoltăților, nimeni nu venea să puoă o vorbă bună pentru un consătean. Nimeni nu vedea dincolo de pielea lui. Slujbașul zărind între sătenii un prieten, își întinse brațele spre el:

— Nu mă lăsa! Vorbește-le! —
Cel din mulțime ridică din umeri și privi spre jandarmi, îngrijorat că

R A R,

rar v'un gând de mi înflorește 'n minte!...
O toamnă grea mi a 'ngâlbentit simfîrea,
Și cerul ei mi a 'nnegurat privirea.
E noapte 'n urmă, — fulgeră 'nainte...

Și totuși, îndrățnic și 'ncordat
Cum niciodată n'am crezut să fiu,
La ținta mea dintâi s'ajung mă zbat, —
Dar drumul mă sleește, — și-i târziu!...

La ținta mea dintâi!... Ce vis!... Avântul
Nu mă mai poartă prin azur senin,
M'a 'nlănțuit de neînvins pământul
Și gura lui mă cere în declin...

Tremurător, bătut de aspre vânturi,
Cu fiecare clipă veștejesc,
Și suspinând aceste triste cânturi
Nu știu de am murit, sau de trăesc...

Vasile Al.-George



trăseseră dintr'un soldat. Ostașii se repeziseră asupra lui și-l măcelăriseră. Unul dintre ei, nu l-a mai vădeat decât mâna uscată și galbenă ca de țară. Celălalt era înțins pe pământ cu fața în sus. Figura îl strălucise de mult și adănci din sași picura sânge. Măstecile și țărâna făcuseră un șir gros și negru pe fața. Prin haine, în trupurile tercluite, se vedeau împunsăturile balonetelor.

Nimeni nu se mai ulta la el. Omul nu mai avea nici un preț în ochii semenilor săi. Nimănu-i nu l-ar fi trecut prin gând să-l ia de acolo. Desigur, undeva în grămadă, erau și soțiile lor. Dar mintea refuza să-și lămurească ce se petrecea în sufletele acelor zdrănce umane.

Urma un bărbat cu privirea blajină, cu înfățișarea curată și cinstită.

— M'au scos cu sîta din casă. N'ași fi mers cu el niciodată, dar mi-au pus revolverul în plect și arma în mână. Am ales arma. M'au dus în marginea satului și mi-au poruncit să trag în soldați. Ași fi vrut să fug, dar nu puteam. Mi-era frică să nu se răsbune pe-al mel.

— Și pe noi la fel! La fel ne-au luat! — adăogară v'ro călva. — Ce puteai să te faci! Pe cine s'ar fi opus l'ar fi omorât!

— Bine, dar dacă erași atâția

l se adresează unul dintre condamnații la moarte. Apoi, pe neobservate, se înghesuie printre ceilalți, ca să nu mai poată fi văzut. Săntățele se plimbau între cel din șanț și țărâni. Din când în când, câte un soldat crășnea:

— Căine, te vaeți? Dar să ucizi ai știtut?

— Ce zice? Ce zice? — întreba el pe cel din jur. Nimeni însă nu se ulta la el. Mă interesat de vina slujbașului, la un ofițer de jandarmi.

— Agitator — îmi răspuse el scurt.

Lângă agitator, era un bătrân cu barba mare, aproape albă, care avea legați de coate câte un om.

— Ce este moșule cu dumneata?

— Biestemul lui Dumnezeu, mărirea voastră. Iacă — și-mi arată pe cel doi legați de el — aceștia sunt fill mei. Numai pe ei îl am. Nu știu ce au făcut. Azi când ați intrat în sat, au năpustit peste mine și mi-au cerut să-i ascund. Copiii mei, ce era să le faci! Să-l arunc în drum?

N'am gândit să-l adăpostesc până avea să treacă necazul ș'apoi avea să știe el singuri ce trebuiau să facă. Unde e părintele care s'ar fi purtat altfel! Cât de răi să-ți tie copiii, dar sunt ai tăi! Sângele tău l-am ascuns! Când au venit să-l caute am spus că nu erau acasă. Nu m'au crezut. Mau bătut, dar n'am spus. Ași fi suferit orice, numai să-l scap. Plângeau pe lângă mine băeștii lor și tremuram să nu-l fi văzut v'r'unul unde-i ascunsesem. Soldații cotrobăiră însă până-l găsiră. Și mă aduseră și pe mine aici. Sunt vinovați! Am însă o rugămintel! Să nu-i ucidă pe mândoi! Să ucidă numai pe unul! De mine, nu e vorba. Eu nu mai am pentru ce să trăesc. Ași muri mai liniștit dacă ar rămâne unul dintre ei să îngrijească de copiii și nevestele lor. Altfel pier pe drumuri. Mă rog de mărirea-voastră! Alegeți pe care vreți!.

— Moșule, n'am nici o putere. Alții vă judecă și vă pedepsesc pentru faptele voastre! Sunt și eu un soldat ca toți ceilalți, la buna voe a mai marilor mei. Bătrânul se zbatea în legăturile cari îl trăgeau pe spate, smucind la fiecare mișcare pe cel doi fill, cari ridcau spre mine obraji strămbați de desnădejde.

— Fre-vă mila! Nu plecați! Ascultați-ne că doar oamenii suntem!.

Lângă grupul celor trei, erau doi morți. Doi tineri cari fuseseră recunoscuți ca fiind dintre cei ce

carl ași fost luați cu sîta, de ce n'ați îndreptat armele contra lor?

— Erau mulți domnule căpitan, iar noi nu știam ce ascundea înima vecinului. Ne spuneau că de acu' ei erau stăpâni. Că dacă nu-l vom asculta vom răspunde cu tot avântul în fața tribunalelor lor. Era cu el unul, Tegob. Un orașean. Avea ceva de diavol în el, că toți îl urmau fără murmur. Pe el să-l fi prins! El e vinovatul cel mare! El ne-a țărât aici!

— Și unde-l acum Tegob?

— Cine știe unde-o fi!... Cine știe ce sate o fi ademenind!... — Umbra într'un automobil, cu steag roșu.

Unul dintre cei din șanț era rănit la umăr. L'am întrebat și pe el de vina ce l-se aducea. Clătină din cap mărînd vorbe neînțelese. O santinelă îmi explică: era unul dintre cei ce strigau la soldații de pe linia de trăgători: — așteptați numai și o să vă băgăm pe toți în furci!

În acest timp, sătenii din fața spitalului erau duși în grupuri mici într'o casă din apropiere, unde o comisie cerceta pe fiecare. Câte odată s'auzeau dintr'acolo șipetele celor bătuți ca să-și declare complicită. Cel găsiți nevinovați eșeau în uliță închizându-se, ori cădeau în genunchi, sărutînd pământul. Câte

unul, cu mâinile legate la spate, era adus de santinele și îmbâncit cu lovituri de bocanci ca să intre și să ingenucheze în șanț.

Cerul se acoperise pe neobservate de nori negri. Eram ostenit și cu sufletul sfâșiat. Nu mai înțelegeam nimic. Un soldat veni să-mi raporteze că descoperise un depozit de cartușe sub o magazie. Ii dadui ordin de cețace trebuia să facă și trecu drumul. Lângă un gard era o bancă, unde în zile bune steteau desigur gospodinele de vorbă. Voi să mă uitohesc pe ea, preotul însă mă pofti la el în casă. Primii,

— Ugie părinte!

— Numai la asta nu m'ăși fi așteptat! — îmi răspuse el. — Stai, mă uit și nu-mi vine să cred! E drept, oamenii sunt nespuse de răi, dar păua 'ntratăta n'am bănuț.

— Să nu fi scăpat nimeni o vorbă de cele ce se pregăteau? Sa fi păstrat el atât de bine taina?

— Pană alaltă seară când au venit agitatarii din Tatarevka și au împărțit arme la oameni, n'am auzit un trâmpei de vorbă despre treaba asta.

Atara începu deoiață o ploaie iute. Trecu la fereastră. Se vedea deacolo chiar în fața spitalului. Mulțimea țărănilor, ingenucheată ca o turmă fricoasă, se încovoiasse sub biitura rece a picăturilor repezi. În șanț, apa curgea peste picioarele celor ingenucheați și găgălia lovindu-se de trupurile celor doi morți. Deodată unul dintre ei, își ianuse o mană, apoi pe cealaltă. Își săntă capul, care-i căzu din nou în băitoacă. Mușcarile urmară tot mai viu, tot mai sigure. Presupusul mort abutu să se egeze pe brânci. Ramase asitfel căta timp, cu fructea'n jos, ciătănându-se. Parea un animal care voia să bea apă. Nimeni nu se uita la el. Nimeni nu se gândea să-i dea ajutor. Singur conuua să se iarască în noroi. Apoi se îndrepta încet, rămânând în genuchi, lângă cei ce trebuiau împușcați. Și ca și ei, tăcut, idișit, își așiepa resemnat soarta.

Suojașul, cu hainele lipsite de trup, își ridicase brațele, și cu capul pe spate, înmarmurise ca în extazul unei rugăcuni. Bătrânul avea lipiți de piept pe cel doi fii. Fruntea lui de patriarh, se apleca pe rând, când spre unul, când spre celălalt. Restul condamnaților stăteau încovoiați și terciuși într'un amestec de noroi și funii.

Și peste toți, peste întreaga lume, ploaia...

II.

După masă ploaia încetă. Cerul era posomorât. Drumul plin de noroi și bălți. Tabloul din fața spitalului era și mai mizerabil. Îmi rămuream aceleași mișcări încete, smucite, tremurătoare, de mașini, aceleași culori false, aceleași costume așezate suut pe trupuri fără viață, ca în arătările de ceară de sub cutiele de sticlă ale panoramelor, cari îmi turburaseră nopțile copilăriei. Câte cineva din sat se aprogia cu sfiducie de saunele și cerea voe să dea de mâncare vrunui arestat. Mă nite celor liberi se atingeau pe coaja păneli cu degetele celor legați, dar privirile se ocoleau. Mănu au tară să se uite ce bagau în gură. Mănu au tute ca mai-mușere, fugim și în toate parțile ochii căsuși. Era un dușu genunchi, care depunându-și țolosi de mană, jura o uime la susțioară, și se încovoia să muște dușu mană pe căiile mesteac. Treceai dreptul pașădă o parte în țara și al altă parte în țara.

Trecuă cătăva țărțe în pagul domo al calilor. Se transportau în ele soldații uciși și sub țările de cort eșear, fumă și țepe, ale trupurilor, în cea-ău uciși, bășelut, își ră pădeia înroșu. Cașavul unui jandarm ofițerului. Pusese ucis de căteva zno. Era verde, umflat, cu pielea pieșnită, cu ochii eșit și puroioși, cu buzele și obraji dilațati, cu un cap enorm de african înecat. Stetea întins cu fața 'n sus, cu brațele încovoiate, cu genuchii strânși.

Ca o postumă răsbunare a victimelor, convoiul excită ura soldaților și a funcționarilor împotriva deșioșilor. Căteva santinele lovira pe înfundate în dreapta și în stânga cu paui armelor. Un arestat, țărăt de par spre șanțul condamnaților urla sbătându-se și împușcând noroiul. Un funcționar dela percepție, lovea cu talpa bocancului în obrazul nutilat al celui ce ioviasse în urma ploii. Acesta nu zicea nimic; se silea numai să nu cadă pe spate. Parea o jucărie de celuloid, pe care oricât o loveai ca s'o răstorni, ea tot în vechea poziție reveneă.

Intervenii că să-l lasase în pace. Bătuțul stetea cu fața în pământ. Buza de jos îi era ruptă și-i atârna peste barbă, lăsând să i se vadă dinții a.b! și gingișile pline de muște

și noroi. Ochii îi erau umflați și vineți. O tâmpiă porta tăetura unei buioșete, așa cum s'ar arata o taetura într'un ficat fierț și ceteru de vacă. Parul îi era încheiat în sânge și pietricele. Cateodată își ridica privirea înfricoșătoare către cei ce treceau prin fața lui. Atunci toate capetele se fereau cu groază.

Mă îndreptai către locul unde maiorul meu vorbea cu doi țărani. Aceștia îi aduseseră informaținea că bandiți cari fugiseră din sat și se îndreptaseră către nord, aștep au noaptea ca să se abată către sud și să intre în Wejambuwk, sat la cățiva kilometri de locul unde ne aflam. Amândoi, la plecarea revoluționarilor din comună, fuseseră ridicați împreună cu cărușele și caii și isbușiseră să scape după ce le facuseră transporturi de oameni o bună bucată de drum. Șurea era importantă. Intrebas pe unul dintre țărani:

— Erau muși în bandă?

— Erau căteva sute; parte din satul nostru, parte din alte sate.

— Și-i comanda cineva?

— Da, niște bărbai tineri cari umblau în două automobile. Era unul Tegab, de care ascunau toți. Când au eșit din sat el căteva verete a văzut ca nu-i urmărea nimeni, a oprit cărușele și gonind cu automobilul în lungul șirului întins pe șosea striga: — Au venit câinii de soldați! Nu vă lăs și tu, curând ne vor sosi iutariri și nu va mai rămâne gaier de uniformă. — Și fuțurând un steag roșu. — Traiască revoluția! — Și cei din cărușă își ridicau armele și pâlăriile și strigau: — Moarte asuprațiorilor! Traiască revoluția!

— El bine, curajul nu le scăzuse văzând că nu puteau ține piept armatei?

— Nu cred, șelii nu-i slăbeau cu discursurile. La fiecare rășăntie le vorbeau și le dădeau nădejdi. Iar ei credeau și urlau de bucurie. Era deajuns să spuă cuvântul „revoluție” și pe toți par'ca-i apucau nebunțiile. Am întrebat și eu pe cel din cărușă de ce voiau așa de mult revoluție. Ei au răs și m'au făcut prost și „nepolitician”. Unul mă rămuri înșă: — Vrei să nu plătești biruri? Să nu-ți pese de popă? Să nu lucrezi la șosele? Să nu slujești la armată? Să iei dela cel ce au mai mult? Să nu muncești la atul? Să faci ce vrei, când vrei și cum vrei? Să fi adică stăpân pe gusturile tale? Ei bine, atunci strigă și tu că vrei revoluție! — Și-mi

dădu o palmă'n cap, în timp ce celălalt râdeau. Am răs, firește și eu... —

Prste câteva minute pleca spre Weljamlaw k cu căruțele, un locotenent cu un ploton din compania mea. Eu aveam să rămân singur în satul cucerit. Malorul, cu artileria și cu restul de trupe pleca într'un sat la câteva verste spre nord. Dacă situația se limoezea până a doua zi, urma să primească ordine scrise.

Se înseră. Primele cercetări asupra revoltelor statului se terminaseră. Marți vinovații prinși, erau în genunchi în fața spitalului. Cei mai mulți nu fuseseră însă găsiți. Parte erau ascunși prin porumburile din împrejurimi, parte erau morți în luptă, parte fugiseră cu armele în mână ca să ridice alte sate, iar parte, nu fuseseră dovediți.

O clipă de plumb. Nu știu cine dăduse ordinul. Îi văzui însă ridicându-se cu împleticiri din șanț. Jandarmii îl înconjurară cu baionetele la arme. Și el porniră cu capul în pământ. Și acum le aud zgomotul picloarelor în norolul drumului. O turmă tăcută și resemnată ce se afunda în noapte. În locul lor se făcu gol cumolul.

Cred că cei ce plecau nu-și dădeau seama unde erau duși. Bărbații rămași steteau înmărmuriți. Nimic nu sufla. Pe partea cealaltă a drumului, se porniră fiotele sfâșietoare. Brațe desnădăjduite se înălțară spre cer. Erau acolo nevaste, mame, surori, copii frați de-ai celor cari se duceau. Câțiva soldați se repeziră în mijlocul jeluitoarelor cari se înmărmuriseră speriate ca un stol de pasări. Șoseaua rămase mohorâtă, plină de băltoace și de urmele pașilor celor plecați. Numai cine se oita în lungul drumului putea să vadă convolul care se depărta oscilând către marginea satului.

Atunci sosi și funcționarul cu arma de vânătoare, care lovise cu bocancul pe unul dintre cei ce fuseseră până cu câteva clipe în urmă în șanț. Lipsise în momentul când comandanții plecaseră. Privi desamăgit locul gol, întrebă ceva pe un soldat, se uită încotro îl arăta acela cu mâna și o luă la fugă, cu un răcojet verde pe buze, ca să ajungă convolul.

Prefectul veni în fața bărbaților le vorbi, îi amenință și-i anunță că decemdată îl leria. Tăranii căzură în genunchi sărutând pământul și

Azi iar te-aștept plângând...

*Azi iar te-aștept copila
Ca bietul cerșetor
Ce-așteaptă un strop de milă
Gemându-ți sub pridvor,
Azi iar te-aștept plângând!
Iși cerne noaptea taina topind o fără rând
În salba-atâtor doruri ce 'mi înfloresc în gând!*

*Castelu-i dus pe gânduri ca un bătrân monarh
Prin larba de mătase din minunatu-ți parc
Scântee licuricii o clipă și-apoi pier,
Asemeni cu al vieții netălmăcit mister,
Ce luminează doară în timpul înfinit
Și pierce ca scânteea
Plecând fără 'nțelesuri de unde a venit!*

*Te uită-i vara 'n toit
Plâng lacrimi de rouă pe parfumate foi
Trei trandafiri involși
Sub largu-albastrel bolși
Respiră întreaga fire miresele de crin!
Și în zborul prin trunze îngână viers divin,
Pe buzele-mi aprinse topesc un lung suspin,
Azi iar te-aștept copila iubirea să-ți închin!...*

*Cocșii spintecă văzduhul de trei ori
Căci noaptea de ane și astăzi albi zori,
Iși arăta notă de doruri în miezul meu de gând...
Azi iar te-aștept plângând!*

D. PSATTA



nevăzându-le ca plecând ca pleceau trece înăsa satului și țel. Colone

În marginea satului, pe câmpul de execuție, se auzeau primele împușcături. Tăranii ascultară o clipă, apoi plecară grăbiți, stropind norolul. Impușcăturile continuau scurte, când mai multe de-odată, ca o saivă, când mai rare, că se puteau număra.

În fața spitalului, sub seara ce cobora grăbită, rămăsese numai cadavrul celuia ce-și arăta din noroi mâna neagră și ceafa păroasă.

Când în marginea satului nu se mai auză împușcături, mi-se păru că rămăsesem singur pe o lume în care toată viața ce palpitase până o ră în urmă, se prăbușise în prăpăstii fără fund. Mă rezemasem de de tulpina unui pom și cu brațele încruciate pe piept, priveam în gol. Unul după altul, toți executații îmi plutiră pe dinainte. Și cum steteam așa, văzui pe jandarmii întorcându-se, însoțiți de funcționarul cu pușca de vânătoare. Veneau gră-

madă, discutând tare și cu gesturi violente.

— Ei?.. — Îl întrebai eu, când ajunseră în dreptul meu.

— Ca pe potârnicul... — Îmi răspunseră ei cu ochi sticloși.

— Cum, toți deodată, pe rând? —

— Ba pe rând, că erau pea mulți. Și chiar în sat pe unul care era nerăbdător. Dăosul este autorul — și-mi arătară pe funcționar. Îl întrebai din ochi.

— Moșneagul ăla cu feciorii — îmi răspunse el, făcând un gest de — nu-i mare școală. — I-se făcuse rău-pe drum și întârziă pe ceilalți. Ce era să-l facem? Să-l lăsăm în urmă? Să pierdem vremea ca să dea noaptea peste noi? L'am scos deoparte și i-am tras în ceafă. Uite, cu drăguța asta (și-mi arată pușca). Nu puteam trage cu glonț că s'ar fi dus cine știe unde. Am tras cu alice. L'am deschis cutia capului în două și l-am aruncat o înalnte ca pe un capac de călimară. —

— Bine, dar era legat la un loc cu băeții lui. —

— I-o fi lsbît și pe ei câte-o alică, doar nu era să-i desleg. Pe urmă l'au târât de coate ca pe un sac, până afară din sat. Acolo s'au ușurat de povară, când s'au ușurat și de suflete. —

— Și pe ceilalți? — întrebă pe jandarmi.

— Câte doi, trei, de-odată, ca să facem economie de gloaște. Unii, carii nu mureau repede, mai primeau câte un suplimentul. Veniseră niște marinari și spuneau că e păcat să cheltuim cartușele statului cu niște păcătoși. Și simplu, îi ucidem cu lovituri de baloneta. Era mai economic și mai sigur. E drept că dânsul — și-mi arătară pe funcționar — protesta că nu-l lăsau să desghioace destule țeste, dar până la urmă îi făcuseră plăcerea și-i lăsară câteva exemplare, pe cari le operă cu deosebită pricepere.

Îmi străsei so' dații în localul școalei, chiar în mijlocul satului și trimiseli de jur împrejur patrule. Soldații, întinși pe jos, povesteau, mâncău pepeni, sau fumau. Nu se poate un tablou mai mișcător ca al unei trupe, seara, în odihnă, înainte de cuicare. De sub hainele uniforme ale țării, tălate așa ca să dea luptătorilor o înfățișare cât mai răbătornică, apar fețele țăranilor pline de dorul pământurilor natale. Totdeauna, dintr'un colț nevăzut, ai să auzi cântecul tremurat al floerului rustic, pe care fostul cloban nu și-l uită niciodată. Vorbesc în șoapte, iar sufletele lor se fac tot una cu flăcările focurilor și cu stelele cerului.

O femeie tânără, cu picioarele goale, se apropie de mine. Călca în vârful picioarelor ca pe niște arcuri mol. Era înaltă și slabă. Părea mai mult o șuviță de fum. Se oprî în fața mea. Ochii ei de plumb, mă priveau dilatați.

— Este voe să-mi lau bărbatul? — șueră ea printre dinți.

— Dar unde este bărbatul dumitale?

— În șanț... — răspunse ea înăbușit și tremură toată zguduită de un fior.

— Cine l-a ucis? Când? —

— Nu știu! Nu înțeleg ce se face aici!

— Dacă vrei, la-î. E doar bărbatul dumitale. — Fără să mai spună ceva, femeia se întoarse și dispăru ca o arătare în întuneric.

Departe, spre Weljaminsk se

porniră împușcături repezi de lupte în regulă. Plutonul meu se ciocnise oare cu revoltații ce voiau să intre în comună? Ce trebuia să fac? Să plec într'acolo? Îmi parăeam satul unde fusesem lăsat și puteam să cad într-o învâlmășeală din care noaptea n'ași fi știut cum să es. În astfel de împrejurări panicile vin sigure. Totuși era bine să mă găsesc pe direcția unde se dedea lupta, pentru a sta în calea revoltaților cari ar fi venit spre satul meu, sau pentru a primi în brațe plutonul din Weljaminsk, oprindu-l retragea.

Trimisei după șeful postului de jandarmi și-l informai de hotărârea luată. Îmi răspunse că se temea să rămână singur în sat și că mă urma imediat cu familia lui. — Mai este încă ceva — adăogă el — am vr'o câțiva arestați la post. Nu-i pot lua cu mine, dar micul liber nu-l pot lăsa. O să-l împușc.

— Cum să-l împușc fără ordin, fără judecată?

— Astia sunt vopere pentru cari nu trebuie să avem nicio milă. Aveau nevoie de revolvă? Trăiau aici ca de răit? Vor să se îndărui întru moarte au? Pământ bun cum pușe mai poate, ba le-a mai dat și guvernul. Blorile țării? Tâharile? Dar din ce vor să trăiască statul? Ei munesc din zori în noapte și amărăta mea de țară nu-mi ajunge să-mi hrănesc și să-mi îmbrac familia. Trăiesc ca înaf de lume prin străini și nu mă mai revolt. Să flu bun cu ei? Ba să-i ucid cu mâna mea, unul câte unul!

— Totuși trebuie să aștepti ca judecata să le holărescă soarta. Nu este treaba mea să mă amestec în treburile de-astea, eu am alt rost aici, dar te sfătuiesc să nu te grăbești. Pe lângă răspunderea mare ce-ți iei în fața oamenilor, îți lei răspundere și în fața conștiinței.

Ostașul clatină din cap, parc'ar fi zis: — ehi! conștiință! — puse mâna la capul și plecă. În timpul acesta trupa se imbarcase în căruțe. Convoul porni către marginea de sud a satului. Drumul era desfundat de ploae. Roțile se adânceau în pasta moale a noroiului. Casele, cu lămpi aprinse în ferestre păreau morminte în cari ardeau candelile. Nu se vedea nici un om. Numai câinii urlau.

Când am ajuns în câmp, un soldat îmi spuse, arătându-mi niște grămezi negre, răslipite în țarbă: — aici l-au împușcat pe cel din fața

spitalului. Sufletul mi se strănse. cadavrele execuțiilor păreau niște butuci noduroși și strămbi.

Oprî, nu departe de câmpul morților. Trupa debarcă. Făcui un cerc larg în jurul căruțelor. Fiecare prinse și-și sape un șanț din care să tragă la nevoie. Spre Weljaminsk se mai auziră câteva rare împușcături, apoi totul căzu în tăcere. Târziu veni o ștafetă, cu o corespondență dela locotenentul comandant al plutonului: — Am fost atacat de bandiții cari au intrat în Weljaminsk. M'am retras pe drumul ce leagă Weljaminsk-ul de Cisowrk (satul meu,) ca să nu mi se taie linia de comunicație.

Imediat primii o altă corespondență dela malorul meu. A doua zi în zori, trebuia să atac satul Weljaminsk dela răsărit, în timo ce alte unități îi înconjurau și-l atacau din părțile rămase libere. Situația pentru noapte era deocamdată limpezită.

Treceam în inspecție linia de luptă, când fui întâmplat de un soldat:

— Să trăiți domnule căpitan, înviașe unul dintre cei împușcați!..

— Cum înviașe? Ce vorbești tu?

— Înviașe. M'am dus într'acolo, că prea se dedeau câinii și deodată am văzut ridicându-se unul dintre cei îngenunchiați la spital. Și-și, acela care a mai înviașat odată, când a început ploaea. Mergea printre morții de parcă era o stafie. Am strigat la el să se oprească, dar n'a voit. Mi se făcuse frică. Totuși m'am gândit că om era și deci ce putea să-mi facă? Dintr'o săritură am fost în fața lui, cu bajoneta înainte. Nu s'a oprî. Mergea cu trupul țepăn, cu mâinile nemîncate. Oasele îi scârțâiau.

I-am lofit baloneta în gât. A căzut pe spate horcăcând. Ca să nu mai învie, l-am mai vârat baloneta în inimă de-i-a străbătut fierul până în spate. Și tot l se mai zbateau picioarele și mâinile.

— Mă, oi fi visat!..

— N'am visat, am văzut și aiții. Tocmai când se muncea el în baloneta, veniseră vr'o doi camarazi să-și schimbe bocanții rupți cu ghețe bune dela morți.

— Și și-au schimbat?

— Firește. Ba și-au luat și câte o hălăuță. Apoi au trimis și pe alții cât mai era vreme, că până mâine îi sfășie câinii și nu se mai ateg

„DOMNUL“

de SEBASTIAN STANCA

Cine nu-și aduce aminte cu drag de simpatica figură a „Domnului”? Fiecare școală secundară și a avut pe vremuri un „Domn”. Moșneagul profesor robit cu trup și suflet de catedra sa, căuta cu orice prilej să se însufletească pe noi tineretului școlar pentru ideile postume ale trecutului său plin de avânt și glorie națională. Cu o bucurie și naivitate de copil se aproia de sufletele noastre, iar noi în eburdălnicia noastră juvenilă abuzam adeseori, fără răutate, de imperzelul „Domnului”, care se trudea să ne facă oameni aleși, după chipul și asemănarea înaltașilor, cari luau în fanfania lui proporții grandioase de eroism și virtute națională. Intențiile nobile ale venerabilului nostru profesor scăpau de regulă peste granița rigoarei reclamate de catedră, iar ștrengăria noastră studențească exploata cu multe răfii-bușari slăbiciunile „Domnului”, cu scopul vădit de a consuma cât mai mult din ora de lecție. Și contrastul acesta între moșneagul profesor și svăpălata noastră tinerțe dădea nenumărate prilejuri de scene hazlii, cari nouă ne procurau momente delectabile de petrecere, iar „Domnului” enervare inutilă și adeseori boabe de sudoare pe frunte.

Așa l'am avut și noi pe „Domnul” nostru ani de-arândul în liceul dela B. Și clasa noastră se avântase la o reputație respectabilă în ștrengării. Il lubeam din toată inima pe „Domnul”, ceace nu ne împedea însă ca să-l facem „zile amare” în orele lui de lecții.

Într-o primăvară „Domnul” se îmbolnăvise. Și boala grea îl te-

gase câteva săptămâni de pat. Teama unui desnodământ fatal cutropise sufletele noastre cu o jale fără margini și o sinceră părere de rău ne mustra mereu pentru multele amărăciuni pe cari i le cauzasem.

Ne rugam cu smerenie lui Dumnezeu să ni-l scape de primejdie și făgăduim solemn să ne refacem reputația de oameni disciplinați, în fața „Domnului”, crușându-l în viitor de orice năzbătii cari l'ar supăra.

Și Dumnezeu ne-a ascultat rugămintea. După șase săptămâni „Domnul” apărură sănătos și teafăr la catedră. Uralo agomotease îl întâmpinară la intrarea în sala de cursuri. „Domnul” rătăci de mulțumire.

În postura unui Jupiter Tonans se opri în fața catedrei și îl ridică în slavă. „Domnule” zise în exclamare, băstonul în mână, de biserică se scâlăbi într-o mișcare sălă. Și bătrânul începu domol se cuvântul: Cum sună Hius, și stăluina dochi în gura... și apoi s'a umbră urâtă pe așchii de boală.

— Oca! Săvârșim întreaga clasă aplaudând trezile pe orator.

— Temistocle a biruit pe Aristide, continuă „Domnul”, Hannibal a biruit pe Scipio, Alexandru cel mare pe Dariu, Hristos a biruit moartea, cu moartea pe moarte câlcând...

— Și celor din mormânturi vlată dărulându-le, întregi întreaga clasă cuvântul.

— Chiar și Ovidiu a biruit cu scântee înțelepciunii sale pe ticălosul și nemernicul împărat și stăpân al Romei, Augustus.

— Ave Caesar, răsuoa un glas din banca ultimă. „Ave Caesar”, repetă cu emfază întreagă clasă.

— Din darul lui Dumnezeu și al doctorilor, biruitu-s'a și acum acul morții.

Iar colegul Niță Ciolac, un hătru bun de glume se ridică din bancă și cu gesturi largi și potetice se adresă venerabilului nostru „Domn”:

— „Osana ție, biruitoare morții, Osana”.

— Osana, Osana, izbucni din pleptul tuturor comilonilor clasei. „Domnul” râdea satisfăcut de această manifestație spontană, secundat de hotetele desbăerate ale elevilor săi.

— „Dar! Și „Domnul” rosti acest „dar” cu aplomb, croid o aprigă tăetură cu băstonul prin văzduh. Iar se făcu liniște și noi așteptam cu atențiunea încordată deslegarea acestui „dar”.

O scurtă pauză și „Domnul” continuă:

— Dar altfel este scris în cartea viștii omenești. Oracolul dela Delphi și hotărârea infallibilă a împăratului lată osândiră pe biruitoare Ovidiu să pice în exilul dela Tomi. Și oracolul doctorilor a pronunțat această osândă și pentru profesorul nostru.

— Nu se poate, protestăm, nu, nu — și cu strigăte de proteste energice labiam pulpitele băncilor, iur' larmă infernală.

Un semn cu băstonul și larma se potoli, iar „Domnul” zise: „Nu la Tomi, nici în Asia, nici în Trpolis, nici în pădurile Sythiei nu mă duce acest exil, ci — ghiciti băeți! — la băi, ștrengariilor”.

Și moșul izbucni în hohote de râs, mulțumit că ne păcălise. De râsul lui se molipsi întreaga clasă, deslănțându-se un vacarm îngrozitor.

— Șacum vă zic adio și la revedere — zise „Domnul” ridicându-și jobenul în semn de salut reverențos.

Dar când să coboare de pe catedră un glas pițgăiat răsări din banca a treia strigând:

— „Cer cuvânt!” Ghicță Bărsenanu, maestral patentat în ștrengării se ridicase să vorbească.

— „S'auzim, s'auzim!” „Domnul” se opri și un zămbet de curiozitate îl încremeni pe buze.

— „Domnu profesor, — zise Ghicță cu un aer de grava seriozitate —, întâi și întâi dăm laudă și mărire lui Dumnezeu că v'a dăruit eroismul glorioșilor noștri strămoși, ca care ați înfruntat atentatul urgisitel boale birulindu-o precum Sf. Dumitru a biruit mândria lui Iie; și precum David a biruit pe Goliat în rândul al doilea să-mi dați voie ca în numele acestei plebe nemeritice a clasei a șasa să vă doresc o călăorie fericită; al treilea să vă asigur că ori unde veți fi și veți petrece, gândul nostru pururea va fi la d'vorștră rugând pe Dumne-

nimic din ei. Bani n'au găsit, că i-or fi căutat ai de l-au împoșcat..

A doua zi, când turbare lumina se desirăma din întuneric, venea din mijlocul câmpului de execuție spre cercul soldaților, o arătare omenească, având gâul spart de o rană adâncă și fața împăjeantă de șuvețe de sânge în hăgat.

TREI NECUNOSCUȚI

de CONST. CEHAN-RACOVITA

O iarnă grea. Troenele până la brâu. Pământul îmbrăcat în haina-l albă era mai nemilos ca altădată și aceasta o simțea mulțimea, mai aproape de Dumnezeu. Orașul plin de foame pentru acel cari muncesc, numai era și el așa de păcătos. Nemernicia omenească parcă plecaseră undeva și în locul ei se coborîse magia înșelătoare a aceluia cuvânt, *pace*, care nu există de când e lumea și nici nu va exista. Bogații împrumutaseră o mască a umanității în fața căminurilor cu moleșială și lux din prisos. Din suflitele lor sterpe se revărsa acea bunătate falsificată pentru o clipă în numele Fiului Domoului, născut în iesle ca un sărac, subtil prin mintea și faptele Lui, — încolo om genial, ca toate geniile, părtaș al mizeriilor omenești. Sirenele fabricilor încetaseră să mai țipe strident și din coșurile înalte fumul nu mai estompa cerul cu dăra durerii.

Și acei cu mâinile noduroase aveau dreptul la odihnă. Era o noapte parcă mai luminoasă, omătul parcă mai alb și stetele, pietre nestimate, mai pline de vrajă.

Și pe vatra cea mai săracă lumina o scântee, prețul marel jertfe. Durerea era alungată de oameni. Icoana din părete, pentru o clipă, mișca și pe cel mai necredincios. Omul e supus emoției și se întoarce îndată la primitivitate. Arcușurile alunecau pe strune: unele cu simțiri aristocratice iar altele groțesti prin cârcumile mahalalelor.

Copiii plini de frig se aciuaseră pe acasă. Acești magi inocenți, în somn, visau la „Steaua” lor frumoasă, la banii strănși puși sub pernă, la tovarășii cari l-au trântit în zăpadă, pentru că și aici e tot pe pumn și cîde e mai tare. Ce bine e să fii copil... Doar din când în când se mai auzeau cântecele răgușite ale unor hîmalăi.

În localul de noapte „La marnarul cu noroc”, întârziată foarte puțin. Vlața încezise și aici, atât de zgomotoasă în alte seri. Femei pline de pasiuni lipseau, nu erau nici trupuri cari să se frîngă în danșuri pălmașe, nici scena plină cu cântece frivole. Inocența parcă învălura și taverna aceasta a celor fără căpătâl, — cum ar spune un parvenit. O castelrîță adăncea și ea

cu mintea ceva, între oglinzile de cristal. Parcă nu-și mai îngrise ca întotdeauna genele, ca ochii să-i pară mai mari și mai frumoși.

O tristețe se desprindea de pe fața ei ce începuse puțin să se ofilească. La o masă, fumând țigară după țigară, sta un tânăr singur, cu figura scofălcită, cu părul vălvoi, dat peste cap. Își aduna și el gândurile. Tăcerea o întrerupea, uneori câșiva cheflii. Dar acel care izbea cu pumnul în masă din când în când, cărui l se umplea mereu sticluța cu vin roș, acel care gestuș și râdea cu poftă, sau l se întuneca fruntea, ori l se faceau ochii mari, era un om ca de pat uzeel și cliel de ani, înalt și îmbătrânit prea de femeie.

După ce trecu un timp, elânșându-se pe picioare, el se apropie de țapărul îngândurat.

„Sunt un porc și un ticălos lărtă... Știu de un porc ticălos și porc? Și știu de un necunoscut și se așeză pe scaun. Imi dai vop? Cum te cheamă? Dar ce e voce de nume în noaptea Crăciunului? Chelner! Să mai tuim puțin. Ne înțelegem altfel, ce-ai căuta și da alai? Măgarote, ce te puși așa? o sticla! Vlața e pe bălă. Chelner!

(Și acesta fu lângă el). Ce zici prietene? Să vie și femeia acela fără noroc între noi. Să vie. Nu, astăsară e înfrățirea oamenilor. Ticălosul la un loc cu cel de treabă. Dar care dintre noi nu-ți ticălos?

— Să vie.

— Ce mai caști gura, șterge-o! (Chelnerul zămbind se îndepărtă). Uită-te în ochii mei necunoscutule! Toți suntem niște necunoscuți. Mo-mițe cari vorbim. Peste lume se întinde o mare prostie. Ce e în noaptea asta? Crăciunul. El și... O iluzie trecătoare... Lumea l'a omorît pe Iisus. Lumea omoară frumosul din sufletele noastre. Iisus a învățat. Dar noi atât: dela leagăn la mormânt. Cei mai mulți niște porci prin vlață, și eu sunt un porc, fără a fi un porc de cănel!

În clipa aceasta, femeia chemată zămbi și-și arată dinții albi. Tânărul o învăluri în o privire melancolică, iar celălalt într'o voce bună.

— Iată-ne Trei cral dela Răsărit. Lumina porcește dela femeie. Să bem în cinstea Margaretei lui Faust. Păcatul nu e în femeie, păcatul a fost în țosăși concepția Creatorului lumii. Trălăscă Greti! Și cu toți ciocnira și băură. Nici pe tine, frumoasă, nu te întreb cum te cheamă. Imi închipul că ai o poveste tristă. De atfel așa e și a mea și a prietenului. Povestile triste sunt cele mai multe. Altfel nu ne-am fi întâlnit aici: trei desrădăcioși — ex-

HERMANOSA DIN CORINT

INSCRIȚIE

Am scris povestea unei hetaire
Fiindcă mi-a plăcut căldura vieții
Și trupul ce'n paloareă dimineții
Își arcuiește linia subțire.

De-am destrămat chitonu-i fire, fire,
N'a fost ca să adun în jur drumeții;
Doar ca din goliciumea frumuseții
Să intrupez statuie de iubire.

Și dacă, în genunchi lângă altare,
Pe-alocuri, cu poveștile porneii
Am incurcat isprăvile Phryneii,

Nu fie, cititor, lți cer iertare,
Ci albelor surori ce-și rād de ele
Din câmpul smălțuit cu asfodele.

MARCEL ROMANESCU

presle mai practică — sau mai b'ne zis: trel pe drumurile adevărate. Dar paharele's deșarte; fără vin e ca și pământul fără apă.

— Unde te gândești domoule? întreba femeea pe tânăr.

— În astă seară, să nu fie gânduri? La trecut, la copilărie, la dătlă. Acel care e născut într'un sat și a trăit în mijlocul unei vieți patriarhale, cu obiceiuri curate, cu credința și mai curată, cu amintirea nopților din Ajunul Crăciunului, din odăra plină de cântec vechi, plină de duioșii, de privirea bătrânilor mulțămii, nu poate să nu fie mișcat până'n adâncul sufletului, când se af.ă svârțit de soartă într'un oraș ca o babilonie, singur, într'o odăe cu pereții reci ca de scliru.

Femeea cuprinsă cu ochii ei frumoși fruntea mare a tânărului și-l apropie parcă de sânul ei, iar omul de patruzeci și cinci de ani, vesel, golind paharul zise:

— Sentimentalism... Prietine, respect credințele tuturora dar mai mult pe a mea. Sunt poate un păgân după dta, dacă păgânism ar fi acesta. Și eu sunt un pornit dela țară. Și ce rămâne să mă întorc la cojocul lor și la opaițul de pe prichici? Acolo e poezie, așa vedem noi. Dar judecă mai de aproape, statornic, ce viață năcăjlită duc acești mucenici ai satelor. Primitiv, în întunec, cu mâncare proastă, cu o muncă peste puteri, din a căror roade se folosesc prea puțin. Să bem mai bine... De ce ești tot tristă domnișoară? Fii veselă în astăsară, să petrecem, să ne cunoaștem sufietele mai de-aproape, că doar e noaptea Crăciunului. Chelner, încă o sticlă! Să uităm, să ne înșelăm durerile și năzuințele. Ne-am întâlnit de pe trel drumuri opuse și sfârșitul e același. Mediocritate e din prisos. Și din acest aluat e făcută majoritatea lumii, puținii sunt cel de samă. Pentru aceștia să bem în astăsară, pentru puținii aleși cari nu foesc în lumea parvenită a saloanelor, ci desigur într'o odăe modestă sau într'o tavernă oarecare.

Și omul nostru cu curaj, părea mai iluminat ca niciodată, cu ochii mari, în căutarea unui adevăr, sorbind paharul până'n fund și izbînd cu pumnul în masă.

— Chelner încă o sticlă!

Și lumina dimineții, încă somnoasă, se ivi la fereastră și se uită la acești trei necunoscuți cari se găsiseră împreună și sufietele lor se înțeleseră la fel.

LONDRA AȘA CUM ESTE

Cum am intrat în Cetatea Neagră. Băjbăind prin fog. Camera cu stafii. Bătrâna Anglie veselă.

In Decembrie când am picat în „fog”-ul Londrei

de I. OLIMPIU ȘTEFANOVICI-SVENSJK

Pare că tot ce văzusem în drumul spre „Insula lui John Bull”. — mușții de nea al lerrii elvețiene, Parisul de lumină, Calais scaldat în soare, cu marea albastră — rămăseseră frânturi dintr'o călătorie vi-sată.

Și, pe nesimțite, tot restul pământului parcă dispăruse, nu mai există decât *Cetatea Neagră*, cetatea de fum, de cețuri nebanulte, de case cerute. „Fog”-ul cumplit desprindea Londra de restul globului, care se prefăcea în mintea mea într'o neîluminată luminoasă, albă, albastră, o neîluminată de soare, de căpadă, de cer.

În trecut în zbor prin Tirolul pitoresc am întâlnit pe Polak. Un om ciudat. Căpățul acesta cu vioara și pe care o ținea pe sine înșuși, un instrument hibrid din care el smulgea cu temperament păgân, frumoase și grede din literatura violonistică. Avea o mulțime de haine caldureose și o herne care-l scotea să ceară servicii de tramai tuturor călătorilor (scoția însă că nu-i elegant să sculagă pe cel ce îl facea măcar cu nu „mulțumesc”, în adevăr o politețe *sul generis*).

Castanlu deschis, la trup lung și osos. De trezeci de ani, cu fața-i nobilă, crispată de obsesii pe care nu le putea stăpâni, alternând cu o veselie primitivă și puerilă, o vioioșie tot așa de puțin controlată și vădindu-se în mișcări mari și coltoroase.

Vorbia brillant în perfecta lui nemțească vleneză și cu ce ușurință trecea dela manifestări superioare intelectuale și artistice la exteriorizări de o desăvârșită lipsă de manieră.

Adesea în Franța își întrerupea vieneză lul ireproșabilă cu o franceză fluentă, dar care da foneticianului din mine dureri de urechi, sau cu o englezească cumplită care-mi adăuga și dureri de dinți.

Când acest Orestes croat era chinat de bicile multelor sale obsesii, — îi părea că toată lumea vrea să-l înșele, că vrea să-l facă rău; „Helmat”-ul său îi fusese, zicea,

cel mai mare dușman — prindea a-mi vorbi până și în poloneză și sârbă. Era un adevărat caleidoscop lingvistic ce exprimă caleidoscopul de simțăminte ce se băteau cap în cap din launtru lui său.

Vecinătatea țărilor noastre și nevoile drumului comun ne apropiaseră, căci în *fond* era un bun tovarăș de călătorie.

Trei erau lucrurile de care vorbea mai mult:

1. Picioarele urlașe ale englezoaicelor îmbrăcate masculiu.

2. Socotea apoi că Marea Britanie e în mare parte o țară de lorzi, cari aveau să-i răsplătească măestria-i violonistică, cu o ploale de lire sterline, și

3. vorbia cu groază de climatul englezesc.

Azi, după nouă luni de traiu în Cetatea Neagră, pot spune că există și englezoalce cu picioare mărunte, deși ascultați:

Mal dăunăzi, un cunoscut Italian al meu, văzând prin Oxford Street, pe un bărbat ce se plimba între două femei, îmi spunea mucaliti:

— Iată un om mulțumit!

Dar nu trecu mult, și după o leacă de studiu, văzurăm că bărbatul dintre cele două femei era de fapt a treia femeie. Și nu-mi poate scăpa din minte cîtioarea în vârstă dela biblioteca lui *British Museum*, care are o frumoasă bărbuță, — era să adaug: de țap legodit! Dar adevărul e lucru sfânt!

Viețuiesc în Marea Britanie, și multe femei feminine, sau dacă vrei, femel-femel.

Nu i-au trebuit nici două săptămâni ca să se convingă că No. 2 era o iluzie extra-nalvă, convingere care i-a făcut să treacă îndărăt canalul Mănecii

Iar cât privește No. 3, în să adevăresc cu *jonutain pen* ul cu care scriu aceste rânduri, că groaza Croatului era cât se poate de întemelată.

*

Cât se rugă bietul de crudul ofițiant din Dover, care, frapat de aspectul lui, cât și de amestecul babilonic de limbi pe care-l între-

buința de câte ori era zglat, nu vola să-l lase să intre în Anglia. Englezul spunea cu firgma-i caracteristică:

— *four luggage goes to London but you go to Paris*, (Bagajul dumitale merge la Londra, dar d-ta la Paris).

Il văd încă, cum da din mână și din picioare, sârmanul prlbeag, scoțând argumente englezești, nemțești, poloneze, etc. Cred că numai mărturia mea în favoarea lui a avut darul de a îndupli-a pe *bull-dog*-ul din Dover.

Nu fusese lucru lesne; ne-am urcat în tren; eu curios de a explora misterele *Insulei*, el fericit că nu venise degeaba, tocmai din Belgrad.

Și apoi, trenul ne-a cufundat în negura britanică, care pe măsură ce ne apropiam de stupul londonez se înhega tot mai concret, prefăcându-se în „fog”, în „fog” vrăjmaș, ce urmărește și torturează ca un închizitor. El te învaluit cu o sărtoasă fanatică. Nici în gaură de șarpe n-ai scăpat de tentaculele-i reci, sugrumătoare.

Îmi amintesc, ca prin friguri, o încălcăciune ce năvălea nestăvilită în vagonul căptușit cu catifea reșe, în timp ce, *crescendo*, puținii călători din vagon — asediați de reguri — luau o înfățișare spectrală; îmi amintesc că trenul se oprea a-deseori și prelung. Auziam mereu exploziile în miniatură ale gjoburilor mici colorate, — mingii de lumină, strălucind vag în ceața sură, — semnale ce reușiau cu anevoie să spargă negurile.

Eram înfrigorat de oboseala drumului lung, așa zice, aproape plin de aventuri; și starea febrilă în care mă aflam mărea efectul spectacolului evoluției înspre „fog”-ul negru al ceții, ce începuse a burle, nu departe de Dover. Pe/sagiul era făcut din neguri, dacă mă pot rosti astfel.

Și apoi, deodată, pustia de ceață fu curmată de enorma gară ce părea și ea fantomatică în învâltoarea „fog”-ului.

Ce frigidă, ce neprietenoasă impresie mi-a făcut *Victoria Station*! Au numai pe continentul îi primește așa de rece? Sub vasta boltă de sticlă înegrită, prin sălile încă-pătoare ale garii, — prin care trebuie să treacă, ca peste un stix, toți călătorii ce vor să facă cunoștință cu misterele *Insulei*, — pretu-

INGROPAT DE VIE

Peste curpeni și copaci
Vântu-și așihue în toamnă
Oștile de vârcolaci...
Câmpu-i gol, copaci-i goi,
Stropi de sângerate foi
Prin cărări de vii înseamnă
Urme de strigoi...
Frunze roși, muiate'n sânge
Vântu'n vâgăuni le strânge...

Dar din larguri de câmpie
În bruma dimineții
De Octombrie — vin la vie
Tot jărani, deaculți și goi,
Cu hârlețe, cu țepoaițe:
Să-i despoaie
de vieață
pe strigoi...

Și-su pornit val-vălătuți,
Printre ruginiți butuci,
Căutându-i pe strigoi,
Și unde-ardeau ruguri de foi,
Sângerând lângă butuci,
Prindeau vița
cea de vie
de coșul
aurie.

Forfocând de zălugi,
Și-o îngropau, așa, de vie
în pământ,
Iar deasupra-i, pe morcânt,
Îi băteau din ațăp graț
Să nu jască-n noaptea
Pr-un strigoi.
Iar apoi,
În fapt de sară
din podgorii
Săleborii
Tot jărani deaculți și goi,
Pe drum deaculți de jară
Pasul către sat și îndeamnă
Prin noroi.

Și cum vin, așa, groparii,
Fulgerând sub zare, parii,
Furci, hârlețe, și țepoaițe,
Par-că-s oști de vârcolaci,
Negre oști, care se'ndeamnă,
Noaptea, drum prin foc să-și taie,
Răscolind cu furci de draci,
În amurg o vâlvătaie
De jăratec roș în toamnă!...

ION BUZDUGAN

Din volumul: „Podgorii de aramă” ce va apare.

tindent se strecurase „fog”-ul; acel unic amestec posomorât și asfixiant de ceață deasă-deasă ca peria, de fumul spurcat de cărbune vomitat de mille de coșuri — ciudate și imperfecte forme falice, cocoțate pe casele geometrice, bolnave de un spleen cronic — de respirația grea și fetidă a sutelor de mii de mașini și vehiculelor de toate felurile, ca să nu mai vorbesc de enorma câtime de otrăvă pulmonară din cele 7½ milioane de perechi de plămâni umani, ce se primejdulesc

ciproc. Un văzduh de strânut, de tuse, de astmă; o soursăciune de atmosferă cumplită. Gjoburile electrice, sărăcăcios de insuficiente, luptau cu întunerecul ce le întuneca, cu desimea „fog”-ului.

Când își face de cap „fog”-ul nu-ți poți recunoaște vecinul și pătești ca englezul, care a sărutat pe o necunoscută, crezând că e respectabilă-i consoartă — el auzise vocea familiară care-l strigase „George”, dar din pricina „fog”-ului înșelător ca o *fata morgana*, ochii lui nu putuseră recunoaște fața și buzele ce-l chemaseră pe nume... și peceții cu o pupătură de soț buzele străine. Erau frumoase sau ba? Nu se putea deosebi tot din cauza „fog”-ului.

„Fog”-ul te face să cazii în apele noroioase și uleioase ale Tamisei, crezând că pășești pe țărta pavajului de granit, el te face să stai neajutat ca un *baby* pe marginea trotuarului, ne mai știind unde te găsești, terorizându-te cu fantomele de automobile și *bus*-uri, și ele a-lurite, pe care le ghicești sau bănuiești, monștrii perversi, alături de tine, „fog”-ul face pe *policeman*-ul, lung cât o zi de post, specialistul în strădele, *square*-urile și uțele multe și sărace ale Londrei, să nu mai știe pe ce lume, în ce oraș, sau în ce colț de stradă se află și având impresia că toate căile s'au încurcat ca un ghem de ață în mâna unui copil, să-ți spule cu glasul înecat de universală înecăciune.

— Azi, parcă toate străzile s'au învâlmășit!

Dar „fog”-ul știe și de glumă. Te poate înșela să-ți săruți soacra! Pe o femeie o poate face să pupe pe altă femeie (probabilitatea e cu atât mai mare, cu cât contingentul *femeilor bărbați* e însemnat!) Simțiți viclenia „fog”-ului? Cât fericesc pe acel cari nu l-au cunoscut!

Când, conduși de un hamal cu maniere de *gentleman*, am ieșit din labirintul de trenuri, călători și ceață, ce era *Victoria Station* în seara acela ciudată pentru mine, de 10 Decembrie — și ne-am aventurat în stradă, „fog”-ul devenise amenințător: era de o nematică văzută culoare galben-negru, prin care curgeau râuri aeriene și strâmbe de fum încărcat cu funingine de cărbune.

Dela câțiva pași „fog”-ul părea un zid solid, care se retrăgea și se



încheaga din nou, pe măsură ce înaintam.

Ghiceai cu anivole că dihanlile roșietice și cu aspect de hipopotam pe roate, erau simpaticile și caraghioasele omnibuz, renumitele bus-uri londoneze. Ghiceam la fet, casele, casele moarte ale imensei cetăți înfipite în buricul pământului, — case paralelipede, străns lipite între olaltă, case durate etilo, industrial, urât, cu ziduri pe creștetul plan, din care les cludate, triste și grotești în acelaș timp coșurile, nedesăvârșitele forme fallice, ce varsă fum din căminurile somptuoase, famillare și reci ale țigii fatului *home englez*. Cludate sunt aceste neprietenoase mausolee locuite! (Povestea posomorâtă a mausoleelor locuite o vobu spune cu alt prilej; e o poveste aproape de necrezut).

Prin „fog”, ca stăfii, își cautau drumul, ca orbii, — stăfii în ceață înegrită.

Bunul nostru țiger călăuzitor, hamalul *gentlemanlike*, ne-a condus pașii la un hotel din apropiere.

Jos, hotelului și soaia lui — aparții triste, înăcrite de Decembrie londonez, — ședeau *confortable* lângă un cămin, ce mi-a părut atunci pătruns de frig, groază și tristeță cum eram, ospitalitatea și tihna intrupată. Arătos, cu oglinda nelipsită de-asupra, cu fumul negru izvorând din focul lenes *fire-place*-ul îmi amintea actul întâiu din *Candida* lui B. Shaw.

Atunci nu știam ce *primitiv* mijloc de încălzire, sunt aceste căminuri cu aparența prietenoasă. Dar povestea odăilor, unde asuzi și îngheți în acelaș timp, înaintea unui cămin, *confortable*, o poveste plină de tristețe și frig și umezeală, o vobu spune pe hârtie alădată.

Undeva în etaiul al doilea, hotelului ne-a dat o cameră pe care am fochirlat-o pentru noaptea aceia.

Era o cameră cu perdele roșii-negre; perdele vechi, afumate de ani de zile. Cele două paturi cu rufele negre te de atmosfera sură, păreau triste și maestoase ca două cătefalcuri. Ca în toate locuințele, ferestrele aveau un singur geam, cari — în treacăt fie spus — nu se deschid ca cele „continentale”. Mobiliele vechi, de culoare sumbră, îmi chemau în minte multele povestiri cu stăfii, scrise în englezește, mu tele *ghost-stories*. Cu niciun preț hotelierul nu voia să facă foc în căminul mare, pustiu, cu gura

LUMINĂ

Mâna la s'a așezat ușor

Pesle fruntea numai jar și soare;

Aripă de adiere moale

Mâna la s'a așezat ușor.

Mângăiere blândă de omăt

Peste gânduri tămâia agale

Din lumina degetelor tale, —

Mângăiere blândă de omăt.

Crengi în floare legănau în gând

Cuiburi mici de bucurie vagă; —

Clătinate lin de mâna dragă

Crengi în floare s'aplecău în gând...

TEOFIL BUGNARIU



lui de bespa, prin ce „fog”-ul sugedă, surturi în care, mărișdu-i jalea. Acela de zina tot mai negru, și-l simțai înăbușele în nas, în gura, în piept, parcă și în creier.

Și odata cu ceala ce năpădea, frigul, tristul, recele, umedul în-comparabilul frig englezesc, creștea mereu. Frigul britanic! Nu frigul nostru de stăpă, țară și uscat, ci un frig umed, ce pteții uoul mor-mânt, un frig ce-ți răcea hainele până la piele, încât îți părea că ești îmbrăcat în halne de apă, peste putnoș de încălzit; un frig hrănit de aburii înghețați, ce se ridică din mările ce înconjoară Anglia.

Nu era afară nici zăpadă, nici ghiață — iarna londoneză nu cunoaște aceste fermece ale iernii sănătoase — dar frigul acesta, deși de-asupra lui zero, era înviciabil, însluuant, insuportabil, ca o atmosferă de hrubă.

Totul era *bleak* (cît, bilc), adică tot'un cuvânt intraductibil: rece, trist și umed. Ce *bleak* erau casele, oamenii, tîmbele de „fog”, străzile!

Ex-ispărant de desolant și.. *bleak!*

Puține desamăgiri mai zguduitoare am avut în viața mea! Pentru mine, Anglia era înainte de toate, țara vestită a *home*-ului nespus de confortabil, și deodată lată-mă nevoit să dorm într-o cameră cu per-

dele, de după care așteptai să răsară toată fantomele cimțirelor băntulte de ploale și neguri; o încăpere spectrală și *bleak!*

M'am desbrăcat cu spaimea contactului cu umezeala aerului aceleia de cavon, și m'am culcat în cel mai trist culcuș ce-am cunoscut vreodată: între saltea și plapomă, reci ca două suprafețe frigorifere.

Iar Croatul meu, nelădrăsnind să înfrunte aceleași primejdii, nu se putea hotări să se culce.

Se învârtea frumos prin cameră și ocăra polglotic pe oficiantul dela Dover, care-l lăsase să intre în „Paradisul englezesc”!

Ocăra vartos pe omul, de care se rugase cu lacrimi, să nu fie trimis îndărăt, în „Balcani”.

— *Und fûr dieses Hundeteiben hab' ich verlassen mein Vaterland!* (Și eu m'am părăsit țara pentru viața asta căinească!)

Aceasta a fost prima mea noapte în *Merry Old England!* Bătrâna Anglie veselă! Dar mai alea Merry*)!

Londra, 1 Sept. 1925.

*) Într'un articol vitor, voi arăta că, cu toate negurile, *Merry England* există. Vesela Anglie fîntează a avea. Dar veselia brănică are altă culoare și alt gust decât „bucăria” Bucureștilor.

REINTOARCEREA

De TEODOR MURĂȘANU

După un șir de zile în care ploile au biciuit îndelung pământul negru și frunzișul galben-auriu al pădurilor, a urmat o vreme senină și luminoasă, cu soare călduț și prietenos.

Ploile spălăra urățenia pretutindenea, dar învioră pământul și desfundară drumurile. Pe urma acestor isprăvi a rămas un patangeliș de tristețe și melancolie, pe care numai toamna singură îl știe țese, cum trebuie, pe invizibilul, dar nemărginitul și răboiu de țesătoare-maestră. Pădurile desfrunzite, bațjcorlile, sdrențuile și lăsate aproape de tri goale, păreau cu tot atâtea jalnice convoluri dintr-o oaste întoarsă dela o luptă p'erdută...

Pe câmp, pustietate și tăcere. Inșă cu atât se făcură mai prietenoase și atrăgătoare ogrăzile din Plopeni și jur, încărcate și împodobite cu bogățiile verii.

Vânturile purtătoare de mazăriche și milioane de săgetioare, care se deslănțuiau la intervale ritmice, alun-gară în curând pe toată lumea în casă. Bătrânii, pe sub căclulle lor lănoase, prestău vigelii aprcplate.

Câteva zile cu soare și vânt au fost de ajuns totuș, pentruca norolul drumurilor răsufiate să se svătoie lară. Oamenii ascunși prin încăperile întunecoase cu început de aer nucegălit, în jurul vetrelor afumătoare, își arătară din nou capetele mari, stufoase, cu fruntea părțită de zădulurile verii abia plectate...

Noua schimbare în viața Anclii n'a putut rămănea tălnoită de ochi și urechile statului. În câteva zile, ea fu descoperită cu deamănuatul și trecea din om în om, în toate părțile. Mai ales în serile, cari deacum deveniră tot mai lungi, forma subiectul de conversație aproape în fieră și șezătoare și cu orice ocazie în Plopeni:

— Ai auzit? Ai auzit?

— ?

— Că Anca lă Nicolae se ține cu un prinșonier rusi?*

Și acest fapt se comenta printre hicotiri, vorbe cu două înțelesuri și semne de dispreț. Anca, în opinia statului trecea drept o ființă rătăcită și căzută.

— Aia să știi că-și trăește viața, nu glumă!

— He, he, aia a fost m'reasă, nu ca voi, lacășa niște iude neastâmpărate! — se amesteca adeseori în vorbă câte un moș cicălit.

— Parcă n'am putea să ne facem și noi m'rese d'astea, numai să vrem? O, o, dar încă cum! Inșă noi nu vrem, moș Arviote, nu vrem!

— Halde ha! Acuma văd eu bine că vă iew aleacă ciuda. Dar orice ați face, aia v'a întrecut. Nai și pace bună!.

Vârvara și Onu, părlinți Anclii, când aflară de cea din urmă aventură a fetei lor, rămaseră o clipă mai uluiți ca totdeauna, având senzația clară că trebuie să se prăbușească cerul peste ei, din moment în moment.

— Nemerica! răcoi! /elementar, cu desfundări de prăpastie bărbatul, amenințând cu buclă spre fereastră mică, gârbită cu beșică de bou — și ieși sălbăticit în vifor de-afară!

— Fata, fată, de ce a trebuit s'oi mai face și asta? — se boci înfundat mamă, îngropându-și fața în palme.

Întreținându-se răcoi pe rând după cale o revărsare ciocotitoare, cu amărăciune de acest fel, la care lua parte toată casa, ei raptau acei ași scene tot a doua, a treia z.

Inșă, într-o seară cu vreme în bu-rătoare de inimă, după ce tocmai se întăriră și se așezară în casă cu toți i, urechile tuturor se făcu atentă la un țâșnit de pași îndrăsneți pe afară. Clanța sună prin zătura unei mișcări necunoscute și, în cipa următoare, casa i treagă rămasă încremenită de apariția unui soldat voinic, trecând peste pragul ușii, cu arma la umăr și cu tot echipamentul de campanie.

— Nicolae! răcoi Vârvara și se năpusti ca o stafie spre soldat.

Toți tresăriră, ca dintr-o spalmă, și-i încunjurară cu ochote de bucurie înăbușită.

— Sunt eu întreg, cum mă vedeți! răsufia soldatul. Apoi oprit drept în mijlocul casei, el continuă: S'a isprăvit cu răsolul. Toată călătoria a plecat acasă, care cu ce a apucat... Prăpăd mare în toate părțile.. Doamne ferești!

Bărbatul părea ostent, omorît de drum și flămând. Așezat pe-un scaun, el gusta cu poftă plăcerea odihnei, dar ochii începură să-și poarte îm-

prejur, cu nerăbdare și cu clătănări dese de gene:

— Anca unde-i, mamă-soacră!

—

— Numănu s'a întâmplat ceva cu ea? Zise el lară cu o expresie de groază în priviri, văzând că nu i se dă răspuns îndată.

— Anca... Anca... pe-aiacia-l și ea!

Peste fața soldatului bărbos și murdar acum se prelinse lute o fluturare de umbră și culoare ne-hătărită.

El își atărnă arma de-un colu, își desfăcu știrile sacului din spăare, își deschese tunica cu nasturi de uniformă austriacă. Ii veni ca o căldură nesuferită p'în oase. Ii furnica tot trupul, în răspunsul arhotărit și șovăitor al bătrânel întrezări o taină prăpăstioasă.

Pe cale, în trecere prin Plopeni, auz se ceva cludat și neobicitul s'ar fi petrecut pe la Săcătura în lipsa lui, dar în graba și emoția în care se găsea, n'a prea dat atenție aluziilor. I s'a părut că nu-l prive-sc Ori, poate, ar fi vrut mai mult să fie așa..!

Un băețas se plecă foarte curlos spre scaunul, unde sta Nicolae și, scoțând un „ni-l-ai“, întoarse un gh a degetului și o apășă cu putere de s'ândură.

— Hn! Păduchi! sunt destul — răcoi abia Nicolae, căzut pe gânduri.

Vârvoara luă vorba

— Hei, Anca.. Nicolae, fătu-meu, să-ți spun ce-l drept, nu i vrednică să calce pământul! Nai... Acolo-l din jos, în casa lui Pavelu' Suseni, du te și-o vezi, dacă vrei să știi ce face!

Și femeea răsufia ușurată, c'o expresie de adâncă amărăciune, pe fața sbârclită.

Bărbatul deveni palid, sălbăticit de pallid. Bizele începură să-i tremure și dinții să i se bată în gură, ca un țâcănit ușor de farfurii de argilă:

— Cum!? Cum!?. M'o lăsat..!

Realitatea i se lumina înalțe cu lucrul înspăimântătoare, ca o prăpastie, spre care îl împ'ngea par'că o mână violentă și mai tare, decât ruterile omului.

Acuma înțelesese totul și figura pământie i se schimba încontinuu. Apoi deodată, ca împuns de-o viespe, făcu o săritură în latură, drept în mijlocul casei, cași când ar fi vrut să scape, să se țină, să fugă de prăpastia care i se căsca înalțe înfloritoare, în orice parte își în-

vârtea privirile... Dar simți că nu ve putea da îndărăt.

— Va să zică, e adevărat ce se spunea prin Plopeni?

— Tot, până într'un cuvânt, Nicolae, fatu-meu. Tot, și încă și mai mult!

El scurse atunci un râget de vită înjunghiată, încât se cutremură casa din temelii. Bieții, deși mărișori, în epură să țipe îngrozii. Vârvara își astupă fața, iar badea Onu se repezi dela masă și el cu icoanele groazei și ale oroarei pe chipul lui îmbătrânit:

— Mă, Nicolae, ascultă-mă! Mă, cepte...! Dar Nicolae puse sălbătăcit mâna pe arma lucie și, trintind ușile, se prăbuși în întunerecul de afară.

Pădurile văjăiau afund, jăcând pe creste în bătaia vânturilor neastâmpărate. Înălțimile de două părți, cufundate în noapte și muștele, răspundeau cu svonuri de stafii și de duhuri.

Cele două umbre se alungară o bucată de vreme la aceeași distanță.

— Mă, Nicolae, mă...! se auzea des glasul plângător-rugător al bătrânului.

Dar gherele nu răspundeau nimic, știind drumul înainte, cu încăpăținare.

Abla la calea jumătate se porniră hămălturi de căine. Atunci gherele se întoarse răstii, poruncitori spre bătrân, care rămase bine îndărăt și care nu-l slăba din urmă, cu o furcă de fier subsuoară.

— Dumneata să te duci înapoi! Auzi? N'ai treabă!

Bătrânul se oprî și cumpăni: să-l mai urmărească, ori să se întoarcă, fie ce-o fi?

În vremea asta Nicolae se apronie târîș pe sub streșină, de fereastră casel. O idila îi apărură în oglinda ochilor, mușcându-l de inimă, ca o fiară.

Se năpăstui în casă, trântind ușa de pereți și făcând pe cei doi să încremeneze pe loc.

În chip fulgerător de imagini, văzîli înțelese grozava primejdie. Dar era prea târziu. Ochiul lui sticleră mări în orbite. Genunchii i se frânseră și în vreme ce Nicolae se îndreptă spre femeie cu biloneta floaroasă, știind ca un scos din mîni, el se prăbuși pe ușa rămasă larg deschisă, alergând spre cele dintălu valuri negre ale pădurilor...

— Ha, tu bestie! răcni soldatul, abrupt, scurt, tîmpit, ca o lovitură sdravănă de topor.

Recunoscându-l, Anica nu avu nici măcar atîta timp, cât să scoată un țipet. Groaza și fiorul crâncen,

deopotrivă de reci și de floaroase, o străbătură deodată.

În învălmășeala sălbatecă, desnădăjdu'tă de-o clipă, lampa cu gaz sări țandări și nevasta se prăbuși în aceeași vreme, pe fața de lut proaspăt, în întunerecul morții.

Isprăvind cu femeia, Nicolae se întoarse două bărbat, căutându-l cu sine, cu poftă îmbătătoare. El făcu câțiva pași încoace și încolo prin beznă, pe după călăile de lîn. Nu-l găsi nicăiri. Nu i putu da de urmă... Capul îl ardea. Tîmplele îi svăceau nebune de două părți. Pe mîini își simți ceva lipicios și moale.

— Sângele bestiei...! își zise tare și își încetini pașii lângă pârăul, care străbatea în două valea Săcăturii. Apa se lîpa ca un argint viu și în fundul ei se regîndia cerul cu toate podoabele lui de aur. Își dete seama că se înseninasă și văzduhul de deasupra. Se spălă bine până către coaste, apoi, aplicat pe brînci, bău el însuși câteva înghițituri de apă răcoritoare. În tot trupul îi veni o toropeală, ca o sfîrșeală grozavă. Oăstejul îl ardea, îi țigă și înima se abia cu nebulile de sânge plătinit.

Cu înălțea lui, s'a isprăvit! S'a meargă să se mai culce de-acum! Tocmai asta-l înălțise!

De departe de undeva, pînă chiar prin Plopeni, se repetau rar și răscălfătoare înăbușitori de arme multe descărcate. În neregulă. Multe din ele se amănau cu acele, pe care el le cunoștea atât de bine de pe front. Doar îi țulesc și lăcătă încă urechile de rescanțele lor...

Se oprî un moment să asculte și să înțeleagă mai bine. Da! Sunt într'adevăr împușcături din arme militare!

Nehotăritrea și moarșala îi pieriră deodată, ori mai exact, i se concentrară în altă direcție, și pașii lui se îndreptară instinctiv spre Plopeni, prin răriștea de pădure, o veche cunoștință a lui. Îndărăt, la casa unde s'a isprăvit cu toate, rămase liniște, o liniște de moarte. Numai cănele, de undeva, de sub o streșină, începu să urle rar la lună.

Ajuns în punctul cel mai înalt al coastei de deal, în mijloc de pădure rară, înaintea o hilor i se deschise o priveliște înfrîntă:

În trei margini din Plopeni, se înălțau uriașe vălătăle de incendii apocaliptice, într'o aureolă de scîntel sfîrșitoare pe borangicul negru al nopții.

Impușcături dese și răsunătoare

se repetau în cavalcadă și glasuri de mulțimi se auziau limpede în tăcerea de mormânt a pădurilor...

— Hm! Zămbi el amar, cu o strămbătură pe față. — Acolo-i de mină!

Își înteeți pașii pe cărare și coborî printre copaci cu poftă, cu dragoste.

Impușcăturile și huetele veniau tot mai aproape. Lumina rugurilor apocaliptice lua proporții gigantice și însuflețitoare de mister și de ră.

Cîmpul sta tăcut împletit. O jelnită ușoară plutia peste el și pădurile se deslușeau bine cum se clatină abla după ea.

Se oprî în marginea satului. Vuetul acuzit de departe se schimbă încetul cu încetul în mli de răcnete clocoțitoare. În bătaia luminii focurilor, acum se vedeau oameni dansând un dans straniu. Răpa tul armelor se succedea ritmic și prin aer șuerau, de sigur, gloanțe, căci nu putea fi altceva acest băzăit des din văzduh, la fel cu un rolu îsfuriat de viespi...

O clipă se socoti să se oprească, ca în fața unei primejdii. Dar nu se putu hotărî. Picloarele îi tărau trupul înainte mereu.

Lărmălala, care nu putea fi la o distanță prea de tot mare, șuerul plumbilor, pocnetul scurt al armelor și focurile căilor incendiate, îl aduseră în suiet o beție, în nărl un miros dintr'o lume, de unde el abla se depărtase. Înaintă deci cu hotărîre.

Găsi totuși că-l bine să se tragă mai la o parte, pe marginea drumului, sub ocrotirea pomilor și a gardurilor.

Vuetul pocnetul de arme, alergarea umbrelor în noaptea luminată de giganticele flacări, creșteau în propriul, se involburau vijelioase, diabolice...

— Alci e de mine! îngână el. Oșii însă i se băteau în gură într'o continuă clărțănire.

În dreptul urechilor îi trecu în chloate, pierzându-se în neant, un singur plumb de moarte, de cum apucase pe ulița satului. Dar ce? Era el prea dedat cu d'asteal?

— Alci e de mine! Ură!

Dar la cea din urmă vorbă el simți ca și când s'ar fi rupt ceva în el, cu brutalitate. Scuiță din gura plină. Genunchii se îndoiră brusc. Lumea începu să se învărtească cu el.

— Lă! putu doar să răcnească dintr'un plămîn și apoi se rostogoli în șanț, sub gard, ca un sac cu lut.

Din romanul inedit „Naghină și grâu”.

Școlarii

de I. U. SORICU

Salut, superbă oaste de poșadici mucoși,
Ați răsărit de-odată, viol, tumultuoși,
În fainică țalangă, ca vechii Mirmidoni,
Vă flutură drapelul în dos la pantaloni,
Și, scut avânt iăblici, iar lance un plaivas,
Izbiți un colț de piatră la fie-are pas,
Și'n drumul cântă școala armia voastră zburdă,
De par'c'oși fi purceii, când o pornesc la ciurdă.

De trei ori închinare, de trei ori slavă vouă,
Cari primeniți pământul cu generații nouă,
Și cari, gustând nuiaua de jie-care zi,
Clădiți în viitorul măreței Români!

Vă urmăresc în clasă, cum vă gh'onțiți, vă 'mpingeți,
Și cum depe tăbliță măzgălitura lingeți,
Cum drămbolăși din buze, și vă 'mboldiți din coate,
Și cum luați tot varul preților în spate,
Cum crește armonia din sutele de guri,
De pare că furtuna s'agită prin păduri,
Sau iaia fîgănesc încercă vre-un taraj:
Întreg văzduhul clasei se ntunecă de praș,
Și tremură de huet, de chicote și larmă.
Te miri cum de clădirea întreagă nu se jarimă.

Dar iată-l, grav și rece, al clasei suveran
Se 'ndreaptă spre catedră, acelaș an de an.
L-a mai albit o leacă al grizilor amăr
Și mila ce i o 'ntindem sub titlu de salar.
În searbăda l'ființă e tot cum l-am lăsat.
Doar anii grei din spate puțin l-au apăsat.
Și petecel'n coate, de frecătura sorții
Ca tot ce se desvoltă, crescură în proporții.
Iar varga lui din mână e alta, cum vedeți.
Cu glas solemn restește: „Măgarilor, lăceși
„Ne 'mpărtaşim acuma din al luminei trup,
„De nu vă fîneși gura, urechiie vă rup!
„Tu dă, cască ochii și bagă-ți mintea'n cap,
„Că 'ndață vezi toți sfinții plângând ca să te scap”..

Ștregari mucoși, amicii copilăriei mele,
Ce și ridica palate din lut și pietricele,
Care credea că totul ce zboară se mândnă,
Cercând c-un deget Marea, să vadă de-i adâncă,
Din chipuri și din hărburi făcându mi o avere.
Credeam că ori-ce muscă murdără face mire l
Și eu am dat cu pietre, pocnind în cele geamuri,
De'ml pomeneau vecinii întregul șir de neamuri,
Și eu ca voi, pe stradă; cu camarazi de carte
Ne întreceam cam care împușcă mai departe...
Descuși, sau până'n glesne papucii de noroi,
Săream pe bănci în clasă întocmai ca și voi.
Și iarna prin zăpadă, cu ceilalți ghiduși,
Mă împușcam cu bulgări, cădeam pe sânșuș,
Mă nebunea sosirea duioaselor cocoare
Mă cășțaram la cuiburi de pasări cântătoare.
Iar, până să învețe de sfatul bun s'asculte.
Urechile martire îmi îndurără multe.
De-acea se lungiră și mi-au rămas cam blegi;
Marcând activitatea vieții mele ntregi.

Apostol al luminei, tu dascăl amărit,
Ce zodie te 'ndeamnă să te zădobești atât?
Te urmăresc în minte, și mă gândesc la mine:

Ca am cedat nuelel a fost oare vre-un bine?
Ca gânjul când e tândr, poveșel m-am plecat,
Luptând s'ascult îndemnul, pe care mi l-ai dat.
Dar, de-am eșit din zarva tumultului zorit,
Ca cei ce-ți trăgeau chiulul sunt eu mai pricopsit?
La ce risipa asta de 'ndemnuri și povață?
Ca să sporești șiragul învinșilor în viață?

Nu vezi? Cei cari odată și-au răs de sfântă-ți vergă,
Nătângii și tâmpiții sfidează 'n lumea largă.
Desmeteți, cari prin lene te disperară ieri,
În zilele de astăzi sunt mentori și bancheri,
Când trec pe lângă tine, ei nu te mai salută,
Înjură țara 'n public și caută valută
Ți aruncă peste număr privirile când treci,
Și vântul îi înalță, cu cât rămân mai seci.

Cât pentru mucenicii, cari moartea înfruntară,
Ca să ne-adune frații de sânge într'o țară,
Ei, cei cari ne dădură o nouă Românie,
Ei n'au știut sărmanii nici numele să-și scrie.
Ei nu 'nvățară școala succesului în lume,
Și au căzut cucernici, eroi fără de zume.
Puternicilor zilei ei nu 'nșirară lambii,
Nici nu se pricepură să falsifice cambii.
Și, cănte, să se rooge te a fost dedată gura,
Iar 'nu să lingă laba, să 'nnațe secătura,
Pe care din prostia unui popor sărac,
O vezi cum se cocoată ca scroafa în copac,
Și nătră la gazetă și-a pus ca 'n panoramă,
Vătându-și inutilitatea prin tobă și reclamă.

Vedem acum clasa e: Succesul în vleață
Din alte mânușle și nu din școlii se 'nvață.
Eroul vremii nouă cu sufletul avan
La sunetul de aur se vinde lui Satan
Credința? Consequența? Balast de superștiții,
Ca care ies în lume navili și smintiții,
Cuvântul dat? Onoarea? Netrebnice otrepe.
Din care datoria cu greu-l lanț începe,
Iar munca, omenia acuma-s vechituri,
Pe care prin muzee le-admiră cască-guri.
Distruge, miși și jură, acesta-l e credeul
Și lașitatea-l steagul, câștigul Dumnezeuul,
Și nu-l pasă că zvonul ce crește 'n urma lui
Concretizează zilnic nu formidabil Pful!

Ștregari vioi, icoana copilăriei mele,
Lucească-vă de-asupra ocrotitoase stele,
Și lînger bun vegheze de-apusuri peste voi,
Ș'ajungeți fie-care erou între eroi.
În mica voastră tivă tot cerul să'l cuprindeți
Pe cerul trist al țării voi soare nou s'aprindeți,
Să luminoși în noaptea mizeriei umane,
Să v-amuțescă n față potăile dușmane,
Dar, dacă vreți succesul, ce zilnic îi vedeți,
Acesta nu se 'nvață în cel patru pereți
Ce mărginesc o sală și-un dascăl rău de gură,
Dar plin de bunătațe, de miță și căldură.
În cluburi în saloane, la sfaturi și 'ntruntri,
Prin unghiuri de speluncă, printre semsari și zbiri
De-acolo goliciunea își ta certificate,
Cu cari în lumea nouă învinge și străbate.
Acolo vă e locul, acolo ațerțați,
Disprețuiți pe boii la muncă înjuțați,
Și ne răpiți și umbra credinței ce purtăm:
Că, dacă-i putred mărul, în sămburi mai sperăm!

POVESTEA UNUI ORB

de ION MUNTEANU

În fiecare d'îmîneață, la marginea mării, aștep răsăritul soarelui. O ploaie de lumină, o ploaie de aur îmi cade pe ochii închiși pentru totdeauna și sufletul meu se sbate ca un rob, pe care-l chiamă cântările cerului, dar lanțurile neputinței l'au ferecat de pământ.

Soarele vine să-mi pătrundă în ochi, să-mi povestească despre mirunile neînțelese ale lumii; dar ochii-mi, vai, sunt morți, nu pot să se deschidă.

Ploaia de aur îmi sărută ploapele fără de viață și râde ca un copil viclan, cu care cei înțelepți vor să se joace. Mă crede un prefăcut, pentru că nu-mi deschid ochii, și vine din nou pe fire de aur, să-mi bată la poarta sufletului. Îmi sărută tot mai aprins ploapele, îmi cerșește sufletul de cerșitor, să-mi umple cu bogăția poveștilor fermecate, pe care l-a învățat în drumul ei lung. În mine plânge dorința și neputința; încerc să-mi deschid ochii mari, dar ploapele îmi sunt grele, de plumb, nu se supun dorinței.

Lumina plânge, pentru că îi disprețesc darurile. Dacă un cârd de paseri s'ar refugia de viscolul ierofil la o fereastră și cerând intrare, fereastra ar rămâne închisă, clipițul lor ar fi tot atât de trist, precum se tânguesc razele de soare, când nu pot să pătrundă în ochii-mi.

Lumină sfântă, lumină binecuvântată, eu sunt un rob, pe care l'au legat în lanțurile blestemului și nu pot să-ți deschid fereastra sufletului meu. Mă crezi prefăcut și viclan, când sunt un sclav al neputinței.

Poveștile tale trebuiesc să fie minunate. Te-al coborât din soarele de aur; ai străbătut un drum lung cât o viață; ai cules cele mai fermecate din poveștile cerului. Ai văzut florile câmpului, te-al jucat cu sânul și bucele femellor frumoase. Cât de minunat al știi să-mi povestești despre frumusețea cea mare, care stăpânește Universul. Toți te ascultă cu plăcere și sunt fericiți de prietenia ta înțeleaptă. Cât de fericit aș fi și eu ascultându-te. Eu n'am auzit minunile acestora decât din gura altora și farmecul poveștilor se pierde, când nu le auzi dela

acei, care știu să povestească înțelept.

Lumină sfântă, tu a trebuit să înțâlnești în drumul tău lung, pe cele mai ispititoare dintre dorinți; pe cele mai ademenitoare femei. Numai tu ai ști să mi-le arăți în deplina lor frumusețe.

Mă săruți din nou și iarăși îmi mângâi ploapele. Vei împrăștia svon printre razele de soare, că n'am suflet și nu mi-am deschis ochii binecuvântării tale. Dar eu mă sbat în lanțurile întunericii, mă vait și blestem și tu nu mă auzi.

Mă vezi în fiecare d'îmîneață la marginea mării. În fiecare d'îmîneață vii cu același rugăclune, să-mi deschid ploapele și să-ți sorb prin ochi poveștile fermecate. (De fiecare dată ochii îmi rămân închiși, iar tu sfântă lumină, sborbi la cel, care știu să te asculte și să te înțeleagă.

Pentru ce vii să-ți cerșesc poveștile înțelepte, când nu știu să-ți ascult? Ar trebui să mă ascund de tine. Pentru ce să-ți ofer daruri celui care nu știe să se bucure de ele? Împarte-ți bogăția celor mulți, celor binecuvântați.

Uneori, atun zite de arândul ascuns în noapte, îmi este teamă de muștrările luminii și apoi mă cuprinde din nou dorul de mângăerile razelor de soare. Aștept din nou la marginea mării, răsăritul binecuvântat. Poate va sosi o zi, când nu voi mai fi rob, când voi putea să-mi rup cătușele întunericii; să-mi deschid ochii mari luminii și vieții. Fericită va fi acea zi. Naș vrea să flu atunci departe de lumină.

Aceiași noapte mă înconjoară. Sunt veșnicul rob și robia-i moarte. Dacă mi-ar fi fost dat s'aud o singură poveste a luminii, aș fi fost mai puțin nefericit. Aș fi închis în sufletul meu acea poveste ca pe un dar sfânt și în luminoasa ei amintire, mi-ar fi părut mai puțin întunecate zilele.

Să știi că există o minune și tu să n'o vezi; s'auzi despre o țară fermecată și să nu poți pătrunde în ea; să-ți se vorbească despre darurile libertății și să fii un rob; poate fi ceva mai trist decât aceasta?

Într'o d'îmîneață soarele m'a găsit adormit cu o hîl căire cer. Binecuvântându-mă, a aruncat din înălțime a upra mea un mănunchiu de săgeți de aur. Ploapele mele nu le-a simțit însă atingerea dulce ca o mângăere. Dormeam dus, pentru că nu mi-a fost dat să mă înfior la șoptele luminii. Soarele păru mirat și revărsă din nou asupra mea potop de rare calde. Eu dormeam dus, pentru că sufletul meu nu înțelegea cântarea ploii de aur.

Când m'am trezit, soarele era către asfințit. Am simțit că mă binecuvântase pe mine, care nu știam ce-l binecuvântarea. Am plecat cu ochii spre pământ, căci dacă i-aș fi înălțat către cer, s'ar fi mirat de neînțeleșul, celui ce nu știe să lu-bească sărutarea soarelui. De atunci mă feresc de lumină ca un hoț.

Odată, aflându-mă la marginea mării, am simțit că cineva se apropie de mine. Venea fără șgomot ca o umbră. Se opri și îmi vorbi linișțitor ca melodia unui cântec.

— „Pumnii îmi sunt plini cu aur, și-l dăruiesc, dacă mă vei ajuta. Am ucis pe amantul iubitei mele, iar el m'a rănit greu. Abia m'am târlit până lângă tine, pe el însă nu-l pot târli să-l arunc în mare. Dacă îi vor găsi cadavrul aici, vor ști că eu sunt ucigașul. Dacă îl vor găsi cadavrul în valuri, vor crede că singur și-a luat viața. Tu ești puternic, îl poți arunca adânc în mare. Ajută-mă!”

Auzeam cum își joacă aurul în mîni. Le avea pe amândouă pline.

— „Cu acest aur vei deveni bogat. Privește-l cât e de strălucitor. Lumina soarelui nu se restrînge mai dulce decât lumina aurului. De ce nu-ți deschizi ochii să-l privești? Îți este teamă de ispită? Dar păcatul e numai al meu. Tu nu ucizi, căci morții numai pot fi ucși! Tu mă scapi doar pe mine. De ce nu vrei să-mi vii într'ajutor?... O dacă o singură dată și-al deschide ochii, să-mi privești aurul, sunt sigur că m'ai ajuta”.

— „Sunt orb — i-am răspuns eu. — Aurul tău nu mă poate ademeni și nici scilpirea lui nu mă poate fermeca. Dacă mi-al redea vederea...”

Necunoscutul începu să plângă. Se simțea pierdut. S'apropie de mine și îmi turnă un pumn de aur în mîni. Îmi vorbea repede și poruncitor.

— „Oricine a atins aurul e sclavul patmel. Nebunia îi stăpânește pe oricine l'a avut odată”.

Am început să răd și am lăsat să-mi cadă prietere degete monedele scumpe. Ce putere poate avea asupra morților patmele vieții?

Necunoscutul plânga ca un copil.

— „Am adunat grămezi de aur și toți îmi erau sclavi, stăpânindu-l prin bogăție. Robii întunericului nu cunosc însă vraja aurului...”

L'am simțit târându-se departe de mine și apoi l'am pierdut în bezna nopții mele.

M'am aplecat să regăsesc aurul. Am încercat să pătrund misterul și blestemul ce-l poartă în sine acele monede, și n'am simțit decât luciul rece și neplăcut de metal.

*

Copila care venea în fiecare zi să mă conducă acasă, chitot de bucurie când găsi la picioarele mele monedele strălucitoare.

— „Vrei să mi le dai mie” — mă întrebă ea? —

— „Și ce vei face cu ele?”

— „Îmi voi cumpăra lucruri minunate; o păpușe, pe care o vînzor la fiecare noapte. Are ochii mari și albaștri. Dacă o culci și-l închide și doarme ca și noi cel vii”.

I-am spus s'adune tot aurul și să plece, lăsându-mă singur cu noaptea, care s'aproptă. Copila m'ascultă bucurasă. Adunase aurul în poala hainei și plecă cu o bucurie veselă.

*

Liniștea era deplină. Noaptea era nemișcată ca un mort. Eu veșnicul locuitor al întunericului am început să tremur în împărăția înșel. Anii, care s'au scurs, nu m'au învățat să port cu ușurință trudnica-mi soartă. Mă gândeam la păpușa cobilei. Avea ochi albaștri. Dacă o culci l se închid ochii și apoi iarăși i se deschid. Și numai eu l-am închis pentru totdeauna. Blestemată noapte!

Am început să mă vaet. O voce slabă îmi răspunse undeva aproape Ucligașul veni din nou să-mi vorbească.

— „Am astupat cadavrul peste zi cu nisip. Azi o'a venit nimeni să-l descopere. Vor veni însă mâine și-l vor găsi. Ajută-mă să-l arunc în apă. Rana m'-a săngerat toată ziua și nu mi am putere... O dacă ar fi o veșnică noapte să îmi acopere pentru totdeauna crima. Ziua mă înspăimântă. Ziua-l fiecează, destăluțește și cele mai ascunse fapte”.

Am hohotit ca un nebun. Era doar ciudat să auzi tânguindu-se împotriva binefacerilor luminii. Eu plângeam în noapte, când alții blestemau ziua.

— „De ce râzi — reîncepu necunoscutul. — Îți bați joc de durerile mele... Ești rău ca un câine. Te urăsc și dacă aș putea te-aș ucide și pe tine... Dacă noaptea aceasta ar dura până ce mi se vindecă rana, s'asvârl cadavrul în mare și să te arunc în urmă-i și pe tine”.

Începu să s'aproptie tiptil de mine. Se târa neputincios, vâltându-se. Am simțit cum ridică brațul să mă lovească, dar i a căzut la loc fără putere. L'am isbit cu piciorul și volam să plec. Văzând că îi las singur, începu să se vaete și să mă roage.

— „Nu pleca, căci singur voi muri de spaimă. În creeru-mi se încheagă lcoane înspăimântătoare de morți și înălțări îndoașe”.

Împîmbrășișă picioarele tremurând.

— „În jurul meu nu văd decât schelete strămbându-se îngrozitor la mine. Convoiul lor nesfârșit s'aproptie fără milă. Vlu toți diavolii iadului să mă sugrume. Nu mă țara răsbunării lor!”

Urla ca un smintit. Vola să spreie prin fetele lui convoiul de vedenii.

— „O h'i tăi sunt închiși; tu nu-i vezi... Cum ar vrea să l'u și eu ca tine, orb. Orb cu sufletul îmi închid ochii, dar atunci îmi văd sufletul și în el un șir nesfârșit de păcate”.

Se ridică de lângă mine și începu să fugă. L'am auzit căzând. S'a ridicat și a început din nou să fugă. Am auzit un plescăit în apă și apoi din nou tăcere. Necunoscutul se încesase.

În noaptea mea, începură să s'arate aceleași lcoane, văzute de acel necunoscut. Păcatul murdărește.

Viață, cât de cludate sunt legile tale. Celor, cărora le întinzi daruri cu o mână, le-arunci b'esteme cu cealaltă.

Mergând în noapte m'am impledecat și am căzut. Măltoile mele au atins un corp rece. M'am ridicat cu groază, simțind c'am dat peste cadavrul îngropat de omul necunoscut. Am început să fug, dar auzeam cum în urmă-mi vin alți pași. L'auzeam aproape, mai aproape; am simțit că m'atînge o mână rece și am căzut în nesimțire.

*

Când m'am trezit soarele era pe la nămezi. Copila venise să-mi aducă hrană.

— „Mi-am cumpărat păpușa dorită — cîripl ea —. Pune-ți mâna pe ochii ei, să simți cum și-l închide atunci când o culci. Spune-mi dacă e frumoasă? Trece-ți mâna pe fața ei și răspunde-mi”.

— „Vino să-mi trec mâna peste ochii tăi — l-am răspuns copilei —. Spune-mi, dacă nu ne înconjoară morți ești din morminte? Tu cum îi vezi, dacă al ochii? Sunt muți ca apa mării? Sunt aproape pe undeva de noi, sau ne sălășluiesc în suflet?”

Copila fugi înfricată. Mi am dus mâna peste frunte, s'aluog spaima cuibărită în creeru-mi. Nu sunt oare și eu mort, nu locuitor al nopții cetei veșnice; pentru ce mă înspăimântă tovarășul de noapte.

Începu să cuget:

Orice bucurie e însoțită de durere și dacă n'ar fi suferința să mărginească hotarele bucuriei, n'ar exista bucuria. Cu cât fericirea e mai mare, cu atât hotarele ei, durerile, sunt mai mari. Cu cât avem mai multe patimi, cu atât avem mai multe bucurii și cu atât mai multe suferințe. Și cu toate acestea vrem mai bucurios o mare de bucurii, pe lângă o mare de suferințe. Într'o cumpănă stă fericirea, iar în cealaltă durerile. Sunt întotdeauna deopotrivă, și câți nu vor să fie munși în ambele cumpene?

Cel vechi au o istorioară înțeleaptă. Dolsprezece sclavi au fost închiși în douăsprezece închișori, osândiți să moară de foame. După ce l-a prins foamea, fiecare dintre ei și-a tăiat câte o arteră, de unde și-au scurs sângele să-l bea, să și astâmpere foamea. Unul dintre ei și-a scurs tot sângele și umplând un vas, s'a gândit cu bucurie: „Iată o hrană, care îmi va susține multă vreme viața”. Un altul, abla dacă și-a lăsat un strop, căci se gândi: „Sângele e înșasi viața și furându-l corpului, îmi voi scurta din viață”. A șaptea zi, au murit cu toții deodată, căci ei luau din viață înalute să adauge și cu cât o dăruiau mai mult, cu atât l-au luat mai mult înainte.

Astfel suzi durerile și bucuriile. Unii vor multe bucurii, ca acel sclav, care și-a stors întreg sângele, fără să știe, că durerile îi sunt tot atât de mari ca și cupa fericirilor.

Cugetând astfel, îmi disprețulam cugetarea, pentru că cunoscând ză-

dărnicia tuturor lucrurilor, nu încercam să stăvillesc acei târîș al zădărniciilor.

În ziua următoare, mă găseam din nou la marginea mării. Vuetul valurilor mă atrăgea, căci în chiotul lor nestăpănit, citeam neînțelesul existenții.

În aer simțeam un miros greu de descompunere. Moartea era pe undeva aproape. M'am apropiat de marginea mării și am simțit cum plutea în juru-mi solul al nimelcrii. Aruncat pe marginea țărnelui, am găsit un cadavru. Trebuia să fie al necunoscutului. Mi-am purtat mâinile pe obrajii reci și umidați și m'am cutremurat. Scărbit am făcut câțiva pași înapoi, când o mână grea mi se lăsă pe umăr și cineva îmi vorbi:

— „Te cutremuri înfiorat și n'al pătruns pe deplin hidoșenia morții. Ochii tăi nu se deschid mari de spaimă, văzând înfățișarea îngrozitoare a distrugerii. Și cu toate acestea al vrea să vezi, pentru-că pe lângă holțari, vei găsi și flori*.”

Vocea pe care o auzeam, îmi părea un ecou al gândurilor mele.

— „Dacă vrei îți voi da vederea, spre a te minuna și spre a te scărbi de v.iață*.”

— „Cine ești tu, spre a-mi da lumina ochilor?”

Abia am sfârșit întrebarea și pupilele îmi învălă, ochii mi se deschiseră mari și lumina năvăli în ei, prin miile de raze de aur. Era nou tot ce vedeam, era ultimul de frumos și deopotrivă. Valurile albastre ale mării săltau într'un joc nebun, spre a-mi desfăta privirea. Cadavrul mi s'arăta în deplină hidoșenie, spre a mă scărbi de viață. Am voit să mi închid ochii, spre a nu vedea cum corbil îl sfășie carnea putredă, dar ochii nu mi-i mai puteam închide.

Abia acum mi-am adus aminte de cel care mi-a dat v.iață ochilor. L'am căutat, dar nu l'am văzut nicăieri. Nu voia să-mi audă noua rugăciune.

Un blestem mi se schimbase în traictul. Eram silit v.șnic să văd, să trăiesc fără a mă putea odihni și viața nu-i plăcută, decât când știm că-i va urma moartea.

Veni o zi, când auzii din nou vocea dela marginea mării, fără să-l văd pe cel care îmi vorbea.

— „Ești fericit pentru-că vezi?” — m'a întrebat vocea.

T U L B U R E

*Sufletul meu,
Tremur bizar
De melodii,
Mugur amar —
Nu l răscolii...*

*Cântec pustiu,
Carte 'n altar
Inima mea,
Slovă de jar —
N'o cerceta...*

TEOFIL BUGNARIU

— Lumina veșnică mă îngrozește. Sunt fapte înspăimântătoare, pe care nu le putem privi în față. Aș vrea atunci să fiu orb din nou. E plăcut să vezi, și totuși mi se pare, că e o fericire tot atât de mare să închizi ochii, să nu mai vezi nimic, să te închizi în tine ca într-o cetate și te odihnești în bucurie. E plăcut să te încalzească soarele, dar ca și cum ai fi în bucurie umbră. Ziua te place, audind-o pe seara, noaptea, iar noaptea pe ziua, cerșetăria la plimb. Odihna plăcută.

Vocea nevăzută îmi răspunde
— „Te să-ți închizi ochii, atunci când vrei...”

Patimile, mă cuprinseseră și mă chinau îngrozitor. Răcerile v.știce, m'au învălă păcatul. Mi închideam ochii spre a nu mai vedea urățenia faptelor mele, dar păcatul mă urmărea și în besna trunericului. Mie însu-mi, nu puteam să scap.

Pentru cea din urmă dată auzii vocea nevăzutului:

— „Toate câte sunt, ne par potrivnice, dacă căutăm dușman în existență. Ori câte ar fi darurile, pe care ni le întinde natura, sunt numai o fărâmă, pe lângă infinitul dorințelor. În noi sunt ascunse comorile bucuriei, în noroiul de patimi și miile de ochi trebuie să albă, cel care caută comori afară în lume*.”

Vocea se stinse. Cel născut orb așteptă apusul soarelui, privi pentru ultima dată lumina-l, își străpunsese inima și muri.

Nimeni din cel care au încercat pe Dumnezeu nu pot să mai trăiască. Viața e o taină minunată, în inima ei stă în h'să moartea și vom muri, după cum mâinile noastre, vor desface cu mai multă grabă, învălșul tainel.

ZIARUL Dr.ului WATSON*)

de MIHAIL GASPĂR

...În fine față-ne așezați în trenul carele ne v'a duce spre ținta noastră. Holmes pare înținerit. Escursiunea aceasta îl înviorază vădit. Ținutul este de o frumusețe pitorească. Șes cât vezi cu ochii, în toate părțile, împodobit pe de margini cu codrul fumurlu ale cărui creștături se perd sub orizont. Pe drumul de țară, carele alergă înându-se de calea ferată priotore arături și mari întinderi de grăne, trec agale care încurcate cu români chipeși, curași și veseli. Ziua se culcă spre seară, oameții să întorc acasă din câmp.

Dintre pete verzi de băgriol, re-sar bisericile albe cu turnuri burțanoase, cum nu să întâlnesc în Apus. Neamul acesta are credința Răsăritului, aici nu-l nici urmă de stil gotic. Locomotiva puface greoaie, trăgând după sine șirul de vagoane. În gările mici, numai lume învestmântată în alb.

Holmes face studiul. Mai în fiecare gară, îl atrage câte un tip aparte.

— Privește Watson, ce bătrân interesant! — zise dânsul arătându-mi un moșneag care rezimat de-o ghioagă privea încruntat la noi. — Adevărat, tip de roman! Parcă ar fi un centurion veteran!

Și tot mereu descoperia figuri de acest fel.

Eu îl admirau și în adâncul sufletului mă simțeam fericit că îl văd atât de bine dispus.

— Știi Watson — zise din nou — că nu-mi pare rău de drumul acesta, chiar dacă ar rămânea fără rezultat.

Dădui din cap și privii la orologiu.

— La 8 și jumătate ajungem — zise.

— Va fi târziu, adause dânsul; mi-ar fi convenit mai bine să ajungem ziua în sat. Dar e tot una.

În fine conducătorul ne somă să ne pregătim bagajul, căci ne apropiem de gara Poilogi.

Scurt după aceea trenul opri în, în fața unui canton modest, așezat între niște salcâmi stufoși.

Ne dădurăm jos. Cantonierul se apropie de noi, salută și întreabă

*) Fragment din romanul „Serlock Holmes între români”.

O, biruinți, o, prăbușiri!...

O, biruinți, o, prăbușiri, —

Ca un gigant, ca un pitic,

Pe mii de drumuri mă despici,

Mă 'npiedic, cad și mă ridic

Și-mi port imensul meu nimic,

Fără jeliri și șovăiri,

De nicăiri spre, nicăiri...

A. COTRUȘ

dacă suotem noi arii, pentru cari a sos't trăsura din Potlogi?

Holmes într-bă cât face calea până în sat. Ni se răspunse că vre-o trei sferturi de oară.

Cantonierul ne dete ajutor la gîmăntare și porotrăm spre eșire.

După canton, ne aștepta trăsura. O trăsură românească, ușoară cu doi cai buni la o ște. Pe capră un român îndesat, negru, cu părul creț și pălăria trasă pe ochi. Când ne văzu, duse un deget la pălărie și dete binețe.

Holmes îl privi o clipă și-mi sopni pe englezește:

— Tip pronunțat de hoști

În fine ne așezărăm în trăsura, mulțumrăm cantonierului pentru ajutor și trăsura porni.

Cali o luară în trap ușor și în câteva clipe eram pe un drum colbuit, printre enorme inlinderi de grâne și popușoi. Pe ambele laturi ale drumului străju'au ulmi bătrâni, sădiți de cine știe care genuche de om.

R mânu' stetea drept înaintea noastră fiind frânele în stînga, pocnind cu dreapta din biciul cu care îmbărbăta caii.

Holmes îl puse mâna pe umăr. Românul intrarse capul și'l privi pieziș.

— Cum te chlamă voince?

— Petru.

— Și mai cum?

— Ce-ți pasă dtale cum mă chlamă pe mine?

— Nu'mașă, vreu să știu.

— Coman.

— Va să zică Petru Coman.

— Așa.

Și iar ne'ntoarse spatele.

Holmes clătina din cap și-mi făcu semn cu ochiul. În ațea noastră, după cotitură resări deodată o ființă emnească. Era un bărbat, carele mergea repede, urmăcîd pe semne același drum ca și noi.

În scurtă vreme îl ajunserăm. Rădică pălăria când dedurăm să trecem salută și să adresă suruglului.

— Mă Petre, nu m'ai lua în cocle? M'-s cam tăbărit..

Petru să întoarsă brusc spre noi și ne privi întrebător. Holmes, măsură din ochi pe românul carele să cerea în cocle și zise:

— Lasă! să se urcel

Cu un gest suveran să adresă Petru drumețului:

— Haid' colo'n șireghel!

Cu chiu, cu vai, românul se ură, cobîlîndu-se la spatele noastre în fân.

Holmes prinse a vorbi cu el.

— Dta unde mergi?

— Până'n vecinii — răspunse omul arătînd cu degetul spre satul spre carele năzuiam și noi.

— Ai de lucru acolo?

— Am.

Să făcu o pauză și se pe englezește:

— Închis popoi și netăcetațor.

— Și din nou fegă vorba co' streinul.

— Ce lucru ai?

— La spital!

— Da.

— Ești bolnav?

— Încă nu.

După așteptat o conversația se opri dintr-odă. Holmes mă privi atât de semnificativ încât dacă nu mă feream de a-l supura ași fi izbucnit în răs omelie. Lucrul era evident.

Holmes a dat peste specimele de de oameni, pe cari cu greu îi poți descoase. Holmes vedea bine și dănsul comicul situației și căuta sămă convingă că avem de a face cu un popor, cu rare calități sufletești.

Nedumerire cea mai mare l'o produsese însă răspunsul din urmă. Holmes resona astfel: Să duce la spital dar nu este însă bolnav? Ce va să zică aceasta.

Răspunsul vezi mai repede decum așteptasem.

Auzirăm deodată la spate un gemut greu.

Întoarserăm capetele și ce vedeam?

Drumețul ședea grămădit, cuprins de semne de grozave zgărcluri. În durerile mari crășnea din dinți de îl era omului groază. Ochii roteau sălbatic în orbite, buzele și-le mușcase și aveau o ușoară înflorire de sânge.

Strigă vizitului să oprească și dedui să trec la bolnav. Acesta fo-

loșindu-se de prilej că trăsura opri, se grămădi în colțul șireghii și privindu-mă furlos începu să crășnească din dinți. Un moment, mă simții înfloriat de groază.

Omul era sau nebun sau suferia de o boală pe care nu mai văzusem.

Deodată apoi, bolnavul culcă capul pe umăr, trasurile feții se neteziră își șterse cu măneca cămeșii gura înșăngerată.

Acestea se perindară în decursul unei clipe.

— Ce ai omule? — întrebai.

— Mi-e rău — fu răspunsul.

— Să-ți dau apă?

Drept răspuns, făca omului lua un aspect îngrozitor. Pe semne îl apucaseră din nou crampele.

Situația era cum nu se poate mai proastă. În câmp deschis, departe de sat și de orice așezare omească, firă ajutor, cu un bolnav, într'o trăsură lipsită de orice confort. Ce era de făcut.

Bolnavul să hălăști iar și cercă să se ridice.

Holmes îl apucă de mână dăndu-l ajutor. În ochii tulburați îl zăcea spectrul îngrozirii.

Ne privea înfuriat și aveam impresia că e gata să sară la noi. Îl întrebai din nou:

— Ce ai?

— M'a mușcat un căne... acum opt zile... și m'a spusat așa un rău...

Mai departe nu putu... Un spasm grozav îl cuprinsese și sări la Holmes. Mie îmi trecu ca un fulger prin suflet, căruia i dedui viața strigând:

— Turbat!

În aceea clipă și fusesem jos, din trăsura, eu pe o parte, Holmes pe cealaltă.

Până să ne putem reculege, bolnavul dintr'o săritură fu în spatele

viziului. Acesta râcnî îngrozitor și în cealaltă clipă un nor de orăz acoperi, dinaintea noastră trăsura, care apucasă în galop nebuc înainte, perzându-se în amurgul serii.

Situația era acum al naibil de de neplăcută.

Drept să o spun, în multe aventuri am luat parte alături de prietenul Holmes dar ca aceasta, ba.

Străinii cu desăvârșire într'un lor, unde nu cunoaștem pe nimeni, fără arme, nu eram de invidiat. Holmes își veni repede în fire.

— După eil — strigă dănsul și apucă înainte. Eu și cam scurt la vederi și, neobișnuit cu drumurile dela țară, abia mă putui ținea de dănsul. Urutul trăsuri se auzia acum dedeaparte de tot. După sunet, caii mergeau încă tot în carec.

De la o vreme Holmes se oprî. Când am ajuns vedeam că și stege sudoarea de pe frunte.

— Nu l ajungem — zise dănsul abia gălăind; să ținem drumul, tot ajungem unde va.

În cazul de față cel mai acceptabil sfat Merseam înainte frând drumul. După niște tufe licări reflexul unei lumini. În scurtă vreme aprîu încă una, apoi țărăși alta. Era satul.

Ofțarăm ușurați.

Să întunecasă de ab nelea. Mergeam dibuind pe întuneric. Deodată ni se păru că în calea noastră se aud niște pași. Erau pași ușori. Pe semne cel ce venia, nu purta ciobote.

Să auzi un glas priplit.

— Cine i?

— Noi îl răspunserăm.

— Cine, noi?

— Două strălănit

— Ai carî au fost să vină cu cocla popli?

— Acela, acela... răspunsă Holmes iritat.

— Așa-a... răspunsă glasul din întuneric, apoi venî și după m'ne.

Cu aceste cuvinte ciceronele nocturne trebuie să se fi întors căci pașii li auziăm înaltea noastră.

După o bucată de drum pe care o făcurăm fără a schimba vre-o vorbă, înaltașul iar să auzi.

— Păziți la dreapta...că-l un gropaul

Durere signalul veni prea târziu. Holmes căzu înainte și auzi un pleoșcăit și glasul desnădăjdut al prietenului meu:

— Ajutor Watson!

Strigă la necunoscut, mă apro-

piat în brăza de locul unde m' s'a părut că a dispărut prietenul meu strigând:

— Unde ești Halmes!

În loc de răspuns auzii glasul celui din întuneric.

— Lasă Domnule, că nu se reacâl Vorbele acestea, de un cirism revoltător mă impresionează adânc. De aveam revolverul asupra-mi, îl pușcam

Așa, îl chemai să-mi steie în ajutor.

Auzii un sunet și pe urmă înflăcărarea unui chibrit lumină pe o clipă întunericul.

În clipa aceea de lumină, văzui însă pe Holmes țînându-se de niște măcăciui.

Pe semne chibritul s'a stîns, dar nu, îl auziam stăruind mereu, dând o lumină albastră de țîmfor.

În fine lemnul prîuse foc și, Holmes ești cu chin cu val la mal, într'un hal nedescris. Holmes înjura ca un marinar și făcea pînse.

Ciceronele stînd la o parte, asculta cu o admirabilă înștie la grîul străin. Multă vreme de perșut însă nu era și deodată strigă să ne ducă la călea preotului.

Era vorba prîștă înainte iar noi țocălăm pe urma lui, blăstămînd clipa când luarăm în trăsura pe nenorocitul acela.

Deodată ne opărim, sub niște ferestri din dosul cărora strălucdea lumină în șirada.

— Iacă am ajuns! strigă românul.

Atîta fu totul. Căci imediat îi auzirăm pașii depărtându-se grăbiți în noapte.

— Afurisit popor! crășni Holmes și bătu în oblonul ferestrii.

Scurt după aceea se auzi cleampa unei uși, lumina unui felinar primitiv se trînti în stradă un glas gros întrebă:

— Cine-i?

— Oaspeții anunțați — răspunsă ironic Holmes.

— Ei, ei... miî de pardonuri domnil mei! miî de pardonuri!

Un bărbat scurt, cu un păr bogat și barbă patriarhală făcu apariția.

Era preotul satului, părintele Zădrel din Potlogi la casa cărui eram dirijți.



O povestire norvegiană

Cei doi hoți

de ANDREAS HAUKLAND

Faptele s'au întîmplat acolo sus, la miază noapte de Vefsen. Pe câmpie se întindea galbenul toamnei, ce aprindea pădurea cu nenumărate culori, își întindea mălurile prîntre ramuri, le despărțea unele de altele, încât razele lunii ploau pe covorul de mușchi.

Un flăcău ședea pe deal, lângă drum.

Parul bălail curgea pe soate în bucle lungi, moi, desfăcute. Gropșa bărbiei, buzele săbărite și ochi mari albaștri dădeau chipului palid o impresie de sensualitate moale. Brațele și picioarele îi erau subțiri ca la o tînără femeie.

Avea șaptesprezece ani. Toți câți îi vedeau, îi aruncau o privire prietenească, îi rîmbeau adesea, mai ales fiindcă întunecarea aceea visătoare, părea prea adâncă pentru un chip așa de tînăr. Și de le răspundea la zămbet, lumea simțea că-l iubește. Iar dacă erau fete, se întorceau din când în când, mult timp în urmă, ca să privească drumul pe care dispăruse tînărul vagabond, tînărul ce avea zămbetul lor. Și-și mai aduceau aminte că un vîl de melancolie rămăsese pe chipul lui, după ce încetase să zămbească.

Și a fost chiar o fată, care se culcă noapte pe pămînt gîndindu-se: el n'are pat!

Mulți ani după aceea, când obrazul lui devenise mai arămtu, mai bărbătesc, iar pletele sale moi mai întunecate și mai rare, o totălni din nou.

Vorbîră împreună. Și ea își aminti cum a doua zi dimineața se bucurase de durerea c simțea în trupul ei amorțit de pămîntul tare.

Și peste alți câțiva ani, când ședea singură cu un prunc bălat la sân, se gîndi la primul lui zămbet și la bucuria lui pentru prima ei jertfă. Această jertfă, ce nu folosea nimănui, o făcea fericită.

O lacrimă căzu pe creștetul cărlionțat al copilului și'n inima mamei nu era ură, numai tristețe.

Se gînda la el, ca la visurile ce vin și se duc.

Așa era tînărul ce ședea pe marginea drumului. Tînărul, ce umbla mereu rătăcitor.

Pribeagia deveni bucurie. Brațele și picioarele lui subțiri se făcoră vînjoase și tari. Putea să vegheze o noapte după alta, putea să umble

zi și noapte, poștă după poștă, fără să obosească. În întunecoase nopți de toamnă dormea pe pământul gol. Când se trezea, trebuia să se căsnească adesea să desprindă halmele de pământul înghețat.

Dar târziu seara l se întâmpla să-și fixeze privirea acolo unde domnea veselie, unde erau halme ușoare și mese îmbelșugate. Și-i plăceau halmele ușoare și mesele bogate, fiindcă dormea pe câmp și mânca coji de pâine. Iar paturile moi, le cunoștea de asemeni. Fiindcă l se întâmpla ca o femeie tânără, uneori aproape copilă, să-i șoptească ceva la ureche, lui, cerșetorului zdrențuros. Și când noaptea sosea, rămânea așteptând în umbra, acolo lângă zidul casei.

Și se întâmpla că tânăra femeie, ce trecea mereu, îi aducea pe furș în patul ei moale. Și el săruta brațele mlădioase, pune obrazul pe pieptul ei mângâios, pe pieptul mângâios de șaptesprezece ani.

Dar de obicei se ascundeau în tufele grădinei sau în pădure. Adeseori noaptea era rece și bruma lucea pe iarbă. Și când copilă spunea tremurând: „mi-e frig”, spunea adevărul. Și se întâmpla ca a doua zi ea să alba friguri.

Așa era tânărul ce ședea pe marginea drumului.

Trecu un om cu un sac în spănare și un băț gros în mână. Adevărat uriaș. Avea buze sălbatic și barbă stufoasă. Hainele îi erau fericiță și plcioarele guale.

Tânărul se dădu cu el în vorbă și omul se așeză jos.

— Ce ai făcut în viață? îi întrebă tânărul.

— Patru ani am fost în regimentul de escortă Svea. Un an întreg am umblat pribegind.

Uriașul zâmbi arătându și dinții dulci și cerul gurii, mare și roșu:

— Vrei să mergi cu mine să farăm?

Glasul uriașului era aspru, aproape răgușit. Chipul îi era sălbatic, dar nu răutăcios. Avea puteri, sânge și creier de bou.

Făcea parte din neamul cei mai grosolan și mai puternic ai Suediei: Eistogil. Când era la regiment, îi făceau șap ispășitor din cauza întărității desteptăciunii, dar era groaza tuturor din cauza puterii.

Amintirea vieții sale, trufia ei, era că odată strânsese în brațe pe soția colonelului, iar buzele groase o înăbușisera aproape.

Tânăra, înaltă, cu soldurile rotunde buze mici și cănoase, ochi m'opl,

era la brațul soțului, când îl văzu. Buzele îi răvniară la ale lui. Tot trupul ei măsură puterea de strângere a brațului, tensiunea mușchilor săi.

Ochii îi desbrăcară. Trupul lui de bestie apărură gol în fața ei. Și tendoanele lui l se părăru funii, iar buzele, cupe.

Puțin în urmă, trimise după el. Se întâlniră singuri în apartamentul prietelic. Și el o apucă în mâinile largi, ca o pradă, și o învinse cu deasila.

Astfel povestea hoțul, tânărului, stând jos. Și spuma îi acoperea buzele groase. Iar brațele puternic de bestie tremurau.

Așa erau cei doi, ce se uniră ca să fure.

O lună în urmă, ședea amândoi în pădure.

Atături ardeau câteva lemne groase. Un ibric fumegând sta pe jar. O pulpă de miel se frigea pe cărbuni.

Luară cănoasa și ibricul de pe foc. Era stăpânic (uriașul) la mâncare. Tânărul îi privi și zâmbi. Uriașul îi privi și zâmbi la rândul ei.

Doamne, ce viață frumoasă! Poșteră zahăr în cafeaua ce fumega și o sorbică multă pâine în ză. Apoi tânărul spuse: pipă și uriașul își frecă buzele groase cu tutun. Un fior adânc de mulțumire îi cuprinsese. Nu aveau decât o gură, gândul zăpezii ce trebuia să cadă în curând și când avea să vină trebuiau să renunțe la fetul lor de fat.

În luna aceasta, străbătura distanțe mari, pribegiră noaptea și odihniră ziua.

Aveau halme frumoase, ceasuri în buzunar, ba aveau și bani. Furau ca să fure. E o voluptate în spalma ce precede orice lovitură, ca să stai apoi acunș nopți de-arândul, cu ciomagul într'o mână și călțul înălțat.

Și după ce își țarau poverile grele poște întregi prin noaptea întunecoasă, deschideau ziua sacii, scoțând toate la lumina soarelui, pipăind și privind tot ce furaseră. Și fiindcă mare le fusese îndrăzneala ca să le capete, mare le era bucuria să simtă că sunt ale lor.

Și totuși, odată dădură amândoi sacii plini unei bleie femei pe care o întâlniseră în pădure, într'o cocioabă pitică.

Și când eșiră din cocioabă, tânărul apucă pe uriaș de umeri și-i sări în spănare, îmbrâncindu-l înainte. Din când în când, striga fericit:

— Hup, hup!

Și două nopți în urmă, într'o prăvălie de mărunțișuri din acelaș județ, umplură alți doi saci. Iar

ziua următoare scoaseră noua lor pradă, se uitară la ea și se bucurară.

Astfel ocoliră marea județ.

Potere fură trimse în urma lor. La poduri, fură așezate sentinele.

Dar sentinelele, două sau trei, privind chipul uriașului, văzând călțul și ciomagul lui, îi dădură bunăseara și-l lăsară să treacă; apoi se așezară, se învinură unul pe altul sau se priviră în față rușinați și tăcără. Și nimeni nu afiă nimic.

Iar cei doi vagabonzi rătăciră toată noaptea, încovolați de umeri, trăgând cu urechea. Dacă vreunul se livea înainte sau în urmă, se cluceau două tufe sau după plete, ori se culcau cu burta la pământ în șanțul drumului.

Puțin în urmă, se pregăteau iar de drum, încovolați, trăgând cu urechea, cercetând zarea.

Și nici un cuvânt nu le venea pe buze.

Când noaptea era pe sfârșite și începea să albească, unul din ei se oprea și arăta tovarășului un cătun, de unde ieșea fum albăstriu. Și priveau în jur și șopteau frânturi de cuvinte oboseite. Apoi lua drumul cel mai sigur spre păduri. Acolo se cufundau în somn.

Târziu se trezeau, adesea tremurând de frig. Aprindeau focul și fierbeau cafeaua. Ședea unul lângă altul, râdeau, își povesteau întâmplări sau fumau.

Adesea încă scoteau toată averea lor, o priveau, o pipăiau, o puneau iar laolaltă, își făceau cu ochiul și șopteau câte ceva.

Și uriașul își întindea brațele mari deasupra focului, își arăta dinții puternici și cerul gurii, mare și roșu:

— Doamne, ce viață frumoasă l într'o noapte venit zăpadă. Priveștiștea castanle era parcă învaloită într'o haină de sărbătoare. O întiște albă, incrementă, plutea peste toată pădurea. Iar cei doi oameni, ce pribegeau trăgând cu urechea și cercetând zarea, nu-și mai auziră pașii.

Și un fior cludat îi cuprinsese. Se apucau de mână și umblau așa. Sau schimbau câte o privire mâniaoasă, câte o vorbă aspră.

A doua zi se despărțiră, pornind fiecare pe drumul lui. Își urară veseli drum bun, dar nici unul din ei nu privi înapoi.

Amândoi mergeau cu bărbia în piept. Și în jurul lor era totul ca o ceață.

Și cu fiecare fulg de zăpadă, cobora peste ei o singurătate nemărginită. În românește de: Marcel Romanescu

Spovedania unui sinucigaș

de: DELAVARONA

Domnule procuror general! M'am hotărît, însfârșit, să făptuiesc cel mai cuminte lucru din viață: acela de a-l pune capăt! Și ca să n'aibă loc prea multe cercetări asupra morții mele, cari ar îngrena oarecum mersul justiției, am socotit de bine să las o scrisoare amănunțită pentru completă edificare.

Fiindcă bănuiesc însă că scrisoarea mea va cuprinde idei încălcite și nu va străluci printr'un stil limpede și curgător, care să v'ajute a sintetiza în concluzii scurte și categorice pricepa sinuciderii mele, necesare la încheierea „convenitului proces verbal”, vă rog să justificați gestul meu, astfel: „s'a sinucis pentrucă așa a avut poftă!”...

Nu, domnule procuror general, nu sunt nebun! E foarte adevărat că cel cari mă cunosc, se cam îndoiesc de starea facultăților mele mintale, — dar vă rog să credeți că sunt niște imbecili.

„Acum să vedem, pentruce mă sinucid!” Nu știu lămurit! Nu știu nici măcar de când mi-s'a înfiripat în minte această idee. În schimb, știu că *trebuie*, să isprăvesc în *noaptea Crăciunului!* Da, m'am hotărît să purced pe calea cea fără de întoarcere, în noaptea nașterii Celui fără de prihană! Și — curios, nu-l așa? — simt limpede de tot, că de nu isprăvesc în această noapte, *nu mă voi sinucide niciodată!* Ceeace e cu neputință, căci eu sunt om de cuvânt!

Revolverul — un „Browning” foarte drăguț — mă privește cu ochiul lui negru în care văd neantul. Are șase gloanțe nou-nouțe, pe care le-am târguit chiar ieri când alții târguiau „cadouri” în vederea sărbătorilor. Revolverul îl am de la un prilep foarte inteligent, care l'a folosit în acelaș scop. Pe vremea acela nu mă gândeam la moarte. Cred însă cu certitudine că amicul meu a știut că voi avea acelaș sfârșit. Altfel nu mi-l'ar fi lăsat; murl-buzii au viziuni!

Cioeva, pe stradă, urlă:

„Ce vedeereee minuuunatăă,
„La Viffetlim se araaatăă...”

La mine 'a odale e frig ca n'tr'un cavou. Proprietăreasa — o ungu-roaică bătrână ca vremea — așteaptă

colindătorii cu rachiu cald și cozonac. Mă 'mble și pe mine, dar am dat-o afară. Nu s'a supărat; e obișnuită cu mine. Dealtminteri, nici ea nu mă crede cu mintea n'treagă. În nenumărate rânduri mi-a spus cu o voce senterțioasă, fără drept de replică: „să știi, domnișorule, că atâta citit, atâtea gânduri, nu-s a bine. Ca măie ai s'apucl dealurile! He, he! am văzut eu mulți așa!” Auzi, scriptoroaica dracului? Vă rog să recunoașteți și dv. domnule procuror general, că baba mea e smintită. Dealifel, nici nu știu pentru care motiv o amestec în această scrisoare!

Trei ore mai am de trăit! Căci și ora sinuciderii mi-s'a fixat în minte! *12 noaptea, precis!*

Nu m'am sinucis niciodată, domnule procuror general, dar socot că nu e greș ispravă, când ești stăpân pe curajul necesar, gestului: *noaptea revolverul în locul cel mai vulnerabil, apăsând trăgaclul, și gata!* Fără să știu multe mijloace de sinucidere, dar un om care se respectă trebuie numai decât să folosească arma; e nobil și cavaleresc. Vă rog să recunoașteți acest lucru dacă — mai știți? — gândul care mă stăpânește pe mine acum, se va născula și în mintea dv. vreodată!

Am iluzie că revolverul s'aproapie de mâna dreaptă, pe măsură ce limba de oțel a ceasornicului numără minutele. Îl privesc uneori cu nesfârșită dragoste. Îl măgălesc, îl port la tâmplă aproape cu încredere. Dar nu mă nspăimântă nici arma, nici ideea în sine. Dimpotrivă, privesc moartea drept în față, o văd parcă acățată de buza de oțel a revolverului, — și nu mă îngrozește de fel. O bucurie crudă îmi pricepuește gândul ulmiciciei. Fixez minute întregi cadranul ceasornicului și am impresie că minutarul stă locului, doar pendula oscilează rar de tot: tic-tac, tic-tac. Și-mi zic atunci: „va să zică, vremea se măcină, totuși!” Când cele două limbi negre ale căror vârfuri arată necontenit scurgerea timpului vor încăleca cifra 12, — va fi un om mai puțin! Atâta pagubă!

Și cum spuneam, mă bucur. O bucurie tot atât de mare, am încercat

cat numai o singură odată în viață: când am găuit pe amantul logodniciei mele!

Dar nu cunoașteți chestiunea.

Mă logodisem, în primăvară, cu fiica unui mare proprietar. Era frumoasă și foarte inteligentă. O iubeam mult și făream planuri mărețe pentru viitor. Căci a fost o vreme când aveam și eu iluzii: credeam în iubirea femeii și prin urmare într'o viață fihnită și senină.

Or, într'o seară ceva cam târziu, aflând că logodnica mea este singură, (părinții eram duși la o rudenie bolnavă pe moarte) am socotit că se plictisește, și m'am îndreptat către locuința ei. Era o seară de Mai parfumată ca o gură de fecioară. Locuința — o vilă drăguță svărlită în mijlocul unei grădini de toată frumusețea — părea că doarme vegheată de lună. Doar la et. j în partea dinspre stradă, o lumină dulce pătrunde prin două ferestre: erau dela odala logodniciei mele. Mă strecur printre boschetele grădinii, apoi intru în casă pe nesimțite, după ce am rupt câteva flori. Nu m'am anunțat: volam să-i fac o surpriză! N'am preluș așadar ușor ca o picică pe lângă odale servitorilor și, dibulind, am început a urca scările în vârful picioarelor. Cunoșteam drumul. Peste câteva minute, mă aflam în fața ușii. Am apăsat ușor clampa și m'am strecurat înăuntru. Dintr'un capriclu arhitectonic, ușa se deschidea în afară, iar în partea dinăuntru, atârnav draperii grele de mătase roșe ca purpura. Toate mobilele din odala logodniciei mele, începând dela pat până la abat-jourul lămpi, aveau această culoare. Am rămas câteva secunde între draperii și ușă ca să mă răsuflu. Cu multă băgare de seamă, am dat apoi la o parte draperia atâta cât să pot cuprinde într'o ochire toată încăperea și văzul un tablou care mă obsedează fără ntrerupere de-atunci.

Ohi logodnica mea nu se plictisea!

În dulcea semi-obscuritate a odăii parfumată de câteva imense buchete de flori aranjate în vase mari și bogate anume pentru acest scop, iubita mea se tolänea în brațele unui îndivid! Îl cunoșteam: era un prost și jumătate. M'am rezemat de ușă, simțind cum îmi lunecă din mână florile.

N'aș putea spune ce sentimente am în ercat în acele momente, domnule procuror general. Nu era gelozie. Și nici ură. Persoana acestui

individ era atât de neînsemnată, încât m'aș fi simțit atins în demnitatea mea de om, nutriind asfel de gânduri. Cred că simțeam mai degrabă un desgust profund, o scarbă grejoasă, nu numai față de acești nemernici cari au pângărit poezia vieții mele, — ci față de toată lumea, față de viața însăși. Mi-aducă aminte că, văzându-l, am simțit cum se năzue ceva în mine. Părea că s'a frânt zăgazul gândurilor, și toate — au apucat cere în cotro huiudă cumplit. Mă durea capul, lămpile-mi ardeau, iar în suflet se coborâse un gol imens. Dar asta n'a fost decât un minut, și m'am trezit zămbind! Am răsucit cu băgare de seamă cheia în ușe, apoi vârl-o în buzunar, și pășind cu multă luare aminte, m'am scufundat într'un fotoliu chiar lângă darzeza pe care erau tolnășiți cei doi îndrăgostiți. Nu m'au simțit; erau prea adânci în iubire și prea multă vraje împrumută luterilorului aceia lumină dulce și imensele buchete de flori. Am așteptat așa privindu-l, preț de câteva minute. Cu nodoleri de șarpe, logodnica mea încolăcea gâtul aceluia om pașnic, iar înelul de logodnă, inelul pe care era gravat numele meu și care simboliza în acele momente terfelleria unui sentiment sfânt, — strălucea în degetul ei ca o sfidare. „Cel puțin să-l fi ascuns! — îmi spusese surzând.

Nu mai aveam răbdare! Scesei tabacheră și aprinsel o țigară. Cred că o catastrofă formidabilă, care — ar fi sguđuit din temelii întreaga clădire, n'ar fi înspălmântat mai cumplit pe cei doi, ca sgomotul produs de frecarea chibritului pe dunga cutiei. Se ridicară simultan depe dormeză, pentruca un moment mai târziu, să recadă Istov'ți. Claudia — așa se numea logodnica mea — cu un efort suprem, se smulse de lângă el, și târându se în genuchi, se ghemui la picioarele mele îngânând:

— „Iertare“!

— „Căjea“! — și-o isbit cu piciorul, dar nu se urni. Se ghemui la picioarele mele și-mi imploră mila. Dar eu n'o mai vedeam!

Pe dormeză, cu fața lividă, cu privirea rătăcită, abia răsufiând, iubitul ei dărea însăși groaza unită cu iaiitatea. Incepu a râde cu hohote. Ca trezit, se ridică cu greutate, recurgând la uncul mijloc: fuga! Dar în fața ușei încuiate, rămase aproape fără viață. Îi prin-

sei de guler și-l aruncă înapoi pe dormeză, apoi linoștit din cale afară, îi pusei genuchiul în preț (m'aduc bine aminte: genuchiul stâng!), îi desfăcu gulerul, și împlânând degetele în pielea albă, începu a strânge. Sgărcl puțin membrele ca un pul plâpând și rostogoli ochii împânzliți de vințoare roșii...

Scosese o limbă!..

Dupăce mă convinsel că nu mai este decât un stărv, aprinsel altă țigară și m'așezal la picioarele lui. Logodnica mea, care până atunci stătuse ghemuită în acelaș loc, se ridică cu groaza'n ochi, și scoțând un țpăt care m'a lritat foarte mult în acel moment (sunt cam nervos din fire!) se prăbuși pe covor.

Murise de spalmă!..

Mai am de trăit două ore! Revolverul parcă s'a mai apropiat de mâna dreaptă. Oare nu este și el insulfiet? În odaia este așa de frig, încât nu m'aș mișuna, văzând cum îngheșă cerneala în călimară! Pe straga, căduți de colindatori se țângule aparinic!

Dar să mă grăbesc!

Doa zile după întâmplarea povestită, avu loc, cu mare pompă în mormântărea logodnicel mele. (Un doblitoc de medic legist, „censlay-tate“ că ea a succumbat din pricina unei boli de inimă!) Am luat și eu parte la înmormântare, vezi o ne. Ba am deșus pe cățafale o foarte frumoasă coroană de flori naturale, având două panglici roșii (culoarea ei favorită) în lungul cărora, pusem să se imprime cu cele mai mari litere cari au servit vreodată culva să-și manifesteze ipocrizia: „Logodnicel mele mult iubite. — Logodnicul Indurerat!“ A făcut o impresie minunată asupra publicului, iar un reporter n'a uitat să amintescă faptul în ziarul local..

De-atunci stau închis în odaia mea. O vreme, a circulat în oraș șvonul că din pricina acestei „mari perderi“ m'aș fi „stricat“ la minte! Păi să nu te prăpădești de răs?!..

Parcă văd că de curios sunteți să aflați ce-am făcut cu stărvul aceluia individ pe care mamă-sa îi așteaptă și astăzi. Nu văd la ce va folosi, dar voi spune totuși.

L'am ridicat frumușel pe umeri, și transportându-l la locuința mea, am împrumutat dela proprietăreașă unelte necesare (bine înțeles, fără știrea ei) și l'am îngropat în malul drept al râului, cinci pași distanță de podul de lemn dela capătul de

vest al orașului, lângă o salcie. Cât m'am trudit în noaptea aceia! Ia gândiți-vă: ușor lucru e să-l porți atâta cale'n spate, să duci cu tine și uneltele, să-i sapi mormântul!.. Și pentru cine! Atât eram de îndignat, încât l'așfi mal omorât odată! Căci era prost, domnule procuror general, era un fenomen de prostie în toată puterea cuvântului; alifel, poate nu l'aș fi ucis. Dar era prost!..

...Repet încă odată, domnule procuror general: nu sunt nebun! Faptele povestite aci, n'au influențat decât momentan asupra s fietului meu, iar asupra m'nții mele, ele n'au avut niciun efect. Înțelegeți, că după moartea mea, puteți cerceta cât poftiți, puteți să vă lobiți cu capul de pereți; — puțin îmi pasă. Dar la ce bun toate acestea?! Admițând — prin absurd, firește — că gândul sinuciderii mi-ar fi fost pricină de întâmplarea povestită, vă'nțreb: n'aș fi putut oare să-l înfruptesc în acelaș odale pe covoarele cărei zăceau cele două leșuri? Căci acum, aveam atunci mintea limpede, judecata echilibrată și înștea trebuitoare în toate acțiunile. Dovada cea mai strălucită e faptul că am procedat atât de scrupulos cu cadavrul amantului logodnicel mele, încât nici până astăzi nu s'a aflat sfârșitul lui. Și — văsigor — n'a fost tocmai ușor lucru să procedezi în așa fel ca să nu rămăie nicio urmă în odaia ei, să-l transporti 2 kilometri subțimina lumii, pe sub nasul poliției și trecătorilor întârziți, apoi să-i sapi groapa în plin câmp, căci afară de-o salcie firavă, nimic nu se află pe malul râului în vecinătatea podului, care te-ar putea ascunde vederii.

Priu urmare, să fim înțeleși: nu mă sinucid din această pricină, și nici muștrările conștiinței nu-mi pun în mână revolverul. Oh, cu atât mai puțin acestea! Asfel de nimicuri nu m'au tulburat nici măcar în noaptea fatală. Mi-am zis: „nu murii? dracu' să-i ia; e ceva bun și'n soarta morților“!..

Atunci, pentruce mă air acid? Nu știu! Și pe urmă, nici nu văd cui ași putea da socoteală de acest fapt, și mai ales, pentruce? Mă rog, cine e stăpân pe acțiunile mele? Ia, vă rog să mă slăbiți!..

Și acum, fiindcă orice individ trebuie să aibă numai decât o „ultimă dorință“ când se află în fața morții, am și eu una: să nu se facă autopsie cadavrului meu! N'am de-

loc poftă să fiu splitecat! Vreun medic savant, va avea poate gust să-mi cerceteze creierii! Nici asta n'o îngădui! Trupul e proprietatea mea, și nu dau nimănui voie să-l baijocorească. Deasemeni, nu vreau să fiu înormăntat. Nu c'ar f... în-tuneric și frig în mormânt, dar nu înțeleg să mă plătesc și acolo chirie, nici să am vecinii nesuferiți! Voi fi deci ars în crematoriu, iar cenușa se va trimite fratelui meu, profesorul Neagu, căruia îi dau dep-line drepturi de proprietate asupra ei.

Ai! L...

Proprietăreasa mea (șpă din adâncuri): „ci culcă-te odăi, zănațecule, că 'ngh:ți dracului!” Ei bine, nu-i nebună babă? Ce-i pasă ei dacă 'ngheț e? Nesuferită lume! Nici măcar acum în ceasul din urmă nu mă slăbește cu astfel de atențiuni neroade. Las' c'am să-l fac o surpriză foarte plăcută la miezul nopții! Biata babă! Că d'imi va zări ea tâmpla găurită și câteva șuvițe de sânge lunecând pe obrazul palid! Știi ce va spune după-ce-l va trece spalma? Parc'o aud: „Sărmanul! Știam eu bine că n'o să isprăvească altfel!”

Și mălne 'n zori...

Mălne are să fie foarte frumos! Mai întâi, în casa babei, pelerinaj mare, clătinări din cap, căinări, blesteme... Pe urmă vor veni „autoritățile!” Oh! asta e partea cea mai frumoasă: procuror, jude instructor, polițai, medic, etc. toți gravi și serioși ca niște măgari când îi țeseli! Se va „constata” moartea mea, apoi voi fi transportat la morgă. Pe străzi mulțime de gură cască și bețivi întârziată; în spatele ferestrelor, figuri îndobitocite de nesomu și băutură, vor avea pentru moment vedea morții; corespondenții zărelor, vor comunica telegrafic „tragica sinucidere”, adăugând: „amărunte senzaționale, cu poșta!” Ce prostie să nu poți părăsi viața așa precum ai intrat într-însa: fără zarvă!..

Mai am ciuci minute de trăit! Ce delictul...

Încălesc dreapta la lampă, ca să fie sigură pe revolver...

Acuma!..

În dimineața Crăciunului, autoritățile constată moartea lui Aurel Neagu, care s'a sinucis trăgându-și un glonte de revolver în tâmpla dreaptă. Scrisoarea de mai sus, în parte stropită cu sânge, s'a găsit pe birou sub capul sinucisului...

COLINDĂ

*Din alte lumi de mărgărint
Pe dramuri albe de argint
Ca razele de lună,
Au coboril spre înoplat
Trei îngere, la noi în sat,
S'aducă voie-bună.*

*Prin ramuri vântul cântă rar,
Tot mai pustiu, tot mai hoinar,
Și fulgii cad în zare
Colindătorii se opresc
La geamuri albe și vestesc
Că-i sfântă sărbătoare.*

*Turnate 'n aur se aprind
Opaițele rând pe rând
La fiecare pasă:
Bărbii cu sufletul curat
Cu nepoții stau la sfat,...
Și pacea cea se lasă.
Cu vorba țaghețită fun
Îngheșditul Moș Crăciun
Cu țigări multe 'n poală,
Împarte sfintele comori
Copiilor ascultători
Și silitori în școală.*

*În Viflaem azi s'a născut
Profelul cel mai priceput:
Nădejdea, bucuria —
Măriți-l toți și-l lăudați,
În fața lui vă închinați,
Căci el este Mesia.*

*Cad fulgii mari și e târziu,
La geamuri tot a mai pustiu
Colindă'n noapte vântul;
Copacii par moșnegi cărunți
Cu părul resfiral pe frunji,
Și-i alb în zări pământul.*

*Din alte lumi de mărgărint
Pe căi țesute în argint
Ca razele de lună,
La ușa micului bordel
Au coborât trei îngere
S'aducă voie-bună.*

SALVAȚI ELITELE!

(LA 10 ANI DELA ÎNFIINȚAREA „COSINZENEI“.)

Stimatele Cucu:

Invitat cu atâta gentileție să scriu și eu ceva pentru numărul dvoastră jubilar, număr, totodată plăt看 de miezului, ca ați trecut întâiul deceniu (cele multe înalte!), mă gândesc ce aș putea așterne pe hârtie din prilejul sărbătorii acestuia și din piept îmi izbucnește strigătul: „Salvați elitele!”

La o ședință plenară a secțiilor „Astrei” din anul ce tocmai se încheie, a constatat di *Sextil Pușcariu*, de sigur un cugetător român, care nu este defetist: Se citește *prea puțin* la noi!

Constatarea aceasta dureroasă ați comentat-o și dv., cu multă cunoștință de cauză, fiindcă vă îndrituiam să scrieți astfel și catastrofele administrației dvoastră.

Se citește *prea puțin* și, și ceace se citește, este în mare parte, să o spunem oarzâo, spanac.

Romane senzațional, fascicolar, romane, cari desvelesc taine de alcovuri, ziare de pessima specie, scrise de scandalagii și — brri! — reviste pornografice, atestate de paupertate intelectuală. (Nu zimbi mărișos, strelnule, nu zimbi; te pot servi, dacă vrei, cu fasiuni de acestea despre *status praesens*-ul boalei actuale și în țara dtaie, de oriunde ai fi dta! „Unsere irrsinnige Zeit” — „In epoca noastră nebună”, scrie un recenzent cumințe în „Kunstwart”-ul german, ultim — Dec. 1926)

Și în timp ce vremea scumpă este prauata astfel, în timp ce fiecare oră ar *trebui* să fie folosită inteligent — zece vieți să ai și n' ai putea ceti tot ce s' a scris *bun* în literatura popoarelor! — elitele pierd terenul de sub picioare. Se întonează vorba apăsată, bătărană, intransigența idioată, vorbăria criminală!

În Franța a avut administrația poștelor o idee fericită, tiparind, pe lângă timbrele poștale de 10 centime pe coperta scrisorilor, formula: „*Franța trebuie să-și salveze elitele!*”

În Germania a avut poșta norocoase ideile de a tipări în noul seri de timbre poștale, cu capetele scriitorilor și cugetătorilor de seamă: Goethe, Lessing, Schiller, etc., ca să-și aduca francatorul aminte că au mai trăit și oameni de elită și

nu numai burtă-verzi milionari, sfidători ai culturii, adepți ai lozincii: „Dă-i la mir!”

Ca să nu par pesimist și cu idei preconcepțute voiu cita un pasagiu dintr'un articol editorial, de pe pagina întâi, a marelui ziar „Le Temps”, din 22 XI a. c.

„În cursul precedentei legislaturi comisiunea învățământului și a artelor frumoase a Camerei deputaților”, scrie „Le Temps”, „a luat inițiativa unei anchete privitoare la starea actuală a marilor noastre stabilimente superioare și de înalte studii. Era vorba să se arate mijloacele cele mai bune de a „salva elitele”. Administratorii Colegiului Franței și ai Școlii Superioare de limbi orientale, directorii Muzeului național de istorie naturală, ai Observatorilor astronomice din Paris și Meudon, ai Institutului Pasteur, ai Școlii normale superioare, de căni și de științe aplicate din Paris și ai marilor universități regionale, au oferit să contribuie, birii mărităriei lor personale, la o documentare, care ne este necesară, mai mult de oricând altădată, ca să ieșim dintr'un război terribil, care, — deținând o întreagă elită de maeștri și de învățători — amenințat cu un pericol mortal inteligența franceză și spiritul uman.”

Sfârșitul articolului sună astfel: „Să contribuim ca să nu fie nimicite aceste scerșiruri promise (de Universitatea pariziană și de comitetul „Franța-America”. — Trad.), să nu fie nimicite, dela început, de o politică barbară. *E vorba să asigurăm salvarea drepturilor inteligenței.* Este o necesitate a salutului public. (Nu o surie numai Maurras, o tipărește „Le Temps”!)

Dacă Franța dă tipetul de alarmă, ea, care are reprezentanți atât de elocvenți și de talentați ai științei și ai artelor — ce să zicem noi?

Să ne permitem luxul să adăstăm la mijloc de cărare și să stăm cu mâna în sân, lăsând să-și joace cancanul literatura pornografică și piesa teatrală obscenă, ca să cântăm, mai apoi, o „Vecinică pomenire” apropiată R. (unii) (cu R mare) și Bunului simț?

[O paranteză: și în viața parlamentară sunt primejduite — val!

— elitele. Despre stările parlamentare din *Polonia* scrie di Thiebault Sisson, cel trimis într-o anchetă specială la Varșovia de „Le Temps” — 8 XII 926: „Oamenii de valoare, și chiar de foarte mare valoare, nu lipsesc în această adunare, dar se află între ei prea mulți visători — songe-creux — și prea mulți autodidacți”. — Autodidacții! Vrea să zică: oameni, cari nu sunt ordonați în discuții și încurcă izele cu balivernele lor. — „Autodidacții” italieni li fac pe *Mussolini* să declare unul ziarist american, că „Școala (fascismului) este un stat corporativ. Consider de absurd ca un om, numai pentru că a ajuns la 21 de ani, să li se confere dreptul de vot! — După „Le Temps”, 12 XII a. c. Boala infantilă a *democrației*, care trebuie să se întrezeze, dacă vrem să trăim.]

Problema ce ai se pune este *gravă*.

Și în stânga și în dreapta trebuie să întrebăm elitele: „Vreți să vă lăsați creanga de sub picioare? Vă dictează aceasta rațiunea? Vreți soarta elitei rusești?”

Dacă e vorba de luptă — luptă împotriva ignoranței, a întunerecului, a bătăraniei, a excesului de epitețe respingătoare, cu... mai multă lumină!

Revista dvoastră vrea să dea această luptă nobilă. Revista dvoastră a dat probe despre urbanitate în discuții și a promovat literatura, care e nutremânt sufletesc întremător. Revista dvoastră dă lozincă „Vorbii, scrieți românește, pentru Dumnezeu!” Dar paralel cu cealaltă variantă, care nu exclude pe cea dintâi, dimpotrivă, o înărește: „Vorbii, scrieți omeneste!” Omeneste, în accepția *nobilă* a cuvântului. Revista dvoastră vrea să salveze elitele la noi și de aceea trebuie aplaudată de orice om cu judecată.

Al dtaie

Horla Petru-Petrescu



Cărți și reviste

de D. I. CUCU

Al. Popescu-Telega: Rătăcirile lui Ion Vancea (Scrisul Românesc, Craiova, Lei 70).

Romanul românesc e în plină ascensiune, ca gen de preocupare literară; nu e însă deplin format în ceea ce privește mijloacele de realizare. Se produce mult, dar nu și de cea mai bună calitate. De la „Pădurea Spânzuraților” a lui Rebreanu, până la „Medelenii” și „Drumurile” lui Ionel Teodorescu, greu se mai poate găsi ceva care să depășească cronică de actualitate, copie fotografică sau caricatură satirică, să se afirme creat în sensul artistic al noțiunii.

Fenomenul este firesc. Trăim vremuri de cronică, frământate de idei cari n'au avut încă vreme să se statornicească, nestigle de oscilațiile unei societăți în plină perioadă de formație spre o așezare viitoare.

Romanul românesc trebuia totuși să se nască, nu ca accident literar, ca în trecut, ci ca gen constant justificat de o evoluție literară, mai mult sau mai puțin deplină, și cerut de perioada istorică în care am intrat. Dar urmând o evoluție literară firească, nu putem da astăzi decât ceea ce ne îngăduie în nota generală mediul: romanul cronică.

E tocmai ce confirmă cu deosebire romanul dlui Popescu-Telega. Scris cu destul meșteșug, adeseori antrenant în narațiunea părților de caracter reproductiv, el poartă pecetia vremii, polticându-se decăteori autorul încearcă să se avânte pe urma unui gând, dincolo de stricta realitate materială. Obsesia actualității e atât de vie în personalitatea literară a autorului încât, fapt cu deosebire caracteristic, dsa nu se poate stăpâni de a se război de mal naște cu critica literară, care ar îndrăzni să-l discute. Această rupere din mediul creator al operei de artă, pentru a privi necontenit în lături, spre actualitatea care îl va judeca și prețui, îl este fatală. Opera își pierde unitatea filatel el distincte, rătăcindu-se în divagațiuni lăturnice, pierzându-se în considerațiuni aliterare, înămolindu-se în incidente discordante.

„Rătăcirile lui Ion Vancea” putea fi un roman bun, dacă dl Popescu Telega s'ar fi putut concentra exclusiv în nota subiectului, pentru a

analiza până în toate consecințele ei dragostea târzie a eroului pentru copilă crudă a prietenului său. Dar, de la titlul, care va să ne avertizeze că în cuprinsul scoarței unde sălășăiește, ni se va povesti câte ceva din întâmplările unui oarecare om, autorul se mărturisea neputincios pentru mai mult decât o povestire. Asfel dl Popescu Telega își ia libertatea să ne dea și probe despre cunoștințele dsale spirituale, și pagini de șarjă satirică (întreg capitoul II) și critică de moravuri, epulzând în acest chip 155 de pagini, fără a intra în subiect, din totalul de 247 de pagini al romanului, și prin aceasta romanul de creație pierde în avantajul romanului cronică.

Făcând aceste notațiuni critice, e deparat de neîngândul de a micșora interesul lucrării dlui Popescu Telega. „Rătăcirile lui Ion Vancea” au o reală valoare artistică actuală, oferind o lectură plăcută, isvorită din foarte bune intențiuni.

Luigi Pirandello: *Nuvela alese*, în românește de Alexandru Marcu (Editura Ancora, București, 75 lei).

Acum patruzeci de ani s-au împlinit în ziua de 26 Decembrie — când Companiile de la Atelieri reprezintă pentru prima oară în Paris „La Volupté de l'honneur” a lui Pirandello nu se știa aproape nimic despre autorul italian, care în scurtă vreme avea să fie una din cele mai strălucite glorie ale literaturii universale. Peste câteva luni Compania de comedie din Champ-Élysées avea să-l joace „Șase personaje în căutarea unui autor”, Bernard Shaw îl monta operile la „Stage Society” și îl recomanda teatrului Pholton de la Newyork, fiind apoi rând pe rând tradus și reprezentat în Canada, în Polonia în Holanda, în Austria, în Germania, cu un succes nemălcunoscut până acum în literatură. Astăzi nu este teatru în țară civilizată, unde Pirandello să nu fi fost reprezentat.

Acest celebru autor dramatic, care a realizat o așa de rapidă glorie universală, la o vârstă destul de înaintată — are 60 de ani — nu este numai autorul dramatic cunoscut de astăzi. Modest, retras, înclinat întreg artei lui, el aduce cu sine un vast bagaj literar, alimentat

cu îndărătoalca omului conștient de valoarea moncel lui, în mai bine de treizeci de ani de obscură activitate literară. Nuvelist și romanțier sărguincios, Pirandello era, în Italia chiar, necunoscut până în 1919. Ni-o spune traducătorul acestor „Nuvele alese”, cari mărturisesc un talent rar, în întroducerea colecției ce ni prezintă. În acest an, Ilustrul critic literar Giovanni Papini publica la Florența o antologie a prozei și poeziei italiene, din care Pirandello lipsește. Și până nu i-a venit consacrarea de peste graniță, critica italiană nu-l recunoscuse, deși activitatea literară a lui Pirandello se începe din ultima decadă a veacului trecut.

În colecția de admirabile nuvele, pe care ni-o oferă d. Alexandru Marcu în românește, zădărnice cercetăm să găsim isvoarele catalogărilor, în care e pusă opera pirandelliană. Nu găsim nici marinetismul, cu care Pirandello a avut contact, dar în care n'a rămas; nici relativismul care i se atribuie cu prea multă ușurință de etichetare și care nu e în definitiv decât o prudentă atitudine față de misterul de nepătruns al vieții; și nici shawismul, cu care nu se torudește decât în unele maniere de tehnică dramatică. Pirandello din nuvele este mult mai aproape de Maupassant decât de toate aceste firme la modă, iar Maupassant din nuvele este mai presus de orice etichetare.

Spirit pătrunzător și un excepțional artist, nuvelele lui Pirandello, și, judecând după cât cunoaștem, chiar teatrul lui, poartă pecetia acestor rare însușiri. Ce admirabilă realizare și ce puțin marinetistă sau shawistă este nuvela intitulată „De-partea”. Ba judecând după amănuntul, care stabilește cum s'a întâlnit nefericitul Lars Cleen cu Venerina, amănunt pe care se clădește toată subtila analiză a deșrădăciunatului, nuvela este pur și simplu romantică. „Fum” e realistă fără niciuna din trăsnele moderne; din potrivă exprimă un tradiționalism crud. Realistă e și „Șalul negru”, dar de un realism brutal și suav în acelaș timp, ca însăși viața, care nu se etichetează.

Asemenea este și arta lui Pirandello și dacă ea a trebuit să dozească trei decenii pentru a fi recunoscută e că și vinului bun îi vine târziu gloria neprec pețită.

Traducerea dlui Alexandru Marcu, mlădioasă, artistică, e o faptă, care

se cere isprăvită deplin, în traducerea românească a tuturor operelor prandeliene, de aceeași valoare literară.

C. Cehan-Racoviță: *In cerdacul casel bătrânești* — Povestiri — Biblioteca Sămănătorul — Arad — 10 lei.

D. Cehan-Racoviță este un povestitor dulos, aplecat asupra vieții celor mulți și necăjiți, sau cuprins de nostalgia vremilor trecute. Cele șapte povestiri publicate în editura dela Arad sunt impregnate de această duioșie biândă. E o calitate rară aceasta în vremile de azi, dar ea circumscrie activitatea scriitorului la anumite teme, ceea ce este o pledecă pentru el. Exemplul cel mai strălucit în această privință îl găsim din comparația înseși a schișelor publicate în volumașul, de care ne ocupăm. Ce bine prinsă și sugestivă este povestirea intitulată „Un boer moldovan?” în „O viață tristă” însă autorul cade alături de temă. Duioșia lui îl oprește de a răci adânc realitatea, care este brutală și, adeseori hidoasă.

Firește că nu se poate cere scriitorului ceea ce nu este în firea lui să dea. Nici dlul Cehan-Racoviță nu i se poate cere să fie altfel decum este: dulos. Volumașul d-sale de povestiri oneste se citește cu plăcere, și aceasta este destul.

Prof. Mihail Șerban: *Tendințele de evoluție ale clasei țărănești*, cu o prefață de d. Iuliu Maniu — Brașov — 40 lei.

Problema țărănească alcătuiește de puțină vreme o preocupare constantă și deplină a intelectualității noastre. În această privință, d. prof. Mihail Șerban, deși încă tânăr, este un precursor. Încă în 1913, când ideea exproprierii latifundiilor era o aberație și nimenea nu se gândea să o formuleze științific, deși ea exista vag înscrisă în programul din 1906 a fostului partid naționalist democrat de sub conducerea dlor N. Iorga și A. C. Cuza, precum și în programul dela 1905 al partidului național din Ardeal, dar ca un desiderat irealizabil, d-sa își trecea teza la doctorat în științele economice la Universitatea din Halle, tratând larg problema expropriării pământului rural, în avantajul țărănimii din vechiul regat. Acest ardelean studios avea să rezolve strălucit această gravă problemă a fostei României, ca o profecție a vremilor ce aveau să vie.

Urmând aceeași cale de serloase

și adânci cercetări, d. Șerban avansează încăodată problema țărănească, propunându-și să rezolve una din laturile ei neglijate până acum și anume latura socială a chestiunii țărănești. În adevăr, înfăptuindu-se reforma agrară, chestiunea țărănească s'a impus specialiștilor ca una dintre cele mai însemnate probleme economice. De asemenea, întregirea neamului a determinat o mai serioasă preocupare față de nevoile de cultură ale satelor. Dar printr-o ciudată învălure de împrejurări, latura socială a acestei chestiuni a rămas nediscutată serios până acum, deși aplicarea votului obștesc și noului condiționi de viață create satelor ar fi cerut aceasta.

E încă un merit al dlui prof. M. Șerban, care, publicându-și cu unele complectări conferința ținută la Institutul Social Român în această plachetă, de care pe oșpum dovedește că începutul făcând în 1913 se desăvârșește temeinic, d-sa afirmându-se ca unul dintre cei mai bine pregătiți specialiști în chestiunea, arată în însemnata și viețel naștere rurală.

Ion F. Buricescu: *Scrisori către Tertius* (oră de educație) București — 36 lei.

E un fenomen rar în literatura noastră o carte de educație. Cu atât mai rar e însă faptul că aceste „Scrisori către Tertius”, născ dintr-o largă concepție didactică d. Buricescu, ca profesor de liceu, a observat una din cele mai însemnate lipsuri ale învățământului nostru și o'a stat să aștepte cu programa analitică să se complecteze, după lungi și inutile desbateri, oficial. D-sa a pornit la fapte, ținând în orele de dirigență bune și luminoase cursuri de educație cu elevii săi.

Volumul de față strânge în mănunchiu aceste cursuri, oferind o lectură plăcută și instructivă tuturor celor ce mai cred în rostul unei educații morale. În această privință paginile scrise cu căldură și convingere de d. Buricescu sunt o vie reconfortare sufletească.

C. Ionescu-Oit: *Se întorc cocorii*. Poezii — Sighetul Marmaiel — 40 lei.

Într-o plachetă de câteva zeci de pagini, d. Ionescu-Oit publică rodul meditațiilor sale: versuri turnate onest dintr-o simțire caldă și cinstită. Versul d-sale, corect, are onoritate și mișcare. Cele trezeci-patruzeci de poezii ale acestui vo-

lum se clesc ușor și te pătrund ca o băutură aromitoare.

D. Ionescu-Oit nu este un reformator. Nu iubește ca un stălp de telegraf și nu se întristează ca un aeroplan care aterizează. D-sa simte și cugetă ca toată lumea și exprimă nou ceea ce simte, fără să bată câmpli. Și e un mare merit aceasta.

R. Căndea: *Biserica ardeleană în anii 1816—1918* — Cernăuți — 30 lei.

D. Căndea, profesor la Universitatea din Cernăuți publică un raport făcut de d sa către fostul Consiliu Dirigent în această chestiune. Sunt aici date extrem de prețioase asupra suferințelor îndurate de biserica ortodoxă națională în anii de grea cumpănă al crepusculului dominației maghiare în Ardeal. Aceste date, întregite cu cele publicate de d. dr. Sebastian Stanca și trecute prin sita observațiilor de mare însemnătate istorică ale dlui prof. Căndea, aduc o rară și prețioasă contribuție la cunoașterea uneia dintre cele mai grele epoci ale luptei noastre naționale din Ardeal.

Viața Românească An XVIII, Nr. 11 — Iași.

Un număr bogal în cuprins bun. D. Paul Zarifopol vorbește cu adâncă înțelegere și subtilitate despre „Moliere și gustul clasic” ajungând la concluzia că Moliere se afirmă clasic fiindcă a trăit intensiv epoca, în care a fost așezat de soartă să viețuiască.

D. Ionel Teodoreanu publică un caracteristic fragment din romanul său Drumuri, din seria începută cu Medelenii.

În restul sumarului, studiul și cronici de valoare dau cititorului o lectură instructivă și variată.

Gândirea, An VI, Nr. 11, București.

Renunțând se pare la trăsnați moderniste fără rezonanță „Gândirea” publică o frumoasă poezie a dlui Arghezi, Triumf, care poate fi un exemplu de ceea ce este „poezie”. D. Em. Bucuța dă câteva pagini de proză ciselată artistic în „Crescătorul de Șolmi”. D. N. M. Condiescu se lansează, printr'un fragment de roman, pare-se, ca un prozator bine înzestrat.

Cronica literară încredințată dlui Tudor Viașu pare a fi intrat, de rândul acesta, pe mări bune.



I N S E M N Ă R I

Andras Haukland e unul din scriitorii tipici ai Norvegiei de azi, — care după ce și-a schimbat numele capitalei din Christiania în Oslo, spre a șterge amintirea dominației daneze și a reinvia numele străvechi al celuișiei norvegiene, — a impus întrebuintarea limbii țărănești, *landsmaal*, împotriva celei orășenești, de origine daneză, *riksmaal*, afirmând cu tărie caracterul național al reînvierii sale politice.

Opera lui Haukland, plină de romane și nuvele ce evocă legende cu crai și regi ai Nordului, se adaptează în totul acestui curent național.

Ca mulți scriitori norvegieni, Haukland nu se frige obârșia din pătura intelectuală, ci e fiu al poporului. Dornic de aventuri, a bătuț toate căile Europei, iar în tinerețe a fost o vreme luntraș pe râurile mari ale Suediei. O culegere de **Povestiri țărănești** (*Bonsaks Fortællinger*) îi făcu deodată cunoscut în țara lui. Urmară romane importante, dintre care voi cita numai unul în patru volume, **Ol-Jørgen** (1902—5), roman autobiografic unde se resimte influența puternică a lui Hamsun. Caracteristic la Haukland e bogăția de culori și sensualismul brutal. Romancierul vrea însă să fie și filosof. „Brutalitatea singură cunoaște bucuria de viață”, — spune el. Persoanele nu apar ca individualități determinate, ci ca reflexe ale mediului în care trăiesc. Pentru literatura norvegiană, opera lui Haukland apare ca o reînviere a romantismului.

Acum câțiva ani, guvernul norvegian i-a acordat o pensie anuală, ce i-a îngăduit să se lîncheie numai arte: **Navet** (Marea) și **De store økogen** (Codrii mari) constituie operele sale cele mai bine realizate; povestiri scurte, m ci tablouri din viața nordică, în care simți huelul puternic al mării și al pădurilor urașe. Ultima sa lucrare, **Helge den Unge** (Helge cel Tânăr) pornește dela o vechi saga islandeză și reînviază vremea în care jării vâilor norvegiene, neuferind tirania regelui Harald, părăsiră Norvegia și se stabiliră definitiv în Islanda.

Marcel Romanescu

Împrumutul cultural. Se vorbește că guvernul tratează în străinătate contractarea unui împrumut de două miliarde lei, destinat exclusiv operilor de cultură din țară. Acest împrumut ar servi pentru terminarea tuturor clădirilor școlare, de cari are nevoie țara, precum și pentru amenajarea muzeelor, bibliotecelor și pinacotecilor necesare la afirmarea tezaurului nostru cultural.

Ideea este cum nu se poate mai bună și face cinste guvernului. Dar o singură observație să ni se permită să facem. Opera culturală care este în intenția guvernului este prea

vastă, pentru a se înfăptui temeinic fără un plan conceput de mai înainte până în cele mai neînsemnate amănunte. De aceea credem că, paralel cu tratativele financiare, pe cari le duce ministerul de finanțe dincolo de hotarele țării, ar fi necesar să se convoace la ministerul de instrucție sau la ministerul artelor o comisiune de specialiști în toate domeniile atingătoare de chestiune, pentru a se ști prețis ce să facem cu banii, când ei vor intra în casa statului. Trebuie să se calculeze amănunțit câte școli avem de terminat, câte de construit din temelie și ce bani se cere petru aceasta. Trebuie să se stabilească prețis ce muzeu, pinacoteci sau biblioteci avem de organizat sau de înzestrat la parte și săm bani ne rămân disponibili pentru aceasta. Și deasemenea, e bine să nu se neglijeze că toate aceste înfăptuiri moarte și că opera culturală trebuie desăvârșită cu o vie campanie de propagandă, făcută metodic prin conferințe, sesiuni festive și publicații potrivite. Într-aceasta nu se poate înfăptui fără chestiunea.

Este, prin urmare, nevoie de întocmirea unui vast plan de ofensivă culturală, pentru ca împrumutul cultural, despre care se vorbește, să dea roadele așteptate pe deplin. Și atunci guvernul va fi făcut o operă completă.

Literatură de Crăciun. S'au găsit cu prilejul Sfințelor Sărbători din acest an ziare și reviste, cari s'au ridicat împotriva literaturii ocazionale de aceste sărbători. Argumentul acestor vrăjmași ai literaturii ocazionale este că în aceste prilejuri se publică o literatură submedocră, o literatură calpă, care strică gustul cititorilor.

Argumentul este destul de tare, dar cei ce se pronunță împotriva literaturii ocazionale n'au dreptate decât în parte. Mal întâi literatura aceasta nu este pe deantregul proastă. E banală, e medocră, dar proastă e numai în cazuri rare. Ori, ridicându-le împotriva banalității pe care o vadește literatura ocazională ar fi să te ridică împotriva literaturii înșeși. Faptul care înspălmântă în această chestiune este că fenomenul se manifestă brusc, da deodată o cantitate de literatură care jenează prin masa de banalitate, nu prin banalitate înșeși.

Dar nu trebuie să se uite că pe această banalitate se sprîjină literatura în genere și faptul nu su-pără pentru că fenomenul se produce îndeobște progresiv. Numai ceea ce trece peste nivelul obișnuit rămâne și contează în literatură, din tot ceea ce ea produce zilnic. Tot astfel numai ceea ce depășește obișnuitul în literatura ocazională este esențialmente valabil, dar aceasta nu înseamnă că nivelul nu trebuie menținut. Din potrivă. Din banalul literaturii de Crăciun a sbugnit acea admirabilă povestire care este „Baltazar” a lui Anatole France, iar din medlocritatea literaturii ocazionale de Paști a smuls Caragiale „Facția de Paște”.

Pentru aceste cuvinte nu putem fi alătura cu cel ce strigă împotriva literaturii ocazionale, pe care o credem, așa cum este îndeobște, utilă.

Chestiunea Grigoreștilor. O întâmplare a scos la iveală o îndelețnicire încă neobișnuită la noi: falsificarea operilor de valoare. Constatându-se că în pinacoteca statului, dealfel neorganizată în una din sălile Ateneului Român din București, au dispărut mai multe tablouri de Grigorescu, s'a procedat la expertizarea Grigoreștilor rămași și s'a constatat că tablourile sunt false. Particularii cari posedă tablouri de Grigorescu, alarmați de faptul că o instituție a statului a putut fi așa de ușor înșelată, au căutat la rândul lor să verifice autenticitatea tablourilor ce posedă și nu mică li-a fost mirarea, constatându-le false.

Astfel s'a constatat că circulația de tablouri false de Grigorescu este cu mult mai mare decât se crede, ceea ce înseamnă că există o întreagă organizație, care se îndeletnicește cu acest negoș subțire.

Cultura la sate. Fundația Principele Carol pregătește un vast plan de activitate, culturală pe seama populației rurale. Analizându-se adânc starea noastră culturală și socială s'a ajuns la convingerea că e tim-

pul să facem ca prăpastia ce ne desparte de țărănimă să dispară. Pentru aceasta școala singură nu ajunge. Paralel cu ea, trebuie ca statul să susțină un program precis de culturalizare a maselor, pentru ca țăranul ieșit de pe băncile școlii să nu reîntre în întunericul neștiinței.

În planul Fundației Principele Carol se la ca punct de plecare nu numai nevoia de cultură cerebrală, ci ridicarea morală a țăranului la o conștiință socială. Pentru aceasta, paralel cu contactul cu literatura care să-l înalțe sufletește, acțiune pe care Fundația o va susține publicând antologii bine întocmite, se vor face publicațiuni utile, stăruindu-se interesul țăranilor pentru câștigul mai lesne și pentru bunăstarea lui.

Bune rezultate va da de desigur cinematograful săt. sc. alimentat de o arhivă de filme anume întocmite pentru educația maselor.

Iată de bună seamă un program, care merită toată sollicitudinea statului pentru a fi cât mai curând pus în aplicare.

Un bilanț. Anul literar încheiat se soardează cu un bogat excedent. Producția literară este în plină creștere, deși condițiunile de apariție sunt din ce în ce mai anevoase. Cu deosebire s'au publicat în anul trecut foarte multe romane. E acesta un semn îmbucurător al vremii. Dintre romanele publicate „Medelenii” lui Ionel Teodoreanu a avut cel mai răsunător succes. Prima ediție s'a epuizat în câteva luni, iar a doua ediție este mereu cerută. Un bun roman, ca material, a fost de asemenea „Bancheru, tăbăcarul și actrița”, al dlui C. Ardeleanu.

Între poezi d. Ion Pillat ține recordul cu volumul de fragede poezii „Biserica de altădată”.

D. M. Sadoveanu și-a încununat activitatea anului trecut cu una dintre cele mai valoroase opere ale sale, volumul de povestiri evocative „Țara de dincolo de negură”.

Nuvela se menține cu producția răvășită și dărnice a dlui Agârbiceanu, Cezar Petrescu, Gib. I. Mihaescu, Ion Dongoroz și Lascarov Moldovanu.

Un fapt care trebuie reținut este că d. Arghezi, poet subtil și polemist viguros, realizează frumoase succese în proză, publicând o serie de savuroase schițe în „Adevărul Literar”.

În Ardeal producția literară, în volume, este încă slabă. Dl Teodor Mureșanu a avut un valoros volum de poezii, alături de dl Aroș Cotruș. Dl Ion Agârbiceanu a publicat un roman bine apreciat de public și critică „Legea trupului”.

Ținând însă seama de viața literară care se înflăcăază tot mai vie în jurul revistelor, credem că Ardealul va da în anul acesta cu mult mai mult literaturii naționale.

Comitetele teatrelor provinciale. Ministerul artelor a crezut necesară o revizuire a legii teatrelor, de curând intrată în vigoare, și a ajuns la convingerea că trebuie să se creeze un birou central pentru alcătuirea repertoriilor teatrelor naționale. Pentru aceasta se vor desființa comitetele de lectură, pentru că se zice nu corespund.

Foarte bine, desigur, suntem de altă părere, pe lângă ce vom exprima. Dar ne întrebăm, ce mai înseamnă directorii, dacă ministerul își ia libertatea de a alcătui repertoriile? Organ de execuție? Dacă această funcție nu corespunde menirii teatrelor naționale, Ministerul nu ținește în seama pulsația de toate țările, și nici nu este aceasta menirea lui. Ministerul artelor de a fi mai presus, pentru a supraveghea atent activitatea teatrelor. Altfel, contactul cu publicul, directorii teatrelor naționale nu au și umor ei au putința să corespundă celor ce vrea publicul.

Amestecul ministerului în această chestiune ni se pare cu totul nepotrivită.

De asemenea și desființarea comitetelor de lectură, care au rolul de a colabora cu directorul la conducerea, după nevoile locale ale teatrelor. Dacă aceste comitete n'au corespuns până acum, e că ministerul nu și-a făcut datoria, supra-veghind atent activitatea acestora și intervenind energic decâteori ele nu-și fac datoria.

Și astfel, de unde ministerul a stat cu brațele în sân până acum, în loc să-și revină la rolul ce i se cuvine, sare și-și atribuie o misiune, pe care nu o va putea îndeplini. Căci știți ce înseamnă birocratismul român și unde poate să ducă, cu deosebire pentru teatrele provinciale, inovația despre care vorbim.



BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Ediția „Cartea Românească”

Goethe: Herman și Dorothea, traducere de Oreste, 5 lei.

André Theuriet: Prăvălia la doi crapeți, traducere de Sofia Nădejde, 9 lei.

E. Bucuța: Români din Bulgaria, 5 lei.

P. Virgilius Maro: Aenela, traducere de G. Cosbuc, 70 lei.

Ispirescu: Legende sau Basmele Românilor, 80 lei.

B. Petriceicu-Hasdeu: Ion Vodă cel cumplit, ediția III 65 lei.

A. C. Doyle: Doctorul Negru, 6 lei.

I. Simionescu: Oameni aleși: Români, 80 lei.

Dr. B. Popescu Dola: Caiul, viața și îngrijirea lui, 5 lei.

I. C. Teodorescu: Viața de vie, 5 lei.

Alte edituri

C. Ionescu-Oll: Se întorc cocorii, poezii Sighet, 40 lei.

M. Carp: Umoristice, Viața Românească, 30 lei.

Eugen Herovanu: Încotro ne duce destinul, Viața Românească, 20 lei.

Dr. Sebastian Stanca: Preoțimea și politică, 6 lei.

Sextil Pușcarti: Studii Istro-Române, Cultura Națională, București.

Horia P. Petrescu: Mla și compătimirea socială în literatură.

Henri Stahl: Povestea sultanelui Moahmed. Text curinzând cele mai uzuale cuvinte engleze. Preț 30 de lei. Ediția autorului la București, Str. țavoz 129.

Teodor A. Naum: Gețul latin. Lecțiuni de deschidere a cursului de literatură latină la Universitatea din Cluj.

POȘTA REDACȚIEI

Gheorghe Femea. Confirmăm primirea sumei de lei 300.

Ioan Catone. Admitem propunerea dv. Ruguăm deci a trimite cei 250 lei.

Vichi Bancu. Am primit banii.

Vasile Petrescu. Am primit abonamentul. Nu mai aveți altă rezonanță pe anul acesta.

Augustin Suctu. Confirmăm primirea sumei de 150 lei.

Romul Constantinescu. Abonamentul dv. este achitat pe s. c.

Nicolae Băca. Am primit suma de lei 300.

Banca Populară „Jița Litna”. Confirmăm primirea abonamentului.

Cornelia Hopârceanu. Am primit abonamentul pe anul în curs.

Gavril Pipos. Confirmăm primirea sumei de 200 lei.

Căminul Cultural Cornea. Am primit restul de 150 lei.

Dumitru Schlopu. Abonamentul dv. este achitat pe anul acesta.

G. N. Demetriu. Nu avem numeri din anul trecut. Din suma trimisă 100 lei am trecut în contul anului 1927.

Vasile Bărsan. Confirmăm primirea sumei de lei 300.

Aurora Muncușu. Abonamentul dv. este plătit pe anul acesta, provocarea v'a mers din gresală.

Soc. Cult. „Rădău” Cămpulung. Abonamentul dv. expiră la 1 Iulie 1927.

SUMARUL COLABORĂRILOR PE 10 ANI LA „COSINZEANA”

Aemilius	p 217 a 1922		
Viața artistică din Cluj	p 227 a 1923	" " "	p 232 a 1922
Agârbiceanu Ion		" " "	p 450 a 1922
Diou Natulul	p 5 a 1912	Darul de Crăciun	p 12 a 1923
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 111 a 1912	O îndeletnicire uitată	p 26 a 1923
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 147 a 1912	Nelegiulrea cea mare	p 42 a 1923
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 159 a 1912	Pentru biruință	p 59 a 1924
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 172 a 1912	Bucuria lui Nicodim	p 77 a 1924
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 186 a 1912	Suferințele Marinei	p 113 a 1924
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 207 a 1912	O nebunie trecătoare	p 282 a 1924
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 220 a 1912	Măruntelul nicăiri	p 298 a 1924
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 232 a 1912	Din turneul lui Z.	
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 245 a 1912	Bărsan	p 107 a 1925
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 255 a 1912	Multe Rusaline	p 308 a 1925
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 272 a 1912	Meșterii cântării	p 323 a 1925
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 287 a 1912	Un om sincer	p 3 a 1926
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 299 a 1912	Spre Izvoare	p 13 a 1926
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 311 a 1912	Colibișeni se miră iar	p 27 a 1926
Căsnicia lui Ludovic Petrescu	p 325 a 1912	Cea cu multe trupuri	p 51 a 1926
Vârvoara	p 359 a 1912	Așteptăm primăvara	p 74 a 1926
Zile de tăcere	p 404 a 1912	Harmonia trecătoare	p 87 a 1926
Ceasuri de seară în prag	p 443 a 1912	Aspecte vechi și noi	p 98 a 1926
Haine noi	p 468 a 1912	În lumea celor trei	p 11 a 1926
Interogator	p 489 a 1912	Arătarea cea din aburi	p 23 a 1926
O glumă	p 552 a 1912	Lit. pentru tinerime	p 146 a 1926
Școala străină	p 583 a 1912	Baba cu obrazul sfârșit	p 163 a 1926
Suflet de artist	p 598 a 1912	Femeia cea albă	p 187 a 1926
Convorbire prietenească	p 612 a 1912	Împăcătul cu școala	p 202 a 1926
Pentru un discurs	p 612 a 1912	de/aps	p 205 a 1926
La secere	p 629 a 1912	Bolovanii cei noi	p 205 a 1926
Un moralist	p 8 a 1913	Tinerimea învingătoare	p 218 a 1926
Desamăgire	p 12 a 1922	O primejdie care amenință	p 238 a 1926
Pictorul de lemn	p 33 a 1922	Frumusețea vacanțelor	p 250 a 1926
" " "	p 49 a 1922	Noblețea gândirii	p 318 a 1926
" " "	p 67 a 1922	Scoala producției	p 330 a 1926
" " "	p 81 a 1922	Înstrăinarea sâtenilor dela școală	p 346 a 1926
" " "	p 97 a 1922	Asociațiunile culturale	p 358 a 1926
" " "	p 115 a 1922	Unde lucrează avariția	p 383 a 1926
" " "	p 133 a 1922	Pe vechiul drum	p 399 a 1926
" " "	p 150 a 1922	Bătrânețe	p 415 a 1926
" " "	p 168 a 1922	Nemulțumiri	p 427 a 1926
" " "	p 188 a 1922	Altă lumea	p 451 a 1926
" " "	p 200 a 1922	Sfințenia unui templu	p 58 a 1923
		Aiudeanu S.	
		Glas de toamnă	p 298 a 1923
		Am visat	p 166 a 1924
		Albescu I. B.	
		În lumea mea	p 58 a 1923
		Alicaza V. B.	
		Noaptea pe loc	p 76 a 1925
		Alexandru	
		Primăvara	p 182 a 1914
		Alexandrescu Al.	
		O, dacă tu	p 110 a 1924
		Amoianu Manole (D. I. Cucu)	
		Revistele	p 289 a 1926
		"	p 302 a 1926
		Cărțile	p 312 a 1926
		"	p 326 a 1926
		"	p 390 a 1926
		"	p 456 a 1926
		Revistele	
		Andersen	
		Firul de in	p 48 a 1911
		Anestin Victor	
		Adevăr și minciună	p 4 a 1915
		Angelica E. B.	
		Scrisoare-cătră o fată tineră	p 203 a 1912
		Anghel D.	
		Scrisorile	p 61 a 1911
		Floarea de aloes	p 78 a 1912
		Apostol Dr.	
		Opera de reconstruire a localităților devastate în Franța	p 22 a 1924
		Iglia nașlunii	p 45 a 1926
		Ardelean Agatha col. Justel	
		Anița (din Roda Roda)	p 166 a 1926
		Păișinșul	p 361 a 1926
		Atanasiu G.	
		Părintele Ghedeon	p 418 a 1914
		Aurora (Dna Aurelia Pipoșiu)	
		Paștile	p 120 a 1922
		Sinafia	p 245 a 1922
		Încoronarea	p 338 a 1922
		Cotroceni	p 111 a 1923
		Aviator	
		Aviațiune militară	p 507 a 1914
		Bădărău T. A.	
		Buratecul sau Brotăcelul	p 253 a 1914
		Badiu Nicolae	
		Dor de casă	p 52 a 1923
		Bănat C.	
		Primăvară	p 112 a 1924
		Toamnă	p 259 a 1924
		B. G.	
		Quadratus și-a luat crucea	p 106 a 1913
		B. I.	
		Corul măestrului Vidu	p 138 a 1923
		Bărbat Coriolan	
		Poveștea Toamnei	p 439 a 1926
		Bărsan Zaharia	
		Căntece	p 3 a 1912
		+ Petre Liciu	p 224 a 1912
		Sonet	p 462 a 1912
		Noapte bună	p 468 a 1912
		Amăgire	p 492 a 1912
		Căntece	p 504 a 1912
		Căntece	p 521 a 1912
		Căntece	p 555 a 1912
		Miresme	p 116 a 1913
		Puterea ochilor	p 366 a 1913
		Du-mă	p 388 a 1913
		Căntec	p 404 a 1913
		Ce păcat	p 420 a 1913
		Căntec	p 437 a 1913

- Iubirea mea p 484 a 1913
 Fata drumarului p 737 a 1913
 Bolnavă p 458 a 1914
 Dochia p 48 a 1915
 Luntrase p 217 a 1922
 Ameaz p 233 a 1922
 Fericle p 303 a 1924
 Jurământul p 116 a 1925
 Impresii de teatru din
 Ardeal p 118 a 1925
 Gheorghe Dima p 154 a 1925
Bart Jean
 Raul lupilor p 150 a 1914
Bassarabescu Ioan A.
 Eder p 675 a 1913
Becescu I. Florian
 Vine toamna p 504 a 1913
Beldiceanu N. N.
 Răvașele unui voluntar p 635 a 1913
 Comoara p 205 a 1914
 Ali Kadâr p 225 a 1914
 Din răvașele unui vo-
 luntar p 374 a 1914
 Sentinela dela Nr. 6 p 464 a 1914
Berghia Ioan
 Melancolie p 216 a 1922
 Intoarceți-vă fața p 249 a 1922
 Scrisoare acasă p 308 a 1922
 Din negura vremii p 101 a 1923
 Cântec vechiu p 134 a 1923
 În vraja nopții p 29 a 1924
 De când ești departe p 141 a 1924
 Toamna p 201 a 1924
Bernard Tristan
 Răvașul de dragoste p 587 a 1913
Beza M.
 O amintire p 541 a 1914
Bezdechi Ștef.
 Tirada împotriva fe-
 meilor (Euripide) p 152 a 1926
Bîlculescu Alex.
 Ca'n povești p 316 a 1923
Bizom Teofil
 Mihală Viteazul p 289 a 1914
Blaga Lucian
 Pelsaj p 148 a 1926
Blaga T. Liviu
 Influența frigului și căl-
 durii asupra vieții p 25 a 1911
 " " (II) p 47 a 1911
 " " (III) p 58 a 1911
 Materii explosive p 122 a 1912
 Cum se fac creioanele p 143 a 1912
 Seca-vor cândva
 mările p 166 a 1912
 Ce influență are elec-
 tricitatea asupra
 plantelor p 198 a 1912
 Ce avem mai prețios
 pe lume p 228 a 1912
 Povestea unui picur
 de apă p 407 a 1912
 Inventatori și invenții p 448 a 1912
 Icoane din natură p 476 a 1912
 Noțiunea numerilor p 509 a 1912
- Tutulul p 525 a 1912
 Expozițiile de cinema-
 tografe p 573 a 1912
 Simțurile animalelor p 589 a 1912
 Fulgii de zăpadă p 603 a 1912
 Disocierea materiei p 645 a 1912
 Radiați și cometele p 59 a 1912
 Natura ca inventator p 91 a 1913
 Coloarea p 231 a 1913
 Telegrafia fără fir p 246 a 1913
 Forțele naturii în ser-
 viciul industriei p 364 a 1913
 Din tehnica sborului
 natural p 531 a 1913
 Lumina și viața p 563 a 1913
 Câte și-ar ști povestii
 o sdrceană p 597 a 1913
Bogdan-Duică G.
 Un poet basarabean p 119 a 1924
 Eminescu în societatea :
 Orientul p 307 a 1925
Bogdan Al. Dr.
 Almanah ori altceva p 22 a 1914
Bogescu N. G.
 Pastel de noapte p 192 a 1924
Boțog Olimpiu
 Revistele ardelene p 337 a 1925
 Să ne cunoaștem vite
 eul p 78 a 1926
 Extensiunea "Univer-
 sității" p 54 a 1926
 "Tribuna" delavă p 150 a 1926
 "Tea rev. lit." p 210 a 1926
 I. Slavici la "Tribuna" p 256 a 1926
 H. V. vonne Stahle p 256 a 1926
Boțog G. E. EMIL PAȘCHONIC
 Pastel de vară p 208 a 1923
 Vară p 1927 a 1923
 Pe țărni p 221 a 1914
Bonjug N.
 Din lagăr p 655 a 1914
Bora Valeriu
 S. T. S. R. A. p 406 a 1926
 S. T. S. R. A. p 443 a 1926
Borcia Emil
 Scântei din jărătecul
 unui holtei p 15 a 1911
 Clipe vesele p 26 a 1911
 Din raul sărutărilor p 38 a 1911
 Diverse declarații de
 amor p 36 a 1912
Borcia Ion
 Psycke p 8 a 1912
 Călătoria micului Ozail p 59 a 1912
 Ce e iubirea ? p 195 a 1912
Bordea-Măgeanu Elena
 Căntece p 27 a 1915
Bornemisa Sebastian
 Amurg de toamnă p 12 a 1911
 Toto (trad. din G D'Au-
 nunzio) p 22 a 1911
 Cântărețul p 27 a 1911
 Reverie p 36 a 1911
 Povestea ochilor cari
 mint p 39 a 1911
 Durere p 16 a 1912
- Cântec în surdina p 28 a 1912
 Scrisoare p 63 a 1912
 Vântului p 89 a 1912
 Școala noastră p 121 a 1912
 Furtuni de primăvară p 264 a 1912
 C. Pavelescu și Cerna p 276 a 1912
 Lungii pe divan p 283 a 1912
 De-am spune ade-
 vărul p 307 a 1912
 H. Stah': Bucureștii
 ce se duc p 331 a 1912
 Mi-s dragi azi iară
 nopțile cu lună p 336 a 1912
 Condolul meu mă
 minte p 363 a 1912
 Internatul școlaelor
 din Brașov p 385 a 1912
 Turnee artistice p 396 a 1912
 Copila mea, să fugi
 de mine p 481 a 1912
 Concertul Liei Pop p 498 a 1912
 Vin recruții p 514 a 1912
 Semifona p 551 a 1912
 O comemorare tristă p 670 a 1912
 Vor trece anii-mi re-
 pezi p 15 a 1913
 Trel mil de pictoare
 de lemn p 442 a 1913
 Af se galbene p 458 a 1913
 Sdrănjoși și Istoviți p 474 a 1913
 Cântec de toamnă p 499 a 1913
 Almanah, ori altceva p 43 a 1914
 Scrisoare din Berlin p 54 a 1914
 Almanah, ori altceva p 76 a 1914
 „Domnul notar” p 105 a 1914
 A fost la mine'n suflet p 243 a 1914
 Coloniile școlare de
 vacanță p 362 a 1914
 Șapte ani se împlinesc p 2 a 1922
 Un scriitor basarabean
 orb Dionisie Roman p 8 a 1922
 Logodna prietesei p 26 a 1922
 Contesa de Noailles p 42 a 1922
 Robirea sufletului p 48 a 1922
 Moartea lui Schack-
 leton p 58 a 1922
 Oraș strein p 66 a 1922
 O aniversare a dlui
 Dr. Al. Vaida p 74 a 1922
 Bulet. „Muzeului L.
 române” p 87 a 1922
 Refugiatul p 117 a 1922
 Uniunea orașelor p 178 a 1922
 Chestiunea minorită-
 ților în România-Mare p 183 a 1922
 Moartea lui W. Ra-
 thenau p 195 a 1922
 A treia stagiu a
 Teatrului Național
 din Cluj p 205 a 1922
 Dări de seamă p 222 a 1922
 Consiliul de coroană
 din 14 August 1916 p 226 a 1922
 Măreșarul Pilsudski p 258 a 1922
 Mișcarea fascistă ita-
 liană p 314 a 1922

- Moartea voluntarului p 337 a 1922
 Un eveniment literar p 339 a 1922
 Iubii cetitori p 346 a 1922
 Desarmat p 359 a 1922
 O propagandă rău plasată p 2 a 1923
 Dări de seamă p 21 a 1923
 O universitate populă în Cluj p 44 a 1923
 Politica culturală a guvernului p 154 a 1923
 T. Mureșanu: Fum de jertfă p 173 a 1923
 Octavian Goga p 178 a 1923
 Frământări, care vor rodi p 242 a 1923
 Indeletolcirii de lașă Trăducerile dlui I. Pleșu p 322 a 1923
 Războiul Ideii naționale p 350 a 1923
 Partul p 354 a 1923
 Dări de seamă p 18 a 1924
 În lumina realității p 86 a 1924
 Colecția lui G. Sion p 133 a 1924
 Inconștință vinovată p 138 a 1924
 Cutili poeziei p 154 a 1924
 Eroii de azi p 155 a 1924
 Bilanțul unei lupte p 210 a 1924
 Idealul nostru financiar p 246 a 1924
 Premierea studenților Moja și Vlad p 244 a 1924
 Dări de seamă p 257 a 1924
 Un cuvânt către S.S.R. p 278 a 1924
 La încheierea unui nou an p 294 a 1924
 Premiera lui G. Slavici p 18 a 1925
 Presa ardelenescă de azi și de mâine p 58 a 1925
 După Răghin p 74 a 1925
 Zaharia Bărsan p 106 a 1925
 Un obstacol cultural: hârta p 138 a 1925
 Taina dela Brașov p 170 a 1925
 O grădă fermecată p 171 a 1925
 Probleme bănățene de P. Nemoianu p 219 a 1925
 Un imponderabil în evoluția școlilor minoritare p 226 a 1925
 Reglementarea unui uriaș năbădăos p 142 a 1925
 Exproprierea inițiativelor particulare p 258 a 1925
 Popularizarea presei ardelenescă p 274 a 1925
 O crimă, pe care-o aprobăm p 290 a 1925
 Florile dalbe p 322 a 1925
 În pragul celui de-al zecelea an p 2 a 1926
 Unde-am învățat gazetăria p 15 a 1926
- Între comerț și cultură p 50 a 1926
 Apropierea ignobile p 110 a 1926
 Presa ardelenescă cere regim de protecție p 122 a 1926
 Crepusculul preoților p 262 a 1926
 Dăbul cel rău p 353 a 1926
 " " p 365 a 1926
 " " p 377 a 1926
 " " p 393 a 1926
 " " p 409 a 1926
 " " p 422 a 1926
 " " p 434 a 1926
 Experimentări culturale inutile p 438 a 1926
 Duhul cel rău p 445 a 1926
 " p 458 a 1926
 Subt pseudonimul Mărgean Radu
 Intim p 58 a 1911
 Poporale (culese de) p 17 a 1912
 Iubire p 46 a 1912
 Veghere p 74 a 1912
 Nocturnă p 102 a 1912
 Zile de primăvară p 143 a 1912
 Reformele în China p 167 a 1912
 Să vii pe-a sara tristă p 176 a 1912
 Viorelele p 198 a 1912
 Fulgi în zăpezile p 214 a 1912
 Măscă p 224 a 1912
 Eu sunt seculul p 252 a 1912
 În noaptea p 261 a 1912
 Recliem în sărăcie p 272 a 1912
 " " p 293 a 1912
 Măsurare p 328 a 1912
 Cu mâna ta, ca de madonă p 328 a 1912
 Să pălmuiești o damă p 315 a 1912
 Poemă tristă p 439 a 1912
 Iubirea noastră dulce p 510 a 1912
 Strofe p 577 a 1912
 Sânge rece p 611 a 1912
 Trei păstori se întâlniră p 29 a 1913
 Pe funtea mea p 39 a 1913
 Nu votu asculta p 63 a 1913
 Tragica lui Fr. Robert p 127 a 1913
 Rămășagul p 164 a 1913
 În bătaia soarelui p 187 a 1913
 Căntece p 277 a 1913
 În tren p 295 a 1913
 Taină p 343 a 1913
 Vor trece toate p 363 a 1913
 Departe undeva departe p 380 a 1913
 Dragă Li p 397 a 1913
 Dragă Li p 413 a 1913
 Dragă Li p 429 a 1913
 Dragă Li p 440 a 1913
 Strelul cu ochii albaștri p 451 a 1913
 Dragă Li p 460 a 1913
 Dragă Li p 479 a 1913
 Dragă Li p 492 a 1913
 Fragment p 692 a 1913
 În sat la noi p 753 a 1913
- Ce mi-a și făcut mie Cometa Halry p 31 a 1914
 Imo p 47 a 1914
 Un mănunchi de myosotis p 63 a 1914
 O'ga p 95 a 1914
 Dragoste mascată p 122 a 1914
 Cântec nou p 140 a 1914
 Iubirea mea curată p 157 a 1914
 În adâncul apelor p 182 a 1914
 Sunt anii că nu se mai văzurăm p 275 a 1914
 Un cântec de demult p 310 a 1914
 Taifasuri p 365 a 1914
 † Em. Gârleanu p 429 a 1914
 Pe drum p 458 a 1914
 Cu fiori și suspine p 474 a 1914
 În spital p 546 a 1914
 Icoana celor dispărași p 622 a 1914
 O clipă de repaos p 632 a 1914
 Cum vin aducerile-aminate p 642 a 1914
 Pe-acelaș drum p 650 a 1914
 Eleg'e p 169 a 1914
 R. P. Volnescu: În clipa de liniște p 148 a 1925
 Subt pseudonimul Brumă I.
 „Poemele singurătății” p 251 a 1912
 „Pandurul” Bucureii Dumbrava p 212 a 1913
 Poetul Cerna p 235 a 1913
 I. Dragoslav: Volințrii p 271 a 1913
 Dări de seamă p 45 a 1914
 Botez N. N. Inventarea Iontrei p 55 a 1913
 Sinuciderea Scorpionului p 236 a 1913
 Povestea focului și-a chibriturilor p 250 a 1913
 Botez Alexandru În fiecare noapte p 263 a 1923
 Bradescu Barbu Cărți streine p 257 a 1926
 Cărți franceze p 287 a 1926
 Inițiativa p 391 a 1926
 Brădescu Aurora-Lyana Gând prebeag p 154 a 1922
 Branisce Victor Amintiri din închisoarea de stat p 100 a 1912
 Brănescu Gh. Celalalt (trad. din M. Prévost) p 217 a 1913
 Numărul regimentului (trad. din Fr. Copepé) p 267 a 1913
 O cură (trad. din M. Prévost) p 538 a 1913
 Regret (trad. din G. de Maupasani) p 656 a 1913
 Tandemul p 143 a 1914
 Frica (trad. din H. Malot) p 199 a 1914
 Breazu Ion Pe marginile literaturii

Poznele întinericului	p 484 a 1913	Grăul mărlii	p 529 a 1914	Floarea Betulei	p 380 a 1913
Voluntariatul poetului	p 537 a 1913	Ciura Leontina		Scritorul	p 402 a 1913
Ce-o să zică lumea	p 756 a 1913	Caragiale în Baj	p 356 a 1912	Floarea Betulei	p 404 a 1913
Drama	p 157 a 1914	Impresii din București	p 127 a 1913	" "	p 422 a 1913
Un boer original	p 220 a 1914	Primăvară	p 260 a 1913	" "	p 438 a 1913
Morunul lui Egor	p 304 a 1914	Pentru copil	p 301 a 1913	" "	p 453 a 1913
Talentele ascunse	p 417 a 1914	Ninge	p 8 a 1914	Pe Muraș în jos	p 465 a 1913
Un drept câștigat	p 438 a 1914	Ceasuri de sară	p 93 a 1914	Floarea Betulei	p 470 a 1913
Cel din urmă cocoș	p 451 a 1914	Sire înviere	p 214 a 1914	" "	p 486 a 1913
Cameleonul	p 482 a 1914	Luna Malu	p 295 a 1914	Septembrie	p 498 a 1913
S'a schimbat boerul	p 670 a 1914	O bucată de pâine		Icar	p 553 a 1913
Crăciunul lui Chiru	p 686 a 1914	(trad. din Fr. Coppée)	p 539 a 1914	Mormântul eroului	p 86 a 1914
Cazimir A. V.		Crăciun	p 174 a 1914	Două morminte	p 102 a 1914
Din poezii strelni	p 621 a 1913	Ciura Al.		Despățire	p 503 a 1914
Cehan-Racoviță Const.		Holoanăgării	p 10 a 1911	La sfântă Marie	p 65 a 1914
Fruntea rece de sfânt	p 235 a 1922	Steaua	p 3 a 1912	Noul episcop al Lugojului	p 90 a 1922
Ilies	p 290 a 1922	Solus ero	p 53 a 1912	Spre Oradea-mare	p 117 a 1922
Cercetaș		Ion Luca Caragiale	p 85 a 1912	† Virginia Bașiota n.	
Către tinerime	p 214 a 1914	O poveste, care nu s'a spus	p 99 a 1912	Gali	p 126 a 1922
Cetitor		Arde Olimpul	p 129 a 1912	Lucrețiarul	p 294 a 1922
Rectificări critice	p 31 a 1922	O rază	p 184 a 1912	Înviere	p 106 a 1923
Chendi Ilarie		"Petru Maior"	p 219 a 1912	† Carol Reval	p 122 a 1923
Cum cred că ar trebui să fie „Cosinzeana"		Muzica morții	p 231 a 1912	Norocul	p 307 a 1924
Chiffa Emii A.		Gheorghe Barău	p 271 a 1912	† Vasile E. Moldovanu	p 12 a 1925
Elegie	p 65 a 1912	Moartea faragiuilor	p 315 a 1912	După un sfert de veac	p 110 a 1925
Dolna	p 36 a 1913	† Ion Luca Caragiale	p 323 a 1912	† Margareta Meșter	p 155 a 1925
Seară	p 35 a 1922	Cucerirea văscăului	p 403 a 1912	Visul păstorilor	p 326 a 1926
Cătecele mele	p 141 a 1923	Septembrie	p 49 a 1912	Codreanu Ana	
Primăvara	p 76 a 1924	Pentru căntăreașii porcușii	p 492 a 1912	Copil	p 630 a 1914
Cocoril	p 193 a 1925	† Octavian Smigeliță	p 567 a 1912	Coman Liviu	
Chirițescu M. I.		Legende	p 596 a 1912	Visurilor	p 113 a 1914
Spioana	p 541 a 1913	Un yagon răzbit	p 627 a 1912	Intors	p 145 a 1914
Armăsarul lui Ostap	p 530 a 1914	Chiriac		Povestea noastră	p 193 a 1914
Stop	p 659 a 1914	Crengu	p 613 a 1913	Din umbră	p 303 a 1914
Chiru-Navov I.		Floarea Betulei roman		Condrea M.	
Porrit pe râu	p 68 a 1913	trad. din Ștefan Lazăr	p 23 a 1913	Portret	p 75 a 1923
Cărare nouă	p 327 a 1913	A. N. F.	p 35 a 1913	Constantinescu Th. A.	
Ciato Ludovic Dr.		Floarea Betulei	p 44 a 1913	Singurătate	p 293 a 1922
Primăvară	p 119 a 1922	" "	p 60 a 1913	Toamna	p 326 a 1922
Cioban Maria Dr. Boliș		Lavină	p 67 a 1913	Cântec	p 111 a 1923
Poveste	p 285 a 1914	Floarea Betulei	p 75 a 1913	Constantinescu-Delabaia I.	
Privighetoarea și broaștele	p 116 a 1922	Mormântul eroului	p 108 a 1913	Floarea-albastră	p 139 a 1925
Mană	p 171 a 1922	Floarea Betulei	p 115 a 1913	Lăcustele	p 159 a 1925
Bobi de rouă	p 155 a 1923	" "	p 122 a 1913	Moș ajun	p 327 a 1915
Norocul	p 205 a 1923	" "	p 139 a 1913	R. Tagore: Din culesul roadelor	p 79 a 1926
Încălțare	p 251 a 1923	" "	p 157 a 1913	Stelele	p 135 a 1926
Cuibul	p 83 a 1925	" "	p 171 a 1913	O călătorie în America (trad. din V. Rákosi)	p 201 a 1926
Crăciun	p 333 a 1925	" "	p 185 a 1913	Cântece (d'n Mirza Saffi)	p 285 a 1926
Ciocărlan Ion		Faotoma	p 191 a 1913	Pe apă (H. Heine)	p 311 a 1926
Cină	p 278 a 1912	Floarea Betulei	p 197 a 1913	Din "Căntece" (H. Heine)	p 325 a 1926
Reșlorul	p 653 a 1913	" "	p 208 a 1913	Palanjenli (după C. Ewald)	p 334 a 1926
Cioflec Romul		Psihologia eroului	p 221 a 1913	Din "Căntece" (H. Heine)	p 335 a 1926
Fugar	p 80 a 1914	Floarea Betulei	p 227 a 1913	Crocodilul (trad. din Rákosi)	p 351 a 1926
Ciomac L. Ioan		Umbră crucii	p 233 a 1913	April	
Bordelul	p 119 a 1922	Floarea Betulei	p 230 a 1913	Cântec (H. Heine)	p 374 a 1926
Umbră	p 253 a 1922	" "	p 254 a 1913	Corbasca V.	
Ciomac Em.		" "	p 269 a 1913	Groaza	p 239 a 1922
Tu nu vei ști	p 618 a 1913	Instrucția viitorului	p 291 a 1913		
Ciotori D. N.		Floarea Betulei	p 287 a 1913		
Intârziată	p 43 a 1912	" "	p 298 a 1913		
Ciuchi Eug.		" "	p 314 a 1913		
Sonet	p 537 a 1913	" "	p 332 a 1913		
		" "	p 348 a 1913		
		" "	p 372 a 1913		

Corbul Adrian		Aurelia Pipoşlu	p 53 a 1924	Noaptea Crăciunului	p 12 a 1924
Viaţa la Paris	p 305 a 1912	O aniversare	p 73 a "	Un cântec	p 90 a "
Mirala sportivă	p 935 a "	Pentru Dicţionarul I.		Catren	p 98 a "
Dispensat de cravată		rom.	p 265 a 1926	Catrene	p 171 a "
(trad. din G. Courteline)	p 351 a "	Costa I.		Vecina mea din tren	p 185 a "
Moartea cânelui (trad. din O. Mirbeau)	p 364 a "	Răvaş	p 30 a 1913	Trecând	p 199 a "
Viaţa la Paris	p 389 a "	Stăteam şi eu	p 206 a "	Cad frunzele	p 241 a "
Scrisoare din Bretania	p 336 a "	Cosmin C.		Iubirea-l moartă	p 269 a "
Fanatic şi erol	p 455 a "	Din stele	p 523 a 1912	Amlază	p 286 a "
Revanşa Crucii	p 487 a "	Aduce vântul	p 104 a 1913	Primăvară	p 313 a "
Viaţa la Paris	p 558 a 1913	Costescu Aureliu T.		Rev dere	p 76 a 1925
Husarul (trad. G. d'Espabrès)	p 570 a 1912	Cântarea mea	p 166 a 1925	Vin cocorii	p 81 a "
Bilanşul	p 595 a "	Costinescu Em.		Pastel	p 133 a "
Micuşul (trad. din Guy de Maupassant)	p 615 a "	Zămfir C. Arbure	p 331 a 1923	Intrebare	p 166 a "
Invită-l pe domnule la masă (trad. din G. Courteline)	p 661 a "	Coşbuc Gheorghe		L'ulşte	p 198 a "
Cel dintâiu autor japonez	p 51 a 1913	Ştregarul văilor	p 172 a 1914	Oboseală	p 232 a "
Viaţa la Paris	p 70 a "	Cosmuşa Otilia		Dumceaja	p 252 a "
Reîntoarcerea (trad. din Goy de Maupassant)	p 85 a "	Din ţara Micadoului	p 411 a 1912	În prag	p 325 a "
Cauţiunea (trad. din A. France)	p 116 a "	Costruş A.		Vechile podgorii	p 76 a 1926
Viaţa la Paris	p 139 a "	Când am trecut în noaptea asta	p 37 a 1911	Pastel	p 335 a "
Suraveghele	p 163 a "	Cu tine suflet nebunatic	p 46 a "	Crişianu Val.	
Îelul de fier (trad. O. Mirbeau)	p 194 a "	Spre alte zări plăcătoare	p 75 a 1912	Caracterizarea femellă la diferitele popoare	p 543 a 1913
Viaţa la Paris	p 207 a "	Urşia	p 17 a 1912	În arest (trad. de Severine)	p 740 a "
Educaţia fizică	p 215 a "	Trecutul	p 31 a "	Cristescu FI.	
Toţi bolnavi (trad. A. Capus)	p 228 a "	Cântec	p 141 a "	Vacanţă pe negândite	p 15 a "
April	p 263 a "	Din depărtare	p 228 a "	Cronicar	
Viaţa la Paris	p 280 a "	Cântec	p 233 a "	Electrocultura	p 715 a 1913
Fereastra (trad. din I. H. Rosny)	p 295 a "	Drumul eroului	p 351 a "	Viaţa noastră literară în 1913	p 38 a 1914
Viaţa la Paris	p 331 a "	Să trăieşti un minut	p 353 a "	Căsătoria rom. dram.	p 455 a 1926
Focul (trad. din G. d'Esparbès)	p 404 a "	Craţnic Nichifor		Cucu I. D.	
Reflexii (A. France)	p 419 a "	Reînviere	p 75 a 1913	O literatură a Ardealului care renaşte înviorată	p 278 a 1926
Tălharii (trad. din I. H. Rosny)	p 409 a "	În câmp	p 206 a "	Butolaşul (trad. G. de Maupassant)	p 284 a "
Ceas rătăcit (trad. din G. Courteline)	p 556 a "	Prietenilor	p 125 a "	Teatrul de propagandă	p 294 a "
Octomvrie	p 618 a "	Durere-accuza	p 106 a "	Propaganda prin teatru	p 306 a "
Măntuitorul (trad. din A. Beury)	p 636 a "	Sfat	p 219 a "	Unchiul Sosthène (trad. din G. de Maupassant)	p 362 a "
Pianul (trad. din G. Courteline)	p 708 a "	Carmen Xerles	p 232 a "	Criza dela Teatrul Naţional şi Opera Română din Cluj	p 370 a "
Micul bo nav (trad. din Courteline)	p 752 a "	Povestea unei rândunele	p 279 a "	O protecţie criminală	p 382 a "
Cămătarul (H. de Balzac)	p 17 a 1914	nele	p 279 a "	Problema publicaţiunilor periodice de popularizare	p 414 a "
Conta V.		Nocturnă	p 288 a "	Consideraţiuni inutile	p 426 a "
Cugetări postume	p 294 a 1913	Madrigal	p 311 a "	Cosinzeana după 10 ani	p 450 a "
"	p 317 a "	Idilă	p 345 a "	Cucu I.	
Cosinzeana		Sirofe pentru tine	p 356 a "	Adie vânt primăverii	p 301 a 1914
Abonaţilor noştri	p 2 a 1914	Cântec	p 525 a "	Mi-am făurit castel	p 451 a "
Un cuvânt către abonaţi	p 679 a "	În vremea nopţii	p 65 a 1914	Cunţan Maria	
		Epitalam	p 96 a "	Vine primăvara	p 132 a 1924
		Primăvara	p 188 a "	Cântecul amurgului	p 184 a "
		Cântecul lunii	p 207 a "	Dor de mare	p 256 a "
		Bolnav	p 222 a "	Omagio	p 144 a 1925
		Despărţire	p 271 a "	Peatra filosofilor	p 166 a "
		Arta şi iubirea	p 403 a "	Oracol	p 198 a "
		Pilimbarea 'n preajma Florenţei	p 419 a "		
		Romantică	p 433 a "		
		Crişan Const.			
		Domniţa	p 101 a 1922		
		Caporalul Galcu	p 136 a "		
		Cimlirul	p 155 a "		
		În primăvară	p 203 a "		
		Necredinţă	p 249 a "		
		O. hii	p 171 a 1923		
		Căinţă	p 184 a "		
		Draga mea	p 248 a "		

Curteanu George		Ivan	p 419 a 1914	Ofițerul mamei	p 136 a "
Aventura lui Signor		Două umbrele	p 468 a "	Lizica	p 161 a "
Tarantin (trad. din		După dreptate	p 483 a "	Prolog	p 210 a "
Heinz-Weiten	p 217 a 1924	Un act de gelozie	p 495 a "	Ionel cel fără frică	p 293 a "
D. D.		Namila	p 519 a "	Lotul universal	p 347 a "
Când vine Primăvara	p 103 a 1922	Zi nenorocoasă	p 594 a "	Școala veche	p 373 a "
Daelcus		Răsunarea lui Moș		Biletul de călătorie	
Cum călătoreau Ro-		Milon	p 604 a "	fără plată	p 407 a "
mani	p 431 a 1914	† Dinulescu Elena		Povestea lui Moș	
Dan G.		Toamnă	p 392 a 1912	Crăciun	p 16 a 1913
Singurătate	p 301 a 1923	Tie	p 586 a "	În noaptea de anul nou	p 39 a "
Dăscălescu Hrisant		Tie	p 598 a "	Sacu lui Bumbac	p 100 a "
Cântece	p 296 a 1913	O veste	p 185 a 1913	Cumătrul	p 147 a "
Cunosc un popă	p 314 a "	Floarea nopții	p 206 a "	Necunoscuta	p 434 a "
Cântec	p 327 a "	Doicescu Ciprian M.		O șezătoare la Moș	
Cântec	p 119 a 1922	În noapte	p 125 a 1925	Grigore	p 522 a "
Cântec vesel	p 155 a "	Ne 'ncredere	p 193 a "	În aeroplan	p 585 a "
Ursoaica dela Tazlău	p 172 a "	Noaptea	p 261 a "	Mama	p 690 a "
Daudet Alphonse		Pe Olt	p 40 a 1926	Ghiță Prostu	p 77 a 1914
O zi la Măstrai	p 207 a 1914	Nemurire	p 53 a "	Pățania lui Cocoșel	p 338 a "
Decei Aurel		Mister	p 179 a "	Intrarea armatei române	
Dela operă	p 315 a 1925	Teama	p 160 a "	În Balce	p 466 a "
Dela operă	p 334 a "	Lanul	p 255 a "	O înmormântare	p 480 a "
Dela operă	p 33 a 1926	Dobroșinescu Elena		Muscăliș și Nemți	
Ebreca	p 69 a "	Cântec	p 122 a 1922	cu coadă	p 591 a "
Drama expresionistă		Sărmanul Ionță	p 85 a 1926	Toporul	p 51 a 1922
(trad. din A. Tigher)	p 91 a "	Valuri și gânduri	p 100 a "	Dragu Ion	
Per Gynt de H. Ibsen	p 93 a "	Dorneanu P.		Bucureștii petrec	p 452 a 1914
Dela operă	p 94 a "	O Duminică acasă	p 357 a 1914	După ploaie	p 554 a "
"	p 105 a "	V. M.		Surzii	p 609 a "
Cântec	p 113 a "	O căsuță de țară	p 506 a 1914	Reșemnare	p 10 a 1915
D. Protopopescu: Pa-		Drăconarius		Duiculescu Virgil N.	
gini engleze	p 116 a "	Un drum la gară	p 355 a 1922	Nocturnă	p 92 a 1924
Dela operă	p 141 a "	Bricșii	p 355 a 1922	Valsul	p 163 a "
E. Marghita: Ironii		Ordonația mea	p 148 a 1924	Dulfu P.	
sentimentale	p 180 a "	Pățania mea din Moscova	p 614 a 1925	Iarna	p 87 a 1912
Centenarul Romantis-		Măldărică la Caricatură		Din departare (trad.	
mului	p 186 a "	Marțială	p 52 a 1926	din Petiț)	p 139 a "
Expoziția de pictură a		Farmacia din Darulța	p 207 a "	Nașterea măntulterului	p 7 a 1913
lui Nagy István	p 194 a "	Scenă mută	p 265 a "	Duma I.	
Cronica muzicală	p 196 a "	A înnebunit domnul		Impăturat	p 530 a 1913
Moartea plinilor nobili		notarș	p 283 a "	Dumitrescu-Delavaronă C.	
(trad. din A. Panzoni)	p 203 a "	Drăgan George		Ultimele frunze	p 33 a 1924
Dr. N. Tăciov: H. Heine		Valuri și dor	p 51 a 1915	În lumea celor duși	p 165 a "
în der rumänischen		Dragnea Radu S.		Dări de seamă	p 172 a "
Literatur	p 213 a "	Încercările poetice ale		Mărturisire	p 186 a "
Dela operă	p 214 a "	lui Iustin Popfiu	p 179 a 1912	G Tuovranu: „Ti-	
Aricchi'nadă	p 221 a "	Fabula a amușit	p 214 a "	neretă"	p 257 a "
Sonet	p 240 a "	A îl edife a romanu-		Fărămlitur	p 48 a 1925
Năpasta și Antonia		lui „Instrăinați"	p 239 a "	Planton de onoare	p 130 a "
la Milano	p 245 a "	I. U. Soricu: „Florile		Surpriza	p 226 a 1926
Henrich Ibsen	p 398 a "	dalbe"	p 319 a "	Săptămâna unui	
Opera	p 405 a "	Un an dela moartea		smlntit	p 321 a "
Vasul fantomă	p 420 a "	poetului A. Popovici-		Dumitrescu C.	
Dela operă	p 431 a "	Bănățeanu	p 587 a "	Floricele albe	p 228 a 1925
Tăcere (trad. din E.		Teatrului B. P. Hașdeu	p 282 a 1913	Din trecut	p 251 a "
A. Poe)	p 454 a "	Reflexiuni asupra unei		Dunăreanu N.	
Delacâmpina Stelian		părți din opera lui		Pe Nistru în sus	p 563 a 1914
Toamnă	p 43 a 1924	Agârbiceanu	p 105 a 1914	E. E.	
Pastel industrial	p 95 a "	Cultul jocurilor	p 189 a "	Mizeria Parisului	p 71 a 1914
Delamunte I. Th.		Opera lui A. D. Xenopol	p 347 a "	Economu C.	
Lui Aurel Vlaicu	p 585 a 1913	Dragoslav Ion		Heldebergul de altădată	
Demetrius V.		Sărbătorile lui Moș		cron. dram.	p 315 a 1425
Copilul orb	p 44 a 1912	Vasilie	p 29 a 1912	Edita Basford	
În vagonul de clasa				Istoria anului visect	p 61 a 1924
treia	p 354 a 1914				

Carnetul lui Radu Roman	p 253 a 1924	Imn nopții	p 39 a 1924	Heinz Ewers Hanns	
Carnetul lui Radu Roman	p 270 a "	Scrisoare toamnei	p 53 a "	Adoratori și vrăjitori de șerpi	p 340 a 1912
George Vasile Al.		Sfinxului	p 78 a "	Herz A. de	
Melancoile	p 434 a 1912	Cântarea vlieșii	p 166 a "	De închiriat	p 271 a 1914
Te ducl	p 450 a "	Elegie	p 253 a "	Hoch Al.	
Focul	p 53 a 1922	Pe drumul meu de aur	p 286 a "	Noaptea de toamnă	p 629 a 1714
Budha	p 66 a "	Magii	p 309 a "	Hodoș Costanța	
Pământ	p 99 a "	Lui Isus	p 309 a "	Caterina Varga	p 389 a 1913
Sub cer de plumb	p 171 a "	Balada pescarilor	p 46 a 1925	Tușa Lila	p 333 a 1923
Spitalul	p 235 a "	Durerii	p 91 a "	Vin Crișenii	p 198 a 1924
De vorbă cu mine	p 263 a 1926	Cântarea furtunii	p 133 a "	Măsuța de scris	p 246 a 1925
Mahabharata (trad)	p 231 a "	Scrisoare	p 145 a "	Hodoș Alexandru	
George I. Al.		Chemare	p 198 a "	Datori culturale	p 50 a 1924
Sapho	p 193 a 1912	Presimțire	p 232 a "	Două jubileuri	p 70 a "
De profundis	p 209 a "	Vestea	p 243 a "	Cronica teatrală	p 80 a "
Italia Antiqua	p 220 a "	Strofe pentru o tre- cătoare	p 266 a "	Bilanțul câtorva turnee teatrale	p 09 a "
Posthumus	p 257 a "	Cântarea durerii	p 295 a "	Un poet liric: G. Ro- tică	p 119 a "
Propertius ad Cynthia	p 315 a "	Deșertăciune și viața	p 331 a "	În căutarea păcii	p 178 a "
Elegia Styxului	p 508 a "	Strigătul Clownului	p 52 a 1926	Literatura revoluției din 1848	p 204 a "
Coebus	p 568 a "	Balada codrului bătrân	p 168 a "	Ofensive sufletești	p 226 a "
Corbii lui Ibcus	p 91 a 1913	Cântec de demult	p 206 a "	"Viforul" cron. dram.	p 240 a "
Georgescu I. Const.		Baladă	p 220 a "	Ilarie Chendi; Pe dru- mul Bărăganului de C. Sandu-Aldea; Humorul dlui Th. D. Speranța	p 242 a "
La gura sobei	p 644 a 1914	Goran (I. Const.)		"Floare de lămâișă", "Oedip Rege", cron. dram.	p 255 a "
Georgescu St.		Salcâmul	p 26 a 1912	Indotriri culturale	p 262 a "
Fi bine cuvântată	p 26 a 1915	Băstonul lui Paros	p 453 a 1914	"Revizorul" de Gogol; "Un erou" de N. Chirășescu, cron. dram.	p 272 a "
Georgescu Ioan.		Pașaport	p 604 a 1914	Mărturisirea (trad de Suderman)	p 286 a "
Andrei Bărseanu	p 242 a 1922	Răspuns	p 708 a 1915	Porzille dlui Zsharia Bărsan	p 311 a "
Georgescu-Muntean C.		Mal tare	p 75 a 1925	"Onoarea" de Suder- man, "Plicul" de L. Rebreanu, cron. dram.	p 312 a "
Iosemări în vânt	p 258 a 1912	Gorki Maxim		În pragul unui an nou	p 2 a 1925
Ghibu Otilia.		Ada	p 196 a 1925	Candida și Năzdrăvâ- niile divorțului cron. dram.	p 13 a "
Din dragoste	p 615 a 1914	Grădeanu M.		Când vine viforul, cron. dram.	p 28 a "
Ghibu Onisifor.		În cântec de M. T. C.	p 196 a 1925	La moartea unei ga- zete românești	p 34 a "
Cu gândul la Basarabia noastră	p 20 a 1922	Grawie Ștefan		Patima roșie, Mărge- luș, Magistrații, cron. dram.	p 49 a "
Amintiri din Basarabia	p 38 a "	Ruina	p 196 a 1925	Macbeth, Femeia în- dărătnică, cron. dram.	p 69 a "
Când s'a proclamat mai întâi Unirea Tran- silv. cu România	p 347 a "	Pescarul (trad. din Goethe)	p 66 a "	Biserici și catedrale	p 90 a "
O școală de eroism: Darața	p 42 a "	Gregorian George		Nora, cron. dram.	p 99 a "
Giurgiuca Emil		Uzul moșneag	p 71 a 1913	Un biruitor	p 111 a "
Nocturnă	p 171 a 1924	Imn morții	p 87 a "	Oaste culturală	p 122 a "
Căntece de toamnă	p 286 a 1924	Elegie	p 129 a 1914	Examenle de baca- laureat	p 190 a "
Zăna verii	p 218 a 1925	Sărmană lacrimă	p 289 a "		
Gocan Simion.		Gri. Gri. I.			
Modern	p 45 a 1911	Păianța descălului	p 267 a 1922		
Ștefan Lázár	p 30 a 1913	Pavel h. a. a.			
Poezii de Rabindra- nath Tagore	p 755 a "	Francezii în fiutul Ruhr-ului	p 45 a 1923		
Metolog comic (trad. din A. Vrabely)	p 176 a 1914	Hârsu M. Dr.			
Nevăstică de o zi (trad. din A. Vrabely)	p 222 a "	Păstrarea sănătății	p 17 a 1912		
Ut, bărbații (trad. din A. Vrabely)	p 319 a "	Răspândirea boalelor infecțioase	p 65 a "		
Goga Octavian.		Desinfecțiunea sau ni- micirea germenilor, sămânței boalelor molipsitoare	p 225 a "		
La groapa părintelui Lucaci	p 348 a 1922	Tifosul	p 202 a "		
Goga Eugen		Cum trebuie să se facă desinfecțiunea	p 361 a "		
Soluțiuni vremelnice	p 594 a 1913	Pojarul	p 560 a "		
Goran Const.		Hârsu G.			
Cântarea mării	p 298 a 1923	Cronica teatrală	p 174 a 1913		
		"Chemarea codrului", cron. dram.	p 199 a "		

La moartea lui I. Slavici	p 206 a 1925	Iordache-Frunză Ion		Cum trage Toader și fratele său Oprea, încă opăcăleală lui lăncu cel Roșu	p 188 a 1923
Revistele literare	p 306 a "	Singur în noapte	p 130 a 1924	Fum în vânt	p 67 a 1925
Un monument pentru Iosif Vulcan	p 26 a 1926	Să vii din nou	p 133 a 1925	Dragoste ori foc!	p 294 a "
Holda Erna		Iorga N.		Întrebare (d. Lenau)	p 298 a 1926
Cugetări	p 164 a 1923	Cugetări	p 91 a 1912	Singuri (J. Lenau)	p 309 a "
Hortopan S.		"	p 438 a "	Răfenul visurilor noastre	p 383 a "
Rondelul izvoarelor	p 323 a 1922	"	p 619 a "	Lt. Răduțiu	
Horințea Al. T.		"	p 663 a "	Unde mergem	p 156 a 1922
Când?	p 245 a 1925	Iosif Ștefan O.		Lungianu Mihail	
Hulea O.		La arme	p 386 a 1913	Răul Djamnei	p 38 a 1925
Cântec de primăvară	p 164 a 1912	Amintire	p 418 a "	Lupaș I. Dr.	
Clupe	p 495 a "	Cântec	p 209 a 1914	Gheorghe Barțiu	p 267 a 1912
Nocturnă	p 559 a "	Tăcere	p 48 a 1915	† Dr. Ion Sârbu	p 195 a 1921
În parc	p 453 a 1913	Iov D.		Un purtător de lumină	p 112 a 1925
Căntece	p 725 a "	Linște	p 158 a 1914	Lupeanu Oct.	
Iacobescu Al.		Iubire!	p 178 a "	Numai noi (trad. din Ada Negri)	p 105 a 1912
Linște după furtună (trad. Leopardi)	p 94 a 1925	Cărți poștale	p 259 a "	Copila (trad. din A. Vivanti)	p 453 a "
Iacobs W. W.		An să mă întorc	p 354 a "	Lupeanu Al.	
O călătorie în jurul Londrei	p 178 a 1925	Noapte	p 438 a "	Zile de vară	p 340 a 1913
Iliescu Const.		Carte poștală	p 593 a "	" " "	p 368 a "
Toamnă	p 204 a 1922	Căștiul nevestei	p 24 a 1915	" " "	p 386 a "
Excelsior	p 98 a 1923	Irimescu-Căndești I.		Năframa Sf. Veronici (trad. din Selma Lagerlöf)	p 290 a 1914
Mărturisiri	p 112 a 1926	Tudorică	p 39 a 1914	" " "	p 306 a "
Pe un album	p 177 a "	Kleist A.		" " "	p 326 a "
Ilieșu Iustin		Cerșitoarea din Carno	p 33 a 1923	" " "	p 342 a "
Cântec nou	p 38 a 1922	Kugrin A.		" " "	p 358 a "
Cântec de Maiu	p 51 a "	Seșilarul	p 36 a 1914	" " "	p 374 a "
Cântec de chitară	p 201 a "	E.		" " "	p 406 a "
Căntece vechi	p 216 a "	Poveste adevărată	p 14 a 1914	" " "	p 421 a "
Cântec de seară	p 236 a "	Le A.		Dela cei rămași acasă	p 36 a "
Abandonatul cântă	p 268 a "	Sculptorul P. vechi	p 31 a 1914	Grigoraș Cătană	p 216 a 1925
Închinarea Ardealului	p 286 a "	Cultura poporului	p 34 a "	M. I. I.	
Toamnă	p 293 a "	Cranul poeziei	p 34 a "	A patra țară în Rusia sovietică	p 60 a 1922
Răsărit	p 324 a "	166	p 382 a 1921	Războiul contra războiului	p 86 a "
Abandonatul cântă	p 356 a "	L. I.		Talocle „valutei“	p 107 a "
Cânta o fată în parc a seară	p 29 a 1923	Cu Rusia	p 426 a 1914	Robla cea mare	p 221 a "
Amurg	p 64 a "	L. V.		În preajma încoronării	p 282 a "
Plăsurile tinerețimei mele	p 98 a "	Aguarul Institutului de istorie Națională	p 308 a 1922	Clupe sfinte dela Alba-Iulia	p 298 a "
Un călător bătrân vorbește ca înima	p 162 a "	Leanger R.		Amorul stelelor	p 8 a 1923
Vis	p 222 a "	Orga minunată	p 488 a 1914	M. D.	
Țară scumpă te sugrumă hoții	p 314 a "	Lecca G. Irina		Ceața	p 617 a 1912
Impresii de Crăciun	p 357 a "	Slugură	p 437 a 1913	Boala la ziare	p 21 a 1913
Rugăciune nouă	p 55 a 1924	Leontina		Originea și progresele presei	p 88 a "
Păcat	p 129 a "	Moda	p 70 a 1912	Frica	p 94 a "
Te-am așteptat	p 157 a "	Cronica femeină	p 126 a "	Apucăclă	p 154 a "
Cântec de toamnă	p 269 a "	Primăvara	p 200 a "	Primejdia Chițeanului	p 219 a "
Udă	p 301 a "	Moda	p 316 a "	Parfumurile	p 248 a "
Chemare	p 27 a 1925	Scrisoare unei prietene	p 414 a "	Solii primăverii	p 277 a "
Funcționarii	p 177 a "	Toamnă Târzie	p 605 a "	Creșterea și căderea păruțului	p 296 a "
În cimitir	p 266 a 1926	Crăciunul	p 27 a 1913	Cum se îmbălbănesc flărele	p 345 a "
Te-am așteptat și azi	p 307 a "	Lerul-Ler		Din capriciile firei	p 431 a "
Două pasări	p 319 a "	Amos ego	p 558 a 1912	Discul morții (trad. de	
Negura de toamnă	p 371 a "	Lin M.			
Ionescu Eugenia Fl.		Constantinopolul	p. 610 a 1914		
Voi plopi înalți	p 643 a 1914	Locusteanu A.			
Ionescu Șiştefi G. C.		Solia primăverii (Lennan)	p 152 a 1922		
Pădurea neagră	p 655 a 1914	Gaspardio Palcovnic	p 251 a "		
Ionescu-Fulger Elena		Viața învinge	p 242 a "		
Mieră	p 214 a 1923	"	p 301 a "		
		Acorduri de toamnă	p 323 a "		



- M. Twain) p 619 a 1913
 O modă nouă p 703 a "
 Autorul Glocondei p 24 a 1914
M. I.
 Amintiri p 41 a 1911
Maior Augustin
 Știința și industria de după războiu p 46 a 1922
 Proiect pentru o călătorie în lună p 113 a "
 Alchimia modernă p 92 a 1923
 Energia soarelui p 229 a "
 Universul p 55 a 1924
 Radio amatorii și Radiosportul p 156 a "
 Zăna bălilor p 297 a 1925
Măndru A.
 Muncitorii p 587 a 1913
 Sonet p 563 a 1914
 Sonet p 15 a 1915
 Lanurile p 268 a 1926
Măndru R.
 D rolul dlui ministru p 657 a 1914
Măndrescu S.
 Moartea lui Pompiliu Eliad p 349 a 1914
Marinescu I. M.
 Reverte p 655 a 1913
Marin Slujeru I. Gr
 Pastel p 99 a 1926
 Iară p 125 a "
 Frunzi roște de fag p 188 a "
Marian Liviu
 Incrementul de vechi p 73 a 1912
 Soarel dur rii p 150 a "
 Dușmănie veche p 171 a "
 Spre lumină p 302 a "
 Intunecatul și lumina p 372 a "
 Moartea împăcării p 503 a "
 Poeme în proză p 569 a "
 Fiori târzii p 649 a "
 Scheletul p 37 a 1913
 Amurg p 55 a "
 Eternul joc p 108 a "
 Cântecul sălbatic fertare p 344 a "
 Invlere p 556 a "
 În fața morții p 417 a 1914
Marin Ilie
 Spiritul de înegrire p 121 a 1922
Mateevici A.
 Limba noastră p 244 a 1926
Maur E.
 Acorduri de toamnă p 582 a 1914
 Toamna p 616 a "
Melin A.
 Octavian Smigelschi p 610 a 1913
 Spitalul românesc din Blaj p 30 a 1915
Mehedințianu Ion
 Învierea cron. dram. p 404 a 1926
Mestugean V.
 La un 10 Malu p 324 a 1914
 Moștenirea p 449 a "
Mio
 Dureri stinghere p 365 a 1923
- Miclescu Iulian**
 Tinerețe p 117 a 1924
 Amintiri p 80 a 1925
Milescu R.
 O cursă cu efect p 67 a 1912
 Fericitrea p 395 a "
 Strofe p 415 a "
Millian Claudia
 În clustea zilei de mână p 677 a 1913
Militaru V.
 Pe câmp p 474 a 1914
Milly-Mileanu G.
 Moartea căpitanului aviator Rostowki p 128 a 1922
 Un pelerinaj cultural p 130 a "
 Un monument lui Al. Vlahuța la Bărlad p 213 a 1923
 „Academia bărlădeană” p 351 a "
Minar Octav
 Grigore Manolescu p 150 a 1913
 Creangă despre Emilescu p 248 a "
 Filosoful Conța p 275 a "
 Sub telul lui Eminescu p 734 a 1914
Miorița Cicoare
 Cântec în noapte p 353 a 1912
 În noapte p 479 a "
Mirea
 Fișele de mână p 462 a 1922
Miron I.
 Căntecul de mână p 591 a 1912
Elena Farago
 Căpitanul p 642 a 1922
Elena Farago
 Căpitanul p 642 a 1922
Elina Farago
 Căpitanul p 642 a 1922
Moga Ion
 Seb. Stancu, Contribuția preoțimii din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului p 140 a 1926
Moldovan V. E.
 Om și căne p 23 a 1925
Moldovan T. (D. I. Cucu)
 Noua stig une a Teatrului Naț. p 389 a 1926
 Puterea întunericului com. dram. p 520 a "
 Nepețelul com. dram. p 429 a "
 Heidebergul de altădată p 455 a "
Moldovan Corneliu
 Pastorală p 15 a 1913
 Traudafirul albastru p 179 a "
 Fluturii p 245 a "
 Calătorind p 417 a "
 Când norii se destramă p 159 a 1914
 Talna oglinzilor p 470 a "
 Invitația misterioasă p 491 a "
Moroianu Zina G.
 Demir Kala (trad. din A. I. Kuprin) p 6 a 1926
 Chirurgia (trad. din A. P. Cehor) p 90 a "
- Moroianu Gheorge**
 Cățuna p 29 a 1926
 Marla Bactului p 228 a "
Moș Toma
 Iovenții antice p 9 a 1922
 Anagrame frumoase p 32 a "
 Inquiziție modernă p 174 a "
Mugur Corneliu
 Poveste p 517 a 1914
Ion Munteanu-Mio
 Todea nebunul p 314 a 1923
 La avocat p 11 a 1924
 Judecata p 32 a "
 Povestea unei căciule p 62 a "
 Din carnetul unui orb p 237 a "
 Din planeta Marte p 281 a "
 De ce am murit p 285 a 1925
 Cădavru meu p 176 a "
 Spovedanie p 193 a "
 Piașgerea lui Afi p 215 a "
 Răsunarea lui Essau p 229 a "
 Diamantul lui Falco p 243 a "
 Ștefania p 260 a "
 Un mort viu p 278 a "
 Mamă și fiu p 329 a "
 Ispitirea Sf. Evdii p 40 a 1926
 Insula paianjenilor p 99 a "
 Omul care a mâncat diamante p 135 a "
 Cristos a înviat p 152 a "
 Mărtea s. f. etului p 190 a "
 Parabola semănătorului p 228 a "
 Iertfa p 252 a "
 Homo p 279 a "
 " p 295 a "
 " p 307 a "
 " p 316 a "
 Clobănița din O imp p 348 a "
 Poveste p 309 a "
 Fiorul morții p 384 a "
 Cioma p 403 a "
 Cum se judecă la Turci p 418 a "
 Iolma p 429 a "
 Cum se judecă la Turci p 441 a "
 La disecție p 452 a "
Munteanu Cassian R.
 Dorița din urma p 591 a "
Munteanu Mihail
 Malu p 130 a 1925
 Crepuscul p 212 a "
 Oraș cu amăgiri deșarte p . a "
Murășan Teodor
 Resemnare p 25 a 1911
 În serile târzii de toamnă p 60 a "
 Strisoare p 34 a 1912
 Noptii p 49 a "
 Lola p 77 a "
 Cântec p 91 a "
 " p 149 a "
 Noaptea cu pătrar de lună p 237 a "
 Într'un asfințit, pe stepă (trad. din Lenin) p 245 a "

Ce flor m'a 'ovins	p 313 a	In colț, la casa cu		in lumea pictorului	
Și iar mă 'nfioară	p 366 a	ostrețe	p 269 a	Smigelschi	p 611 a
Cât de mândră-l astăzi	p 404 a	Ploale de toamnă	p 363 a	Fiorile în istorie	p 395 a 1914
Despărțire	p 452 a	Dealurile din copilărie	p 14 a 1924	Negrinescu D.	
Adeseori când stai la		Bețe	p 109 a	Sonet	p 437 a
geamuri	p 476 a	Drumu' dintre brazi	p 311 a	Negru Veniamin	
Cântec	p 614 a	Santinela	p 21 a 1925	O lacrimă lăcrăie	p 192 a 1913
Ș'acum când ești de-		Gheonoala	p 25 a	Epistolarul amorului	p 204 a
parte	p 619 a	Bunătate amară	p 38 a	Negru M.	
Sonet	p 11 a 1913	Străinul	p 47 a	Scrisoare din Cons-	
Neguri albe se revolt	p 139 a	Șezătoare	p 77 a	taoța	p 363 a 1914
Poezie	p 154 a	Țămăie de paști	p 99 a	Negură Al.	
Părintele Viron	p 183 a	Comoara	p 132 a	Tipograful	p 138 a 1926
Cântec	p 192 a	Înmormântarea	p 140 a	Negură Radu	
Negură (Lenau)	p 216 a	Acolo, unde te-ai dus	p 155 a	Căoeie dlul Bonichon	
Cântare	p 266 a	Satul Plopeni	p 191 a	(trad. din M. Berger)	p 133 a 1913
Nicușor	p 288 a	Căntecele lui Ana-		Nemțeanu B.	
A fost demult	p 379 a	creon	p 210 a	Jurământul Migronet	p 51 a 1915
Cu dorul	p 406 a	Cântec învult	p 313 a	Nemoiannu Petre	
Cântare	p 451 a	Peste Plopeni trec		Voluntarii la Alba Iulia	p 180 a 1925
Cântec	p 445 a	vânturile vremii	p 327 a	Nicoară Vladimir	
Adleri	p 524 a	Glasul Domnului	p 4 a 1926	Socoteala scurtă	p 68 a 1922
O amintire	p 633 a	Trece repede un volnic		Ghița	p 186 a
Străinule	p 690 a	(Petofi)	p 27 a	Fără lămânare	p 234 a
La casa părintelui		Scrisori din provincie	p 39 a	Palăria Reginei	p 265 a
Mitrea	p 706 a	Liturgia norilor	p 92 a	Deschiderea atag.	
Adleri	p 739 a	A fost (Ady)	p 101 a	Teatr. Naț. din Cluj	p 275 a
Cântare	p 31 a 1914	În căminul (R. Dehmel)	p 128 a	Teatrul Naț. din Cluj	p 294 a
Cântec	p 48 a	Străin	p 128 a	Haldăii	p 305 a
Nopti de toamnă	p 58 a	Moara	p 129 a	"Extremalul" (Cron.	
În noaptea asta 'nfrl-		Glas din jumule	p 347 a	dram.)	p 325 a
coșată	p 143 a	Ricșile grăului	p 439 a	Teatrul Național din	
Adleri	p 175 a	Liturgia câmpului	p 439 a	Cluj	p 340 a
Vechiul ceas din		Căntecele lui		Propaganda	p 357 a
Treppenhaus	p 190 a	creon	p 446 a	Teatrul Național	p 361 a
E z'ua lacrimilor astăzi	p 209 a	Toamnă galbenă	p 454 a	Lupul	p 13 a 1923
Viădicul valah	p 305 a	N. M.		Om fără inimă	p 147 a
Cum trece timpul	p 322 a	De vorbă cu dl Z.		Greșala	p 186 a
Adleri de lăle	p 436 a	Bărsan	p 114 a 1925	Îndoaia	p 194 a 1925
Plin de griji	p 503 a	N. N.		Prietenii	p 249 a
Căntece	p 516 a	Din viața deportaților		Mica ciocolateră (Cron.	
Cântec	p 15 a 1922	în Siberia	p 255 a 1914	dram.)	p 269 a
Ortaei de drum	p 38 a	Din viața deportaților		Niculescu G.	
Cântec	p 51 a	în Siberia II.	p 267 a	În noapte	p 669 a 1914
Harald (trad. Uhland)	p 68 a	N. P.		Nison Dorn	
Sonet	p 101 a	Granița Banatului	p 2 a 1924	În noapte	p 146 a 1924
Eu și sufletul	p 131 a	Nădejde Sofia		Nora	
Pădure, bucuria ta		Umbră (trad. E. A.		Cântec	p 529 a 1912
mă omoară	p 219 a	Noe)	p 48 a 1914	Nuțescu Const.	
Lumea din mine	p 253 a	Nanu D.		Excelșior	p 569 a 1913
Gânduri după o fortună	p 269 a	Acele care-mi cere		O. D. Dr.	
Barzile din Wales		flori	p 684 a 1914	Sfânta Adorata (trad.	
(trad. Arauy)	p 289 a	Năsturaș Gh.		G Apollinaire)	p 323 a 1922
Cântare	p 338 a	La 'năibit	p 368 a 1913	Olaru D. A.	
Cănele	p 11 a 1923	Nedelea G.		Centenarul marelui	
Leagănu de umbre	p 38 a	Aceaș dor	p 115 a 1924	Pasteur	p 27 a 1923
Jolana	p 49 a	Toamnă	p 10 a 1925	Ronsard și legenda	
Glas din mine	p 63 a	Cântec de primăvară	p 127 a	Bașului Mărăciună	p 60 a 1925
"Omul de prisos" de		Negrilă D. D		Olănescu Adila G.	
B. Luca	p 69 a	Căminele poliștii	p 519 a 1913	Cugetări	p 248 a 1912
"Prăpaștia" de M.		Negoiaș C. N.		Olimpiu	
Sorbul	p 118 a	Viața pe Venus	p 196 a 1925	Cronică din București	p 476 a 1913
Ionică	p 127 a	Negrea Lenița		"	p 580 a
Pomișorii albi din flo-		La moartea poetului		"	p 634 a
trărim	p 235 a	Iosif	p 426 a 1913	"	p 198 a

Olmazu Mihnea		Păcuraru N.		Viltorul	p 417 a
Făt-Frumos	p 663 a 1912	Pe mormântul scutului	p 467 a 1913	Frecea un om	p 442 a "
Cântec de pierde-vară	p 52 a 1913	Palfady George		Mama	p 453 a "
Simbol	p 122 a "	S'ârșit de iarnă	p 85 a 1923	Petronius	
Olteanu I. Gh.		Pampfile Tudor		Ion Agârbiceanu	p 659 a 1912
La deale	p 118 a 1924	Veleatul omului	p 26 a 1911	În clasa a treia	p 131 a 1913
Oprîșanu M.		Părvulescu I. N.		Don Quijote dela Cluj	p 174 a "
La gura Ursului	p 223 a 1926	Cântec	p 48 a 1911	Când primăvara vine	p 211 a "
Din alte vremuri	p 223 a "	Cântec	p 332 a "	Ada-Caleh	p 290 a "
Oreste		Noapte	p 467 a 1913	Editorii și scriitorii	p 339 a "
Poetul	p 11 a 1913	Paul și Marcu		Înțrea Cosinzenii	p 394 a "
Fantezii de iarnă	p 311 a "	Prin Bulgaria	p 721 a 1913	Penes Curcanul	p 458 a "
Din umbră	p 501 a "	Pavelescu Cincinat		Ioan Micu Moldovanu	p 410 a 1914
Fata de împărat	p 82 a 1914	Labustul lui Eminescu	p 381 a 1914	† Duiliu Zamfirescu	p 178 a 1922
Veneția	p 257 a 1914	Pecurarlu G. Dr.		Emil Isac: Poeme în	
Osvadă Vasile C.		Un vulcan uitat	p 92 a 1922	proză	p 335 a 1923
Pe drumuri	p 8 a 1911	Pompei	p 110 a "	Phaeton	
"	p 36 a "	Peia A.		Probleme literare	p 301 a 1926
De pe drumuri	p 253 a 1913	Lazăr înaintea palatului (A. Ady)	p 170 a 1925	Pipoșiu Aurelia	
Semărită Ana noastră	p 36 a 1925	Gândul trist	p 28 a 1926	Norocul	p 19 a 1924
Un mare succes al lui		Psihoanaliza și pedagogia	p 311 a "	Pitiș Ecaterina	
Z. Bărsan	p 113 a 1925	Perlețeanu J. Gr.		Mlaștina (trad. din	
P. G.		Cele mai frumoase versuri	p 446 a 1913	A. Kelland)	p 7 a 1911
Atavismul	p 128 a 1923	Pariești L. Com.	p 6-5 a 1914	Baladă	p 17 a "
P. J. Dr.		Sonet	p 6-5 a 1914	Bălălor și Tămăișă	p 17 a 1912
Legea drumului prin		Petrea-Petrescu Horie	p 7 a 1914	Urechile mărilor (trad. din Teresah)	p 46 a "
troieul trad. I. London	p 17 a 1922	Banaiti C.	p 7 a 1914	Când prind acum	
O amăgire dureroasă	p 38 a "	Convorbire cu		condelul	p 100 a "
Cântări (din Rabin-draoath-Tagore)	p 84 a "	Foliosol (trad. din N. Gusev)	p 481 a "	Căntece	p 20 a 1913
Vacanța lui Saffi (trad. din R. Richens)	p 155 a "	Pentru iubire		Sonete	p 238 a 1914
O vizită de noapte		O revistă pentru copii	p 340 a 1922	Cântec	p 286 a "
trad. din Conan-Doye	p 271 a "	Despre muzeele franceze		Sonet	p 318 a "
Lumea pierdută trad. din Conan Doyle	p 15 a 1923	Ceva despre compoziții		Cântec	p 370 a "
"	p 35 a "	zătorul ceh Smetana		Nădrjite	p 15 a 1922
"	p 50 a "	și opera sa	p 330 a "	Vis	
"	p 65 a "	Când se mai gândesc		Vântul	p 66 a "
"	p 83 a "	oamenii și la Dumnezeu	p 360 a "	Sonet	p 134 a 1923
"	p 99 a "	Feeria lui I. Borcia: Ileana	p 21 a 1923	O lacrimă	p 310 a 1924
"	p 130 a "	Fondarea „Cruci Roșii”	p 31 a "	Iarnă	p 323 a 1925
"	p 144 a "	O carte despre Revoluția rusă	p 133 a "	Despărțire	p 20 a 1926
"	p 167 a "	Cum și-a afumat din Vorelplpa de spumă de mare (trad. din Jan-Nerada)	p 249 a "	Mlei de Paști	p 153 a "
"	p 201 a "	Seară de Maiu	p 342 a "	Revărsare	p 264 a "
"	p 219 a "	Ispita	p 360 a "	Depart	p 279 a "
"	p 231 a "	Iotăla iubire	p 239 a 1926	Pace	p 295 a "
"	p 253 a "	Petrea Dascălul		Jerifă	p 310 a "
"	p 269 a "	Vrăjitoarea	p 251 a 1923	Poezii	p 331 a "
"	p 284 a "	Ce naște din piscă	p 283 a "	Plăpceanu L.	
"	p 302 a "	Clobanul și cetina bradului	p 80 a 1924	Chemare	p 387 a 1926
"	p 317 a "	Poveste adevărată	p 280 a "	Ponetti George	
"	p 337 a "	Boleroaia	p 68 a 1925	Dorlna	p 102 a 1922
P. I.		Petre George A.		Drăcușorul	p 171 a "
Geografia serbărilor dela Blaj	p 163 a 1922	Amurg	p 385 a 1926	Suprema fericiere	p 355 a "
P. D.		Cântec de noapte	p 400 a "	Frunze... gânduri	p 10 a 1923
Epistolele altuia (trad. din Leo Douglas)	p 753 a 1913			Ateneul popular Tărași din Iași	p 47 a "
P. Sp.				Tu ești ca și o floare	p 87 a "
Să dea ordin pentru dreptate	p 109 a 1914			Mincinos	p 138 a "
				Floarea gândirii	p 155 a "
				Trecu un om	p 222 a "
				Datorie	p 263 a "
				Rătăcire	p 43 a 1924
				Primăvară neagră	p 115 a "
				Seara	p 166 a "
				Prag de toamnă	p 241 a "
				Cântecul omului	p 199 a "

Poni Matilda		Scrisoarea unei fete		Armeanul, armeanca	
Tatăl nostru	p 50 a 1915	Moș Crăciun	p 16 a 1914	și Clubul	p 52 a 1913
Popa Septimiu		Rugăciune	p 681 a "	Vremuri războinice	p 628 a 1914
Norocul Susanei	p 79 a 1924	Lângă vatră	p 35 a 1922	Rebreanu Liviu.	
Viață din mormânt	p 92 a "	Vis	p 136 a "	Toamnă	p 13 a 1912
Simeon Băroușlu	p 106 a "	E târzlu	p 307 a "	Toamnă	p 167 a 1913
Bătăturile	p 129 a "	Toamna	p 203 a 1923	Aș vrea	p 250 a "
Sapte lei	p 164 a "	Fiori de toamnă	p 356 a "	Cântec	p 675 a "
Popa Ardealului	p 161 a 1925	Sonet	p 10 a 1924	Cântec	p 708 a "
Dalina	p 171 a "	Fulguroși întârziați	p 53 a "	Cântec	p 80 a 1914
D'nflă și norocul	p 213 a "	Sonet	p 143 a "	Solu 'ntârziat	p 643 a "
Un cântec de iubire	p 231 a "	Laudați pe domnul	p 100 a 1925	Întinde-mi mâna	p 667 a "
Un succes literar	p 243 a "	Pop-Florantin Ioan		Răvaș în tabără	p 675 a "
Const Hodoș: D parte		Răzletele munților	p 200 a 1924	Răvaș în tabără	p 32 a 1915
de lume	p 253 a "	Pop T.		A sosit	p 51 a "
Grosșrul	p 292 a "	Tânărul doctor	p 96 a 1924	Redacția.	
Al. Clura: Iscarlot	p 316 a "	Poponette G.		Cetitorilor	p 3 a 1913
Nicușor și vrăbiile	p 14 a 1921	Dot inși vorbeau	p 282 a 1923	Cu numărul viitor	p 350 a "
Visul Lenușei	p 149 a "	Pora N.		Remerans	
Pocălnia lui Grigoraș	p 175 a "	Într-o noapte pe Băra-		Despre flogonomie	p 126 a 1923
Popa Dionis		gan	p 126 a 1925	Renard Jules	
Cezar Petrescu: Omul		Povestea		Câteva schițe	p 229 a 1924
din vis	p 80 a 1926	Nebunia Callipului	p 659 a 1913	Reporter	
Turneul Ar. N. De-		Norocul lui Calpistip	p 693 a "	Sfințirea capelei ort.	
metriade	p 169 a "	Punga cu rubine	p 612 a 1914	rom. din Cristurul	
Em. M. Brandza: Filo-		Pașa dela Janina	p 543 a "	săcuesc	p 140 a 1924
scfia educației estetice	p 193 a "	Președ. Covrig Roza		Roland Marcel	
Femela și arta	p 227 a "	Cântec	p 119 a 1922	Enidmă	p 634 a 1912
Popescu S.		Eucant	p 119 a 1922	Roman D.	
Ferice	p 386 a 1912	Președ.		Subt a țărului domnie	p 8 a 1922
Popovici Iosif Dr.		Scrisoarea de urcat		Cântec de leagăn	p 8 a "
Levitul	p 51 a 1912	Trandafie	p 258 a 1913	Romanescu Marcel	
Popovici N.		Nicolae	p 266 a 1925	Crez	p 222 a 1926
Într-o zi de primăvară	p 188 a 1922	Omul sărac	p 223 a "	Un nume vitat	p 253 a 1926
Pop Aurel		Petru Cimbru	p 227 a "	O nouă înfățișare a	
Sara	p 94 a 1923	Prisca Antonia Dr.		Grației Deledda	p 281 a "
Cântec	p 166 a "	Din primelelor lucr-		Un filosof al cosmo-	
La stână	p 184 a "	riilor de copii	p 201 a 1914	politismului: Paul	
Apus de soare	p 282 a "	Procopie Mihail I.		Morand	p 401 a "
Tu plect	p 333 a "	Luceafărul	p 629 a 1914	Marea noastră	p 408 a "
Cântec	p 12 a 1924	Psatta D.		Ceva din literatura	
Cântec	p 53 a "	Unde, unde sunt?	p 224 a 1929	catalană	p 416 a "
Noapte de țară	p 115 a "	Sărmane suflet	p 229 a 1926	Roșca Sofronie	
În serile de Maiu	p 22 a 1925	Pastel	p 242 a 1926	Un ecou dela sârbă-	
Din prag	p 36 a "	Vulturul și cățaii	p 373 a "	torirea lui Z. Bărsan	p 147 a 1925
Regret	p 82 a "	R. A.		Roșială V.	
Zădarnic	p 280 a "	Linște marină	p 398 a 1913	Lelea Nuță	p 203 a 1922
Cântecul ierții	p 64 a 1926	Radu Despina.		Rotică G.	
Pop Aurelia		Memoriile unei prin-		Au fost dureri	p 553 a 1914
Cântec de toamnă	p 18 a 1911	țese	p 203 a 1913	În nopți tâ-zil	p 670 a "
Spre zări	p 45 a "	Ero na	p 383 a "	Romanță	p 266 a 1922
Moș Crăciun	p 11 a 1912	Poveste de iubire	p 421 a "	Canta iubirea'n mine	p 292 a "
În lumea gândurilor	p 143 a "	Rădulescu M. D.		În când sosește ceasul	p 306 a "
Razelor	p 151 a "	Noapte	p 571 a 1913	Spre femeia din tine	p 322 a "
Pe pajiste cu tranda-		Coperșurile	p 694 a "	Ușa	p 336 a "
firi	p 327 a "	Noapte de bal	p 65 a 1914	Amară l băutura	p 357 a "
Cântec	p 385 a "	Ranetti George.		Cum ascult isplta	p 314 a 1923
Sonet	p 445 a "	Prolog	p 601 a 1913	Pruția un dor	p 342 a "
Cântec de toamnă	p 612 a "	Rebreanu Liviu		Drumul drag stei	p 361 a "
Scrisoarea unui copil		Proștii	p 30 a 1911	Chiar azi voi râde	p 13 a 1924
cătră Moș Crăciun	p 22 a 1913	Cântec de dragoste	p 12 a 1912	Adeseori când arde o	
Cântec de primăvară	p 228 a "	Idilă dela țară	p 190 a "	inimă	p 58 a "
Inviere	p 241 a "	Oțelire	p 243 a "	Rusmin Vidu	
Iarna	p 724 a "	Tacșale	p 507 a "	Sonet	p 421 a 1913
				Rusu Șirianu Vintilă	
				Tablilele dreptății	p 59 a 1925

Rusu Simeon		Otravă	p 183 a 1913	Dorință	p 628 a "
Ce ești tristă?	p 158 a 1925	Fragment	p 330 a "	Colindătorul	p 4 a 1913
S. A.		Precepte	p 372 a 1914	Amăgire	p 119 a "
Ucigă-l crucea (trad. din		Gădina e părgăloită	p 420 a "	Voi nu știți	p 168 a "
G. de Maupassant)	p 404 a 1914	latunec	p 468 a "	Singurătate	p 193 a "
O sedință de spiritism		Schiopul Iosif		Cântec de leagăn	p 204 a "
(după A. Lecujer)	p 68 a 1925	Români din America	p 74 a 1923	Sonet	p 216 a "
S—I		Francezii în Ruhr	p 210 a "	Propii	p 243 a "
Când ai de-a face cu		Schmidt T.		Cătecul sămănătoa-	
oameni cinstiți	p 42 a 1925	Târgul de fete de pe		relor	p 264 a "
Sachelarie C.		Găina	p 412 a 1914	Vântul	p 354 a "
Impresurarea Berlinului		Scurtu D.		Lui Iosif	p 449 a "
(trad. din A. Daudet)	p 292 a 1913	Zadarnic	p 253 a 1922	Surata	p 520 a "
Sadoveanu M.		Indolală	p 337 a "	Apostolii	p 652 a "
Ion Rusu Ungureanu	p 31 a 1912	Linștea mării)		Răsai senină	p 673 a "
Poveștea cu privighi-		Maximă)	p 46 a 1923	Rămăl cu mine	p 706 a "
toarea	p 555 a "	Sămbăta morților	p 439 a 1924	Cântec	p 721 a "
Un poet și-u filosof	p 127 a 1914	Surăsui tău	p 22 a 1925	Carmen Sylva	p 12 a 1914
Șase sute de lei	p 173 a "	Scurtu C.		De departe	p 29 a "
Lovcea	p 322 a "	Superstiția suveranilor	p 461 a 1914	Logodnicul	p 46 a "
Doi mari prieteni	p 380 a "	Plecarea împărătesei		Noembre	p 77 a "
Moara părăsită	p 505 a "	M. Luiza din Franța	p 581 a 1914	Vin zilele	p 93 a "
În spital	p 681 a "	Obiceiuri și credințe	p 6 a 1915	Despărțire	p 109 a "
Sălăgeanu Ion S.		Logodnica, Căznicul		Din prag	p 125 a "
Incepul și dezvoltarea		(trad. din P. Lin		Despărțire	p 241 a "
virușii pe pământ	p 159 a 1924	denberg)	p 27 a "	Pescarul (Goethe)	p 257 a "
Ulcelele	p 214 a 1925	Șerban George		Craiul Munților	p 337 a "
Samarineanu M. G.		Pisica	p 99 a 1922	Doamna Munților	p 369 a "
Mănu albe	p 323 a 1926	Ztua de cîntec	p 37 a "		p 402 a "
Sand Al.		Frații și surorile	p 367 a 1924	Inchinare	p 449 a "
Scrisoarea din Bucu-		Greta	p 7 a 1925	Doină nouă	p 489 a "
rești	p 444 a 1914	Soiceanu Z.		Implinire	p 541 a "
Sandu Popii		Degradarea	p 316 a 1923	Cătră Iumână	p 4 a 1915
Plecând la carte	p 570 a 1913	Szeles Eug.		Doamna Munților	p 9 a "
Sandu Z.		† Prof. N. Popu C.		Inchinare	p 11 a "
Durere	p 82 a 1925	Doamna M. Palaiologie		Doamna Munților	p 23 a "
Mamă	p 96 a "	Sgîmbea D. Dr.		Sămănătorii	p 26 a "
Omul		Viața românească în		Doamna Munților	p 35 a "
Adulmecări	p 109 a "	Orăștie	p 506 a 1913	Jertfa	p 38 a "
Prietene	p 127 a "	Șiclovanu C. I.		Doamna Munților	p 47 a "
Suflete	p 132 a "	Cântec	p 43 a 1924	Bradul	p 50 a "
Stăpâne	p 150 a "	Slavici Ion		Ingerul a strigat	p 11 a 1922
Înimă	p 155 a "	Ileana cea șireată	p 207 a 1925	Lângă leagăn	p 11 a 1923
Flori	p 170 a "	Soare A. S.		Spirescu Const. S.	
Dorul	p 195 a "	Statuele albe	p 323 a 1922	Fiul apelor	p 163 a 1925
Soarele	p 383 a 1926	Soricu I. U.		St. Gh.	
Sandu		Tinerță	p 1 a 1911	Monumentul primului	
Măicuța	p 394 a 1913	De departe	p 32 a "	mort în războiu	p 229 a 1922
În ce măsură cresc		Șalga	p 42 a "	Împăratul Anuamului	
stălele din Balcani		Colindă	p 5 a 1912	în Franța	p a "
prin sporul natural	p 565 a "	Surata	p 31 a "	† Andrei Bărbănu	p 242 a "
Cețitul în palmă	p 414 a 1914	Nu am cerut iubirea	p 61 a "	Centenarul unei des-	
Petrecheri de vară	p 428 a "	Celestinei	p 78 a "	coperiri	p 243 a "
Pe valea Geogiului	p 516 a "	Cetatea blestemată	p 116 a "	Metapsihica înaintea	
Savel O. P.		Socete	p 161 a "	științei	p 246 a "
Țara pierdută (trad.		Sonet	p 172 a "	Avram Iancu	p 259 a "
din M. Vörösmarty)	p 581 a 1914	Golgota	p 183 a "	Lordul Northcliffe	p 263 a "
Savel V.		Sonet	p 212 a "	Înfrângerea Grecilor	
Pribrgii	p 353 a 1914	Redivivus	p 372 a "	în Anatolia	p 287 a "
Săulescu M.		Frângurele	p 410 a "	După înfrângerea	
Când plouă	p 132 a 1912	Căntece	p 432 a "	Grecilor	p 299 a "
Fără ceas	p 225 a "		p 456 a "	Poate omul trăi fără	
Umbră	p 232 a "		p 473 a "	nutriție	p 303 a "
Ce multe lucruri			p 488 a "	Tragedia dela Ieka-	
triste	p 291 a "	Croșos	p 488 a "	terlnburg	p 315 a "
Aeternitas	p 301 a "	Doină nouă	p 572 a "		
		Fecioara dela Pînd	p 583 a "		

Cum s'a tochelat armistițiul în 1918	p 331 a "	Stefanovici Traian		Bonnard	p 66 a "
Omul și musca	p 341 a "	Spiculri	p 64 a 1924	"	p 82 a "
Catastrofa dela Spezia	p 351 a "	Sp'culri	p 75 a "	"	p 97 a "
Industria parfumului	p 353 a "	Spiculri	p 122 a "	Etvard (trao)	p 111 a "
Procesul din Athena	p 6 a 1923	Amănunte asupra sinuciderii mele	p 148 a "	Crima lui Sylvestre	
Un proces monstruos	p 17 a "	Spiculri	p 150 a "	Bonnard	p 114 a "
Woodrov Wilson	p 37 a 1924			"	p 130 a "
St.		Sterescu Oct.		"	p 146 a "
Iullu Ch'tta	p 91 a 1923	Călauza noastră în Italia (trad. din M. Twain)	p 244 a 1914	"	p 162 a "
Moartea prof. Roengten	p 94 a "	Un roman american	p 274 a "	"	p 178 a "
Centenarul nașterii lui Renan	p 95 a "	Stoica Vasile		"	p 194 a "
Stahl H.		Drumeși	p 8 a 1911	"	p 209 a "
Vălenii de munte	p 467 a 1912	Povestea lui Muhammad Diu (trad. din R. Kipling)	p 56 a "	"	p 227 a "
N. Iorga ca orator în drum spre lună	p 96 a 1914	Maurice Maeterllock	p 62 a "	"	p 245 a "
Cimitirul militar	p 118 a "	Răspuns	p 14 a 1912	"	p 262 a "
Stamatiad Al T.		Ego	p 73 a "	"	p 275 a "
Toamna	p 13 a 1915	Cântec (trad. Goeth)	p 165 a "	Stoica Gheorghe	
Psalm	p 263 a 1923	Cobzarul	p 235 a "	Din surghiunul Moldovei	p 363 a 1923
Rugăciune	p 343 a "	Clamo	p 276 a "	Exemple frumoase	p 126 a 1924
Albatrosul	p 79 a 1924	Răvaș	p 278 a "	Prin Ardeal cu Zaharia	p 108 a 1925
Iuliu C. Săvescu	p 182 a 1923	Din grășala (trad. din R. Kipling)	p 291 a "	Stoica Sever	
Urmează și sborul, te avântă	p 296 a 1924	Străi în stă acum	p 322 a "	Primăvară de portocală	p 148 a 1926
Stanca Sebastian		Rețetors	p 327 a "	Două statul — doi nebuni	p 162 a "
Gh'nlon	p 82 a 1923	Intrusa (trad. din Maeterllock)	p 378 a "	Ha, ha, ha, ha, ha	p 222 a "
Blestem de mamă	p 154 a "	Congresul studențesc	p 463 a "	Straje Mihail	
Avansare	p 198 a "	M. e. dof. (trad. din Parsifal)	p 520 a "	Sistemul drului Goudron și al profesorului Pume (trad. împreună cu Const. Iliescu, din E. A. Poe)	p 262 a 1925
Români în Debrețin	p 314 a 1924	Ion Abesha	p 599 a "	Poveste veche	p 88 a 1926
Primul client	p 5 a 1925	Cântecul marilor	p 732 a "	Vizită	p 124 a "
Păcăleli	p 95 a "	Când frunzelor cadea	p 182 a "	T. I. Dr.	
Telefonul indiscret	p 156 a "	Carmen	p 266 a "	Concerte românești	p 621 a 1912
La morgă (trad. F. Karinty)	p 330 a "	Noli tangere	p 382 a "	T-n	
Balicul	p 16 a 1926	Crima lui Sylvestre		Moriți, om cinstit	p 446 a 1914
Prima zi în exil	p 77 a "	Bonnard (trad. din Anatole France)	p 501 a "	Tahis Ion	
Frizura	p 339 a "	"	p 526 a "	În albumul ei	p 273 a 1924
Leacul femeii arțagoase	p 430 a "	"	p 542 a "	Tălășescu Al. Dr.	
Stefanelli Teodor V.		"	p 558 a "	Barbarismele Ilmei noastre	p 480 a 1912
Emblema și sexul frumos	p 384 a 1914	"	p 574 a "	Tavi	
Stefanovici Olimpiu		"	p 590 a "	Tu șireato	p 431 a 1913
Vizita lui Gillparzer la Goethe	p 520 a 1913	"	p 605 a "	Teleor D.	
Două lumi (după I. P. Jakobsen)	p 571 a "	"	p 621 a "	Comemorarea lui C. Brâncoveanu	p 401 a 1914
Stefanovici-Svensk Ol.		Cântec de toamnă	p 633 a "	Theodorian Caton	
Frunză	p 63 a 1923	Crima lui Sylvestre		De închiriat	p 14 a 1914
Bunătate	p 64 a "	Bonnard	p 637 a "	Grășala	p 141 a "
O simbioză: Școala și tipografa	p 326 a "	"	p 660 a "	Todica Gavril	
Dintr'o călătorie a lui M. Twain în Insulele Sandwich	p 357 a "	"	p 678 a "	Cerul înstelat	p 13 a 1911
Prin statul liber Danzig	p 231 a 1924	"	p 694 a "	Topire și disolvare	p 60 a "
De ce Englezilor le plac sporturile	p 137 a 1926	"	p 709 a "	Un soare în agonie	p 14 a 1912
Chipuri și șoapte din codru	p 189 a "	"	p 726 a "	Zări din Univers	p 76 a "
Parlamentul englez	p 254 a "	"	p 742 a "	Eclipsele solare	p 151 a "
Time is money, time is life	p 372 a "	"	p 758 a "	(II)	p 177 a "
		Singur	p 62 a "	Sublinarea Europei	p 483 a "
		Crima lui Sylvestre		Viața celulei și viața organismului	p 591 a "
				Zări din Univers	p 72 a 1913
				Pleiadele	p 119 a "

Din vocabularul meteorologic	p 302 a	Truția I. G		Expoz. XI. Internaț. de arte dela München	p 429 a
Un preot t halcan	p 87 a	Nenea Iordache	p 124 a	Vannicola G	
Nefotul	p 522 a	Truțiu Sabin G.		Povestea pădurii	p 692 a
Progrese	p 536 a	La vânătoare	p 68 a	Varone G. N. T.	
Spital românesc	p 42 a	Goana	p 141 a	În zile de Duminică	p 39 a
Ceva despre cultură	p 90 a	Asear' am ars	p 189 a	Vasilescu-Perios	
Caleidoscop	p 41 a	Peatra grăitoare	p 195 a	Dorința	p 594 a
Caleidoscop	p 83 a	O pitmăre în munți	p 57 a	Vasilescu-Portos	
Jean Viann y	p 143 a	După urși	p 166 a	Cum te-am pierdut	p 618 a
Tomescu D.		Conul Vasile	p 194 a	Vasilescu Maria	
Misterul poetului (trad. din A. F. Gazzaro	p 19 a	N'ai vole	p 231 a	Gândului meu	p 48 a
Rostul familiei	p 20 a	De Crăciun	p 331 a	Taine	p 200 a
Misterul poetului	p 34 a	Spre Gîlgota	p 158 a	Veniaminoff	
"	p 49 a	Magdalena	p 255 a	Care să fie cauza	p 631 a
"	p 63 a	Leproșii	p 297 a	Șicană	p 671 a
"	p 75 a	Turel T.		Vilu	
"	p 92 a	Hal în luncă	p 250 a	Oculuri în tehnică	p 135 a
"	p 102 a	Tutoveanu G.		Epoca comunicației	p 169 a
"	p 142 a	Solle	p 467 a	Vintea Andrei	
"	p 153 a	Chiemările privighetorilor	p 634 a	Cucuveaua	p 583 a
"	p 176 a	Invlis	p 51 a	Vioara din Bihor	
"	p 195 a	Pe florilele vâlcete	p 235 a	Sânziană	p 10 a
Elogiul luptelor literare	p 197 a	Aceleași amănunți	p 267 a	Perpetuum mobile	p 51 a
Misterul poetului	p 212 a	Sore afte zări	p 293 a	Romanța rozelor femeli blonde	p 412 a
"	p 238 a	Scrioare	p 161 a	Cântecul dorului	p 512 a
"	p 250 a	Când florile vorbesc	p 186 a	Cântec	p 23 a
"	p 261 a	Un singur gând	p 222 a	Povestea unui cicloruș	p 242 a
"	p 280 a	Pe toate	p 225 a	Vissarion I. C.	
"	p 295 a	Flugul	p 15 a	Florică	p 618 a
"	p 305 a	Ompra Adm	p 45 a	Zaverghii	p 643 a
"	p 317 a	Veni, un glas	p 504 a	Vlădescu G. M	
"	p 341 a	Gândurile	p 658 a	Vreme ploioasă	p 85 a
"	p 354 a	Noaptea	p 186 a	Crenguța	p 220 a
"	p 366 a	Un pșot		Vlădescu Albești G.	
"	p 392 a	Presa ardeleană și preoșimea	p 62 a	Cântec trist	p 669 a
"	p 412 a	Un voluntar		Răsplata muncel	p 264 a
Săptămâna literară	p 433 a	Caslan R. Munteanu	p 4 a	Cu drag și dor	p 347 a
Misterul poetului	p 436 a	Ureche V. A.		Pulbere de aur	p 522 a
"	p 450 a	Vaca babei Floarea	p 14 a	Peste hojar	p 555 a
Săptămâna literară	p 462 a	V. V.		La margini de drum	p 601 a
Misterul poetului	p 475 a	Ca pasărea pîrbeagă	p 94 a	Șiragul de mătânil	p 673 a
Săptămâna literară	p 494 a	Văja Gr.		Cilpe	p 736 a
Misterul poetului	p 499 a	Despărțire	p 187 a	Copilul oimănu	p 29 a
Săptămâna literară	p 505 a	Cocoarele	p 237 a	Mămuca Nastasia	p 125 a
Misterul poetului	p 511 a	Melancolia de toamnă	p 271 a	Răvaș	p 161 a
"	p 527 a	Cântec	p 355 a	Luminile de ceară	p 239 a
"	p 574 a	Cântecul mării	p 14 a	Prin valuri	p 287 a
"	p 635 a	Cântecul mării	p 14 a	Aghiotantul Sandt	p 684 a
"	p 649 a	Liniște	p 30 a	E-alăta de târzu	p 98 a
"	p 664 a	Între sălci	p 155 a	Pentru suflet	p 165 a
Săptămâna literară	p 104 a	Flori de vară	p 184 a	Florile	p 188 a
Toneanu C.		Despletește-ți părul	p 222 a	Ochilor tăi	p 244 a
Unchiul din America	p 495 a	Seară	p 250 a	Înt'o tovernă	p 311 a
Totu Ioan		Ca marea	p 280 a	Fire de peiln	p 29 a
O adevărată durere (trad. după P. Marguerite	p 667 a	Scrioare	p 28 a	La vedere	p 143 a
Toussaint Gaston		Ne chiamă toamna	p 184 a	Chemare	p 204 a
Alarmă	p 551 a	Valeria Ana		Mormântul gândurilor mele	p 256 a
Noaptea micului soldat (după M. Co-molet Sue)	p 617 a	Răvaș surioarelor dela țară	p 251 a	Răvaș de toamnă	p a 266
		Văleanu I.		Un conac boeresc	p 309 a
		Căderea frunzelor	p 658 a	Popas	p 48 a
		Vancu Eugen		O cucuoaie geme între ruiul	p 59 a
		Dela New York la Niagara	p 323 a	Cântare	p 98 a

Pustiul în sat	p 147 a	"	La o casă	p 390 a	"	La capătul drumului	p 7 a	1926
Gheorgiță Muscalagiu	p 276 a	"	Ioane	p 661 a	"	Buchetelul de topo-		
Fiori dragi	p 299 a	"	Cuvânt	p 43 a	1913	rași	p 112 a	"
Colindători	p 331 a	"	Mamei	p 68 a	"	Pulul de lebedă	p 219 a	"
Idris	p 63 a	1926	Domnița	p 156 a	"	Cea mai curată iubire	p 310 a	"
Închin paharul	p 124 a	"	Cântec de toamnă	p 279 a	"	Atacul satului revoltat	p 325 a	"
Vlahuță Al.			Mărturisire	p 116 a	1922	Cea dintâi poezie	p 348 a	"
La gura sobei	p 603 a	"	Bisericiuța	p 171 a	"	Poteca înflorită	p 387 a	"
Vodă Al.			Scrisoare de primă-			Umbre în noapte	p 402 a	"
Cercetașii	p 279 a	1914	vară	p 13 a	1923	Vulovici N.		
Voevidca George			La patinoat	p 32 a	"	Uoul veteran	p 656 a	1914
Amiază de vară	p 117 a	1922	Grădina iubirii	p 114 a	"	Zaza		
Acord minor	p 203 a	"	Pământul	p 198 a	"	Câteva rânduri	p 166 a	1923
Un pribeag se roagă			Din „Cântările tale”	p 365 a	"	Zaharia N.		
noaptea	p 237 a	1923	Pragul casei	p 63 a	1924	Nuvelele lui Eminescu	p 382 a	1914
O copilă spune	p 266 a	"	Cântec	p 141 a	"	Zăpadă N.		
Podul	p 94 a	1924	Tatăl ca preot	p 184 a	"	Mi-ai dat	p 147 a	1924
Vii prea târziu	p 201 a	"	Târziu	p 236 a	"	Zamfirescu George Mihail		
O copilă spune	p 216 a	"	Noapte	p 10 a	1925	În vătoare	p 221 a	1922
Cântec	p 217 a	"	Nesărotatele	p 51 a	"	Zăvoianu I. R.		
Flageolet	p 236 a	1925	Merii	p 309 a	"	Oșteanul mort	p 6 a	1915
Acord minor	p 253 a	"	Soarele în pat	p 163 a	1926	Zegreanu Aurel		
Cântec	p 279 a	"	Ciopotele în luncă	p 176 a	"	L'niște	p 237 a	1923
Voiana Aurel Dr.			O, hii veclii	p 191 a	"	Nocturnă	p 48 a	1924
Problema biologiei			Dimineață	p 399 a	"	În ceasuri târzii	p 186 a	"
sexuale	p 5 a	1923	Toamna	p 415 a	"	Chemare	p 26 a	1925
Vola Oți			Primoasele oachtelor			Sonnet	p 229 a	"
Dor	p 429 a	1926	române	p 427 a	"	Regret	p 245 a	"
Volbură Poiană			Vorobchievic			Cântec	p 279 a	"
Cântec	p 303 a	1912	În cântec de clopot	p 93 a	1912	Singur	p 75 a	1926
Lui Radu	p 340 a	"	În parcul de altădată	p 322 a	1926	Era o zi de toamnă	p 299 a	"



„COSINZEAN”

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ LITERARĂ

BIROUL:

CLUJ, PIATA CUZA VODĂ
No. 16



UN EXEMPLAR 6 LEI

PENTRU COLABORATORI:

Manuscrisurile trimise trebuie acurate scrise, citeț, în rânduri rare, pe o singură pagină. Lucrările nepublicate se ard.



PENTRU AUTORI ȘI EDITORI:

Lucrările trimise într-un singur exemplar se publică numai la bibliografie. Pentru recenzii trimiteți două exemplare pe adresa redacției. Revistele fac excepție de la această regulă.

ABONAMENTE:

PE UN AN ÎN ȚARĂ 300 L.
ÎN STRĂINĂTATE 600 L.



UN EXEMPLAR 6 LEI